

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

**«ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ: ΤΟ ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΟΤΙΜΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΔΡΑΣΗ ΟΛΩΝ ΣΤΟ ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.
ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΜΕΑ ΣΤΟ ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.»**

Φοιτήτρια: **ΣΥΓΟΥΡΟΥ ΜΑΡΙΑ**
Καθηγητής: **ΡΟΣΜΠΟΓΛΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2007

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

**«ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ: ΤΟ ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΟΤΙΜΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΔΡΑΣΗ ΟΛΩΝ ΣΤΟ ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.
ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΜΕΑ ΣΤΟ ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.»**

Όνομα φοιτητή: **ΣΥΓΟΥΡΟΥ ΜΑΡΙΑ**
Όνομα εισηγητή καθηγητή: **ΡΟΣΜΠΟΓΛΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2007

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πολλές φορές για όλους εμάς που θεωρούμαστε «φυσιολογικοί» κάποια εμπόδια ή δύσκολες στη μετακίνηση συνθήκες να μην αποτελούν ένα τόσο σημαντικό πρόβλημα. Υπάρχουν όμως γύρω μας άνθρωποι για τους οποίους αυτά τα εμπόδια αποτελούν ένα κορυφαίο πρόβλημα ζωής. Μια πιο προσεκτική παρατήρηση του χώρου που ζούμε, δουλεύουμε, σπουδάζουμε και κινούμαστε σε συνδυασμό με τον παραπάνω συλλογισμό θα μας βοηθήσει να καταλάβουμε πώς πολλοί συνάνθρωποι μας που έχουν βρεθεί αντιμέτωποι με την αναπηρία βρίσκονται και αντιμέτωποι με τον αποκλεισμό. Αποκλεισμό στη μετακίνηση, στη γνώση, την εργασία και σε πολλούς άλλους τομείς της ζωής.

Οι παραπάνω σκέψεις καθώς και η προτροπή και το ενδιαφέρον του επιβλέποντα-εισηγητή καθηγητή, κ. Στέλιου Ρόσμπογλου, αποτέλεσαν την αφορμή για την μελέτη του θέματος αυτού, στα πλαίσια της πτυχιακής μου εργασίας. Για τον λόγο αυτό καθώς και για την βοήθεια, την καθοδήγηση και την στήριξη του στις δυσκολίες που αντιμετώπισα κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής της, τον ευχαριστώ ιδιαίτερα.

Επίσης, ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω και στον κ. Χατζήθεωδόρου Δημήτρη, στην κ. Κυριακίδου Μαρία και στον κ. Κουκουλιά Δημήτρη για την σημαντικότερη βοήθεια τους, σε διάφορα σημεία της εργασίας.

Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω στους γονείς και τα αγαπημένα μου πρόσωπα για την στήριξη τους καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησης μου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
-----------------------	---

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

1.1 Ορισμοί.....	10
1.2 Άτομα με ειδικές ανάγκες.....	11
1.3 Κατηγορίες ΑΜΕΑ.....	13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΤΗ ΖΩΗ

2.1 Δυνατότητα πρόσβασης.....	16
2.2.1 Πρόσβαση σε υποδομές.....	16
2.1.2 Δυνατότητα κίνησης προσπέλασης.....	16
2.1.3 Δυνατότητα προσέγγισης χειρισμού.....	17
2.1.4 Δυνατότητα ακοής και όρασης.....	18
2.1.5 Δυνατότητα και πραγματικότητα.....	18
2.2 Η νοοτροπία του Έλληνα πολίτη.....	20
2.3 Έλλειψη ενημέρωσης.....	21
2.4 Η πλημμελής αστυνόμευση.....	24
2.5 Ανυπαρξία νέων νομοθετικών ρυθμίσεων – έλλειψη πολιτικής βούλησης.....	25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

3.1 Στατιστικά στοιχεία για τα ΑμΕΑ στην Ελλάδα.....	28
3.2 Η σημερινή κατάσταση στην Ελλάδα.....	29
3.3 Η σχέση των ΑμΕΑ με τα δημόσια κτίρια.....	30
3.4 Γενική νομοθεσία.....	33
3.4.1 Νόμοι- προεδρικά διατάγματα-υπουργικές αποφάσεις.....	33
3.4.2 Εγκύκλιοι- οδηγίες.....	34
3.5 Νομοθεσία για εξωτερικούς χώρους.....	35
3.5.1 Γενικά.....	35
3.5.2 Σήμανση.....	35
3.5.3 Ράμπες.....	36
3.6 Νομοθεσία για εσωτερικούς χώρους.....	36
3.6.1 Γενικά.....	36
3.6.2 Χώροι υγιεινής.....	36

3.6.3 Ανελκυστήρες.....	37
3.6.4 Κλίμακες	37

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1.1 Δράση σύνθετη, πρωταρχικής σημασίας.....	38
1.1.1 Σχεδιασμός- ανάγκες.....	39
1.1.1 α Βελτίωση της φυσικής πρόσβασης.....	39
1.1.1 β Βελτίωση της πρόσβασης και του εξοπλισμού.....	39
1.1.1 γ Βελτίωση του εκπαιδευτικού υλικού.....	39
1.2 Απροσπέλαστα ΑΕΙ σε ανάπηρους φοιτητές.....	42
1.2.1 Οι εξαιρέσεις.....	44
1.2.2 Κρύβουν παγίδες.....	45
1.3 Η πρόσβαση των ΑμΕΑ στο ΤΕΙ Θεσσαλονίκης.....	46
1.3.1 Κεντρικός διάδρομος.....	50
1.3.1 Α. Κυλικείο.....	51
1.3.1 Β. Η βιβλιοθήκη.....	52
1.3.1 Γ. Η λέσχη.....	53
1.3.1 Δ. Μηχάνημα ανάληψης από τραπεζικούς λογαριασμούς (ΑΤΜ)	54
1.3.1 Ε. Οι τουαλέτες	55
1.3.1 ΣΤ. Αμφιθέατρα- αμφιθέατρο Παπαγεωργίου.....	56
1.3.1 Ζ. Αίθουσες μαθημάτων.....	57
1.3.1 Η. Παρκινγκ.....	58
1.3.2 ΣΤΕΓ.....	58
1.3.3 ΣΤΕΦ.....	60
1.3.4 ΣΤΕΤΡΟΔ	62
1.3.5 ΣΔΟ.....	65
1.3.6 ΣΕΥΠ.....	69
1.3.7 Επιστροφή στην πόλη.....	75

ΜΕΡΟΣ Γ΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ

1.1 Διαστάσεις καροτσιού.....	78
1.2 Δυνατότητες δράσεις.....	78
1.3 Πλάτος διέλευσης.....	79

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Κυκλοφορία.....	80
2.2 Σήμανση.....	81
2.3 Ασφάλεια.....	83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΩΝ

3.1 Πεζοδρόμια.....	84
3.2 Διαβάσεις- σκάφες- νησίδες.....	85
3.3 Πεζόδρομοι.....	86
3.4 Αστικός εξοπλισμός	87
3.5 Θέσεις στάθμευσης.....	88
3.6 Ράμπες	89
3.7 Διάδρομοι.....	91
3.8 Κλίμακες	92
3.9 Ανελκυστήρες.....	94
3.10 Είσοδοι- έξοδοι.....	95
3.11 Θύρες.....	96
3.12 Ανεμοφράκτες- προθάλαμοι.....	97
3.13 Χώροι υποδοχής- αναμονής	98
3.14 Χώροι εξυπηρέτησης συναλλαγής	99
3.15 Χώροι συνάθροισης κοινού.....	100
3.16 Χώροι εκπαίδευσης	101
3.17 Χώροι υγιεινής.....	102
3.18 Κυλικεία.....	104

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 Παράρτημα 1.....	105
4.2 Παράρτημα 2.....	111
4.3 Συμπεράσματα.....	115
4.4 Ένα όνειρο που σημαίνει πολλά.....	117
4.5 Βιβλιογραφία.....	120

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην Ελλάδα του 2007 όπου οι επιστήμες της τεχνολογίας και της ιατρικής έχουν βοηθήσει θεαματικά τους ανθρώπους με αναπηρίες για μια πιο λειτουργική και αυτόνομη ζωή, ένα πολύ σημαντικό θέμα παραμένει άλυτο. Εκείνο της προσβασιμότητας.

Η έννοια της προσβασιμότητας αφορά το δικαίωμα όλων των ανθρώπων να προσεγγίζουν και να χρησιμοποιούν με απόλυτη αυτονομία και άνεση τις παρεχόμενες υποδομές και υπηρεσίες καθώς και τα κάθε είδους αγαθά. Μέσα όμως στον όρο της προσβασιμότητας περικλείονται και οι διαστάσεις της λειτουργικότητας και της επικοινωνίας οι οποίες αφορούν κυρίως τα ερωτήματα: μπορεί το άτομο να χρησιμοποιήσει τις υποδομές όπως θέλει; μπορεί να επικοινωνήσει όπως θέλει;

Στο ερώτημα αν η ελεύθερη πρόσβαση αφορά μόνο τους ανθρώπους με αναπηρίες, η απάντηση είναι σαφώς και όχι. Πλέον η πρόσβαση αφορά ένα πολύ μεγαλύτερο τμήμα της κάθε κοινωνίας πέρα από αυτό των ανθρώπων με αναπηρία. Η άποψη αυτή αιτιολογείται με τα εξής επιχειρήματα:

1. Η αναπηρία είναι ένα φαινόμενο που αφορά τον κάθε άνθρωπο στην κάθε στιγμή της ζωής του μιας και ο καθένας μπορεί να έρθει αντιμέτωπός με αυτήν οποιαδήποτε στιγμή μόνιμα ή προσωρινά. Εδώ ισχύει και ο όρος εν δυνάμει άτομα με αναπηρία.
2. Οι ηλικιωμένοι είναι και αυτοί ένα τμήμα της κοινωνίας που χρήζουν μιας πιο άνετης πρόσβασης αφού εξαιτίας της ηλικίας τους περιορίζονται οι φυσικές τους δυνατότητες.
3. οι γυναίκες σε προχωρημένο στάδιο τοκετού θα πρέπει να χρησιμοποιούν μια ασφαλή πρόσβαση προς αποφυγή επιπλοκών.

Υπάρχουν μια πλειάδα ακόμη επιχειρημάτων που μπορούν να αποδείξουν το ότι η προσβασιμότητα δεν αφορά μόνο τους ανθρώπους με αναπηρίες, τα οποία χάριν συντομίας δεν αναφέρονται.

Τα άτομα με αναπηρία ως γνωστών δεν αποτελούν μια ομοιογενή ομάδα με τις ίδιες ανάγκες, υπάρχουν διάφορες αναπηρίες εμφανής ή όχι, ελαφριές ή σοβαρές, μόνιμες ή προσωρινές που η καθεμία έχει τα δικά της ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Γι' αυτό το λόγο η εφαρμογή της προσβασιμότητας στοχεύει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες όλων και θα διασφαλίζει την κατά το δυνατόν αυτόνομη διακίνηση και διαβίωση του καθενός αξιοποιώντας τις δυνατότητες των ατόμων για να αντισταθμίσει τις αδυναμίες του. Παρέχει υποδομές, υπηρεσίες και αγαθά του ίδιου επιπέδου ποιότητας κατάλληλα σχεδιασμένα τα οποία παρέχονται σε όλους τους πολίτες από το ίδιο σημείο χωρίς διακρίσεις. Βελτιώνει την ασφάλεια στις συνθήκες καθημερινής διαβίωσης και δράσης αλλά και σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης. Γενικά ένα προσβάσιμο περιβάλλον έχει ως συνέπεια την ανεμπόδιστη συμμετοχή όλων στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την ενημέρωση και γενικά στο κοινωνικό γίγνεσθαι. Έτσι οδηγούμαστε στη δημιουργία ίσων ευκαιριών για όλους για προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη. Ποιους τομείς αφορά η προσβασιμότητα; Στο ερώτημα αυτό απαντάμε έχοντας ως αναφορά όλα τα κτήρια εκτός από αυτά που θεωρούνται κατοικία (Κτήρια συναλλαγής, εμπορίου, αθλητισμού, πολιτισμού, αναψυχής κ.α.). Τα κτήρια αυτά χρησιμοποιούνται καθημερινά από το σύνολο των πολιτών με οποιαδήποτε ιδιότητα, έτσι τα κτήρια αυτά θα πρέπει να είναι πλήρως προσβάσιμα διότι κάθε άτομο ανεξάρτητα από τη φυσική του κατάσταση μπορεί να κληθεί για εργασία σ' αυτούς τους χώρους (Θα πρέπει δηλαδή να είναι προσβάσιμα οριζόντια και κατακόρυφα). Το ερώτημα είναι, κατά πόσο το χαρακτηριστικό αυτό ισχύει στη χώρα μας. Παρέχεται στα άτομα με αναπηρία η δυνατότητα πρόσβασης, όπως στα «υγιή» άτομα; τα άτομα με ειδικές ανάγκες αντιμετωπίζονται ως ισότιμοι πολίτες, ως προς την προσβασιμότητα, ή ως πολίτες β' κατηγορίας; Μήπως η έλλειψη σύγχρονης υποδομής υποχρεώνει πολλούς από τους αναπήρους να μην τολμούν να βγουν από ο σπίτι τους γιατί δυσκολεύονται να κυκλοφορήσουν άνετα; Μήπως ο περιορισμός αφαιρεί τη δυνατότητα φυσιολογικής ζωής και υποχρεώνει κάποιους να ζουν στις παρυφές της καθημερινότητας και της κοινωνίας, με πολύ υψηλό κόστος για την ποιότητα ζωής τους; Έχουν πραγματική πρόσβαση στη μόρφωση και τη σύγχρονη τεχνολογία τα άτομα με αναπηρίες;

Ως κυριότερες αιτίες της γέννησης των παραπάνω ερωτημάτων θεωρούνται:

- η έλλειψη υποδομών,
- η νοοτροπία των Ελλήνων πολιτών,
- η έλλειψη ενημέρωσης,
- η πλημμελής αστυνόμευση,
- ανυπαρξία νέων νομοθετικών ρυθμίσεων και
- η έλλειψη πολιτικής βούλησης.

Στην εργασία αυτή γίνεται μια προσπάθεια, με βάση τις παραπάνω αρχές, να καταγραφούν οι δυσκολίες, τα εμπόδια και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία, γενικότερα αλλά και στο ΤΕΙ της Θεσσαλονίκης. Θα επιχειρήσουμε να βρούμε απαντήσεις που θα μας εισάγουν στο τεράστιο θέμα της προσπελασιμότητας των ατόμων με αναπηρία, που όπως είναι κατανοητό δεν μπορεί να εξαντληθεί στα πλαίσια μιας περιορισμένης εργασίας.

Σκοπός είναι να μπορέσουμε όλοι να καταλάβουμε και κυρίως αυτοί που έχουν την άμεση ευθύνη, ότι αυτό που για όλους εμάς θεωρείται προσπελασιμότητα για τους ανθρώπους με αναπηρία δεν είναι τίποτα περισσότερο από την διατήρηση των εμποδίων. Το ζήτημα δεν είναι να γίνουν μερικές χιλιάδες ράμπες. Το ζήτημα είναι να δημιουργηθούν προσπελάσιμες διαδρομές και μέσα στο ΤΕΙ ώστε οι άνθρωποι με αναπηρίες αν μη τι άλλο να μπορούν να μετακινηθούν σε έναν χώρο απαλλαγμένο από εμπόδια.

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΙ

Εμποδιζόμενο άτομο

Εξετάζοντας τα άτομα από την πλευρά του σχεδιασμού των κτιρίων δημόσιων και μη, των ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων και γενικά της εργονομίας, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο όρος εμποδιζόμενο άτομο, ο οποίος υποδηλώνει τη δυσκολία που αντιμετωπίζει το άτομο αυτό από το λανθασμένο σχεδιασμό του περιβάλλοντα χώρου. Ο όρος εμποδιζόμενο άτομο περιλαμβάνει γενικότερα όλα τα άτομα που δυσκολεύονται στη διακίνηση, όπως είναι τα ΑμΕΑ, οι ηλικιωμένοι, οι έγκυες γυναίκες, τα παιδιά καθώς και άτομα που χρησιμοποιούν ή οδηγούν οποιουδήποτε τύπου αμαξίδια, όσοι μεταφέρουν βάρη, κλπ. Εδώ περιλαμβάνονται και τα άτομα με δυσκολία στην αντίληψη και την επικοινωνία ή άτομα που έχουν περιορισμένη επαφή με το περιβάλλον και αδυνατούν να δράσουν αυτόνομα και να αντιδράσουν στα εμπόδια και τους κινδύνους λόγω χρήσης διαφόρων ουσιών.

Κινητικότητα

Ως κινητικότητα μπορεί να οριστεί η ικανότητα του ατόμου να κινείται με ασφάλεια και αυτονομία στον περιβάλλοντα χώρο. Τα εμποδιζόμενα άτομα λόγω των ειδικών αναγκών τους έχουν περιορισμένη κινητικότητα η οποία μπορεί να βελτιωθεί με κατάλληλες επεμβάσεις στο δομημένο περιβάλλον καθώς και με τη χρήση της τεχνολογίας (αυτοκινούμενα αμαξίδια, ηλεκτρονικά βοηθήματα για άτομα με προβλήματα ακοής και όρασης κλπ.)

Προσβασιμότητα χώρων

Με τον όρο προσβασιμότητα χώρων αναφερόμαστε στη δυνατότητα που δίδεται σε κάθε πολίτη ώστε να κινείται ελεύθερα με απόλυτη ασφάλεια, αυτονομία και άνεση σε όλους τους χώρους που σχετίζονται με την κοινωνική και οικονομική ζωή και μπορεί παράλληλα να κάνει χρήση αυτών των χώρων. Αφορά το δικαίωμα όλων των ανθρώπων

χωρίς διακρίσεις να προσεγγίζουν και να χρησιμοποιούν τις παρεχόμενες υποδομές και υπηρεσίες καθώς και τα κάθε είδους αγαθά.

Μέσα όμως στον όρο προσβασιμότητα περικλείονται και οι διαστάσεις της λειτουργικότητας και της επικοινωνίας οι οποίες αφορούν κυρίως τη δυνατότητα στην επικοινωνία μέσα από πηγές πληροφόρησης, που σήμερα είναι εφικτή μέσω του διαδικτύου χωρίς να είναι απαραίτητη η μετακίνηση του ατόμου.

1.2 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ(ΑΜΕΑ)

«Ο όρος άτομα με ειδικές ανάγκες περιλαμβάνει τα άτομα με σοβαρές ανεπάρκειές ή μειονεξίες που οφείλονται σε σωματικές βλάβες, συμπεριλαμβανομένων των βλαβών των αισθήσεων, ή σε διανοητικές ή ψυχικές βλάβες, οι οποίες περιορίζουν ή αποκλείουν την εκτέλεση δραστηριότητας ή λειτουργίας που θεωρείτε κανονική για έναν άνθρωπο» (ορισμός συμβουλίου των υπουργών τής ΕΕ)

«Άτομα με ειδικές ανάγκες θεωρούνται όλα εκείνα τα άτομα που εμφανίζουν σοβαρή μειονεξία, ο οποία προκύπτει από φυσική ή διανοητική βλάβη» (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας)

Ο ορισμός που δίνεται απ' τον ΠΟΥ προχωρεί επίσης στην ερμηνεία τριών διαφορετικών όρων, και η μεταξύ τούς συσχέτιση παρέχει μια πληρέστερη εικόνα του προβλήματος.

Αναφέρονται οι όροι :

Ανεπάρκεια ή δυσλειτουργία (impairment)

Κάθε απώλεια ή ανωμαλία ψυχολογικής, φυσιολογικής ή ανατομικής δομής ή λειτουργίας. (πχ. Βλάβη στην όραση ή νευρολογική διαταραχή). Ανεπάρκεια δηλαδή υπάρχει όταν κάποια συστήματα του σώματος δεν λειτουργούν.

Ειδική ανάγκη ή ανικανότητα (disability)

Είναι κάθε περιορισμός της ικανότητας ενός ατόμου να εκτελέσει μια δραστηριότητα με τέτοιο τρόπο που να θεωρείται φυσιολογικός. Η ειδική ανάγκη είναι απόρροια της ανεπάρκειας και περιλαμβάνει αυτά που δεν μπορεί να κάνει τα άτομο.

Η μειονεξία (handicap)

Είναι ο περιορισμός ενός ατόμου λόγω της ανεπάρκειας ή της ειδικής ανάγκης, να ολοκληρώσει τον ρόλο του ατόμου στην κοινωνία ανάλογα με την ηλικία, το φύλλο, πολιτιστικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες.

Έτσι για παράδειγμα ανεπάρκεια θεωρείται η πολιομυελίτιδα, αναπηρία είναι ο περιορισμός στο περπάτημα και η επακόλουθη μειονεξία αφορά την κινητικότητα.

Έτσι οποιαδήποτε βλάβη μπορεί να προκαλέσει ανικανότητα σε ένα άτομο με επακόλουθο να υπολείπεται λειτουργικά. Είναι όμως το περιβάλλον, έμφυτο και άφυτο, αυτό που καθιστά το άτομο «ανάπηρο». Η αδυναμία συμμετοχής των ΑμΕΑ στα κοινωνικά δρώμενα οφείλεται σε κοινωνικά αίτια, ο εμποδισμός και ο περιορισμός τους δεν οφείλεται στη συγκεκριμένη ειδική ανάγκη κάθε ατόμου αλλά στο περιβάλλον. Η αντίληψη αυτή καθιερώνει μια νέα προσέγγιση της αναπηρίας, καθώς τη διαχωρίζει από την ανικανότητα και τη συσχετίζει με τα εμπόδια που τα ΑΜΕΑ συναντούν στην κοινωνία. Στην έννοια της αναπηρίας προσδίδεται κοινωνική χροιά.

Είναι φανερό ότι ο ορισμός των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες είναι αρκετά δύσκολος, καθώς δεν αποτελούν μια ομοιογενή ομάδα λόγω της ύπαρξης διαφόρων ειδών αναπηριών και προβλημάτων και προσέγγιση στις μέρες μας δεν είναι πλέον ιατροκεντρική. Παράλληλα πρέπει να ληφθεί υπ' όψη ότι ένα άτομο στον κύκλο της ζωής του μπορεί παροδικά ή για μεγάλο χρονικό διάστημα να χαρακτηριστεί ως ΑΜΕΑ εξαιτίας μιας ασθένειάς, ενός ατυχήματος, λόγω της προχωρημένης ηλικίας του , ή και για οποιονδήποτε άλλο λόγο καταστεί ανίκανο να λειτουργήσει σε αυτόνομη βάση μέσα στον κοινωνικό περίγυρο για μια συγκεκριμένη περίοδο της ζωής του. Στην κατηγορία των ατόμων αυτών εντάσσονται και τα νήπια, τα παιδιά και οι έγκυες γυναίκες. Σύμφωνα με αυτή την άποψη, όλα τα άτομα μιας κοινωνίας δυνητικά μπορεί να χαρακτηριστούν ως ΑΜΕΑ κάποια περίοδο της ζωής τους, γεγονός που επιτείνει την

ανάγκη ύπαρξης υποστήριξης και έγκαιρης πρόβλεψης για το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού και όχι μόνο για τα ΑΜΕΑ.

1.3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΜΕΑ

Σε σχέση με την προσβασιμότητα Δημοσίων κτηρίων και χώρων, τα άτομα με ειδικές ανάγκες διακρίνονται στα άτομα με κινητικά προβλήματα, με δυσκολία στην όραση, με δυσκολία στην ακοή και με δυσκολία στην αντίληψη και την επικοινωνία.

Άτομα με κινητικά προβλήματα

Άτομα με αδύνατα ή παράλυτα μέλη, με δυσκαμψία ή έλλειψη μελών του σώματος, προσωρινά τραυματισμένοι κ.λπ. τα παραπάνω κινητικά προβλήματα μπορεί να είναι εκ γενετής ή επίκτητα, δηλαδή να προκληθούν από ατυχήματα κατά τη διάρκεια της ζωής του ατόμου.

Άτομα με δυσκολίες στην όραση

τα άτομα αυτά ταξινομούνται σε δύο κατηγορίες:

(α) σύμφωνα με το βαθμό της οπτικής οξύτητας και του εύρους του οπτικού τους πεδίου (ιατρική ταξινόμηση). Τα άτομα αυτά είναι τυφλά ή μερικώς βλέποντες.

(β) ανάλογα με τη χρήση της όρασης για σκοπούς μάθησης και γενικότερα εκπαίδευσης.

Άτομα με δυσκολία στην ακοή

Τα άτομα αυτά μπορεί να παρουσιάσουν βαρηκοΐα ή κώφωση.

(α) η βαρηκοΐα αναφέρεται στη μείωση ή εξασθένηση της ακουστικής οξύτητας.

(β) η κώφωση είναι η δυσλειτουργία που αλλοιώνει την ποιότητα και την ένταση της ηχητικής αντίληψης και ως αποτέλεσμα το άτομο αδυνατεί να συλλάβει τα ακουστικά ερεθίσματα. Συνήθως, η κώφωση συνοδεύεται και από αλαλία, αφού η γλώσσα αναπτύσσεται κυρίως με την ακοή.

Άτομα με νοητική υστέρηση

Τα άτομα αυτά παρουσιάζουν μια σημαντική, κάτω του μέσου όρου, γενική νοητική λειτουργία που εμφανίζεται ταυτόχρονα με προβλήματα στην προσαρμοστική συμπεριφορά.

© Copyright World Health Organization (WHO) 2002

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΤΗ ΖΩΗ

2.1 ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

2.1. 1 Πρόσβαση σε υποδομές

Πριν μερικά χρόνια, η κατάσταση θα μπορούσε να χαρακτηριστεί πολύ χειρότερη. Τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί πρόοδος και έχουν δημιουργηθεί υποδομές σε νεοαναγειρόμενα κτίρια ή ράμπες σε κεντρικούς δρόμους των Δήμων, αλλά ακόμη, δεν έχουμε προσεγγίσει το επίπεδο άλλων προηγμένων χωρών της Ευρώπης. Ενώ διανύουμε τον εικοστό πρώτο αιώνα, δεν παρέχονται στη χώρα μας υπηρεσίες, που θα επιτρέπουν στα άτομα με κινητικά προβλήματα ή έλλειψης όρασης, την άνετη πρόσβαση στους χώρους, που επιθυμούν.

Η προσπελασιμότητα δεν είναι κάποια ειδική επιστήμη. Είναι πολύ απλή. Είναι ζήτημα νοοτροπίας. Εάν προσπαθήσουμε να δώσουμε ένα λειτουργικό ορισμό της προσπελασιμότητας, τότε αυτός θα είναι: προσπελασιμότητα = απουσία εμποδίων. Οι σύγχρονες πόλεις είναι γεμάτες από ατάκτως ριγμένα εμπόδια που δεν εξυπηρετούν τίποτε απολύτως. Απλά έχουμε συνηθίσει κι έχουμε εντάξει στους κώδικες αισθητικής μας τη φύτευση εμποδίων. Η αποκατάσταση της προσπελασιμότητας στο μεγαλύτερο βαθμό σημαίνει απομάκρυνση των εμποδίων.

2.1. 2 Δυνατότητα κίνησης-Προσπέλασης

Σημαντικός παράγοντας στην προσπέλαση και χρήση του δομημένου περιβάλλοντος από εμποδιζόμενα άτομα – και κατ' επέκταση από όλους – είναι η ασφάλεια που παρέχεται τόσο από τον σχεδιασμό όσο και από τα χρησιμοποιούμενα υλικά και τον τρόπο κατασκευής. Πιο συγκεκριμένα:

- Η κλίση σε σχέση με την απόσταση του διαμορφωμένου δαπέδου, αποτελούν βασική προϋπόθεση για την αυτόνομη διακίνηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των εμποδιζόμενων ατόμων γενικότερα.
- Η ολισθηρότητα του δαπέδου, σε συνάρτηση με την υφή του υλικού όσο και με το ανάγλυφο της επιφάνειάς του, είναι μια άλλη παράμετρος της δυνατότητας κίνησης που πρέπει να εξετάζεται σοβαρά.

- Απαραίτητος είναι επίσης ο σωστός σχεδιασμός των δαπέδων με αποφυγή των σημείων εκτροπής του αναπηρικού αμαξιδίου, αλλά και των άλλων βοηθημάτων (πατερίτσες, περπατούρες κλπ), ή της πρόσκρουσής τους σε εμπόδια.
- Εξίσου αναγκαία είναι η αποφυγή αρμών διαμόρφωσης δαπέδου σε τέτοιο μέγεθος που να δημιουργεί κραδασμούς στην κίνηση των αμαξιδίων ή ανατροπές κατά το βάδισμα των εμποδιζόμενων γενικά ατόμων.
- Είναι απαραίτητος ο σωστός σχεδιασμός των σημείων εισόδου-εξόδου ώστε αυτά να εξυπηρετούν όλους τους χρήστες του δομημένου περιβάλλοντος.
- Προσπελάσιμα – οριζοντίως και κατακορύφως , σε όλα τα επίπεδα, επιβάλλεται να κατασκευάζονται όλα τα κτίρια που χρησιμοποιούνται από κοινό, όπου ένα εμποδιζόμενο άτομο μπορεί να φτάσει είτε ως επισκέπτης είτε ως εργαζόμενος. Τα κτίρια κατοικίας πρέπει να κατασκευάζονται προσαρμόσιμα ή προκειμένου για υφιστάμενα, να μετατρέπονται σε προσπελάσιμα από εμποδιζόμενο άτομο, εφόσον αυτό κατοικεί εκεί.
- Είσοδοι σχεδόν συνεπίπεδοι με τον περιβάλλοντα χώρο ή σε αντίθετη περίπτωση συνδεδεμένες με αυτόν με κεκλιμένα επίπεδα κλίσης μέχρι 5% και πλάτους τουλάχιστον 1,30μ και σε σύνδεση πάντα με την στάθμη του ανελκυστήρα, θύρες με επάλληλα φύλλα συρόμενα και θύρες με πλάτος τουλάχιστον 90εκ, κατάλληλες χειρολαβές, διακόπτες κλήσεως τοποθετημένοι σε ζώνη υψών μεταξύ 90 και 120εκ. και ένα τουλάχιστον WC ειδικά διαμορφωμένο, αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την προσβασιμότητα οποιουδήποτε κτιρίου από ένα εμποδιζόμενο άτομο.

2.1. 3 Δυνατότητα προσέγγισης – χειρισμού

Η τοποθέτηση των κατάλληλων μηχανισμών χειρισμού (κουμπιά κλήσεως, διακόπτες, ρευματοδότες και χειρολαβές) πρέπει να γίνεται σε σημεία και ύψη προσιτά από όλους και στα ίδια πάντα σταθερά σημεία. Δηλαδή οι διακόπτες για το φως στα δεξιά των ανοιγμάτων και κοντά στην κάσα της πόρτας, τα κουμπιά κλήσεως ανελκυστήρων σε ύψος προσιτό στους χρήστες αμαξιδίων ή με ανάγλυφη σήμανση για τους τυφλούς.

Τα ερμάρια πρέπει να κατασκευάζονται έτσι ώστε να είναι προσεγγίσιμα και εύχρηστα από τα άτομα με ειδικές ανάγκες (αβαθή ερμάρια, ράφια συρόμενα προς τα έξω, κάτω θυρόφυλλα συρόμενα επάλληλα κλπ.).

Η προστασία των διαφόρων σημείων που μπορεί να προκαλέσουν τραυματισμό, έγκαυμα ή ηλεκτροπληξία των εμποδιζόμενων γενικά ατόμων (σωλήνες ύδρευσης ζεστού νερού, πρίζες, εστίες κουζίνας κλπ) είναι απαραίτητη.

Εξίσου απαραίτητη είναι η προστασία με κιγκλιδώματα κατάλληλης μορφής και ύψους των εμποδιζόμενων ατόμων στους εξώστες, τις ανοικτές δεξαμενές και πισίνες καθώς και στις εξόδους χώρων μεγάλων συναθροίσεων κοινού (σχολεία, γυμναστήρια, γήπεδα, αίθουσες θεαμάτων κλπ).

2.1. 4 Δυνατότητα ακοής και όρασης

Απαιτείται ηχοπροστασία σε χώρους συγκεντρώσεως κοινού (αίθουσες αναψυχής, θεαμάτων κλπ), γιατί τα άτομα με προβλήματα στην όραση έχουν εξασκηθεί να αντιλαμβάνονται τον χώρο με την ακοή, με αποτέλεσμα να χάνουν την αίσθηση αυτή σε χώρους με οχλαγωγία, θόρυβο και αντήχηση.

Για την εύκολη και ασφαλή διακίνηση των χρηστών αμαξιδίων πρέπει να εξασφαλίζεται οπτικό πεδίο χωρίς σκοτεινές περιοχές.

Τα χρώματα πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα σύγχυσης λόγω αχρωματοψίας, όπου απαιτείται διευκόλυνση μεγάλου αριθμού διακινουμένων ατόμων (σταθμοί τραίνων, αεροδρομίων κλπ). Η καλύτερη αντιμετώπιση αυτών των περιπτώσεων είναι ο συνδυασμός των χρωματικών ενδείξεων ή πικτογράφημα.

2.1. 5 Δυνατότητα και πραγματικότητα

Σε μια χώρα με εμφανή υπογεννητικότητα, με πλήθος υπερηλίκων, μια χώρα πρώτη στα τροχαία και εργατικά ατυχήματα όπως είναι η δική μας, τα άτομα που εμποδίζονται μέσα από μια αναπηρία, μικρότερη ή μεγαλύτερη, αποτελούν ένα πολύ υψηλό ποσοστό.

Οι άνθρωποι που εμποδίζονται συγκροτούν την πλειοψηφία του πληθυσμού σε κάθε κοινωνία. Αρκεί ένα απλό κάταγμα ή μια εγκυμοσύνη ή λίγο προχωρημένη ηλικία ή μια περιστασιακή νόσος για να υπονομεύσει την αποδοτικότητα του οποιουδήποτε ανθρώπου ανεξαρτήτως ηλικίας.

Με αυτήν την έννοια, στους άλλους πολιτισμούς όπου οι μετρήσεις και η στατιστική είναι πιο αντικειμενικές, τα ποσοστά των ανθρώπων που εμποδίζονται υπερβαίνουν το 40% του πληθυσμού. Για εμάς τους Έλληνες τέτοιες μετρήσεις παραπέμπουν σε γραφικούς Ευρωπαίους. Η πραγματικότητα όμως είναι άλλη. Αρκεί ένας σύντομος περίπατος στην αγορά για να διαπιστώσουμε πως οι άνθρωποι που κυκλοφορούν είναι συνήθως νεαρής ηλικίας και εντυπωσιακά ευκίνητοι. Μολονότι το 60% του ελληνικού πληθυσμού είναι άνω των 50 ετών, αυτές οι ηλικίες δεν έχουν εντυπωσιακή παρουσία στην αγορά. Αυτό δεν οφείλεται στο ότι είναι απασχολημένοι ή δεν καταναλώνουν. Οφείλεται στο ότι εμποδίζονται να επισκεφτούν τα καταστήματα.

Σύμφωνα με μετρήσεις που έχουν γίνει σε άλλα κράτη, το 70% των ανθρώπων εμποδίζεται να χρησιμοποιήσει τα μέσα μαζικών μεταφορών. Το 19,8% των ανθρώπων εμποδίζεται να εργαστεί. Το 19,6 % των ανθρώπων μπορεί να εργαστεί μόνο σε περιορισμένο αριθμό εργασιακών χώρων.

Εάν προβάσουμε τους παραπάνω αριθμούς και στην ελληνική κοινωνία, τότε εύκολα μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως το 60% των καταναλωτών εμποδίζεται να καταναλώσει ή να χρησιμοποιήσει τις υποδομές της πόλης που ζει.

Φυσικά το οικονομικό κόστος από αυτή την έλλειψη είναι ανάλογο.

Δεν είναι όμως μόνο η προσβασιμότητα των καταστημάτων το πρόβλημα.

Τα σχολεία μας ,τα πανεπιστήμιά μας , οι βιβλιοθήκες μας, τα γήπεδα, τα γυμναστήρια και οι χώροι δημοσίων θεαμάτων, είναι σε βαθμό μόνον 25,3% προσβάσιμα, συμπεριλαμβανομένων και των «ψευδοπροσβάσιμων», δηλαδή εκείνων που έχουν μια εξωτερική ράμπα ή κάποια πινακίδα προσβασιμότητας (για τα μάτια του κόσμου ή την επιταγή κάποιας διάταξης) αλλά στην πραγματικότητα κρύβουν πίσω από αυτά ένα κτίριο εχθρικό απέναντι στα άτομα με αναπηρία

2.2 Η ΝΟΟΤΡΟΠΙΑ ΤΟΥ ΈΛΛΗΝΑ ΠΟΛΙΤΗ

Νοοτροπία : «...ιδιαιτερος τρόπος σκέψης ατόμου ή ομάδας...»

Ιδιαιτερος : «...αυτός που σχετίζεται με συγκεκριμένο πράγμα...»

Τρόπος : «...το μέσο με το οποίο επιτελείται κάτι...»

Σκέψη : «...το σύνολο των νοητικών λειτουργιών του ανθρώπου που βοηθούν στην κατανόηση, τη λύση προβλημάτων, στο σχηματισμό απόψεων (ο τρόπος δηλαδή με τον οποίο σκέπτεται και ενεργεί κανείς)...»

Είναι γνωστό ότι η Ελληνική κοινωνία είναι γενικώς απαίδευτη σε θέματα και θεάματα που αφορούν την αναπηρία. Ίσως αυτό που ιστορικά μαθαίνουμε για τους αρχαίους χρόνους όπου ο «Καιάδας» ήταν η λύση για την απαλλαγή των κινητικώς και διανοητικώς πασχόντων παιδιών, παραμένει υποσυνείδητα στα γονίδια του σύγχρονου Έλληνα. Υπάρχει άγνοια η οποία προκαλεί φόβο. Ο φόβος είναι κακός σύμβουλος και προκαλεί συναισθήματα καταστολής, αποφυγής, απομάκρυνσης, απόστασης και περιθωριοποίησης.

Θα περίμενε κανείς στην σημερινή εποχή όπου σχεδόν κάθε σπίτι έχει πια έναν ανήμπορο υπερήλικα, έναν τραυματισμένο από τροχαίο, ένα παιδί με κάποιας μορφής εγκεφαλική δυσλειτουργία, έναν ενήλικα με σκλήρυνση κατά πλάκας ή πάρκινσον ή εγκεφαλικό επεισόδιο, να είμαστε πιο εξοικειωμένοι με τέτοιες εικόνες ή προβλήματα.

Τι πρέπει όμως να γίνει για να διαφοροποιηθεί αυτή η νοοτροπία; Γιατί κανείς δεν δέχεται να υιοθετήσει παιδιά με κινητικά ή άλλα προβλήματα, όταν αυτά συσσωρεύονται στις νεογνολογικές και παιδιατρικές κλινικές των νοσοκομείων ή στα ιδρύματα κοινωνικής πρόνοιας; Ποιος θα πείσει τους βάρβαρους ανεγκέφαλους οδηγούς να μην κλείνουν παρκάροντας τις ράμπες στα πεζοδρόμια και στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους στάθμευσης αναπηρικών αυτοκινήτων «παρκινγκ», των πολυκαταστημάτων ή εμπορικών κέντρων;

Όλοι γνωρίζουμε τι γίνεται στην πόλη μας το διάστημα αυτό που έχουν ξεκινήσει τα έργα για το μετρό, αλλά και κάθε άλλη φορά που λόγω «έργων» σκάβουν τα πεζοδρόμια, αφήνοντας ένα μικρό χώρο στην άκρη, στρωμένο με σανίδες για τη διέλευση των πεζών. Πως λοιπόν, μπορεί ένα άτομο με αναπηρία να κάνει μια βόλτα στα μαγαζιά, στην αγορά της πόλης;

Γιατί λοιπόν αυτή η νοοτροπία, δηλαδή ο ιδιαίτερος τρόπος σκέψης, δηλαδή αυτός που σχετίζεται με την αναπηρία, οδηγεί τους ανθρώπους σε ένα σύνολο νοητικών λειτουργιών αντίθετων προς την κατανόηση, τη λύση προβλημάτων ή στον σχηματισμό θετικών απόψεων;

Είναι η έλλειψη πολιτικής και κοινωνικής πρόνοιας που συντηρεί την κακή νοοτροπία; Είναι ο εκμηδενιστικός σύγχρονος τρόπος ζωής που απαιτεί υψηλές ταχύτητες και εσωτερικούς στροβιλισμούς, δηλαδή εσωστρέφεια και κλείσιμο στα μικρά ή μεγάλα ατομικά μας προβλήματα, περιορίζοντας το σημείο ευκρινούς κοινωνικής μας οράσεως; Είναι κατανοητό από όλους το περίφημο «δικαίωμα στη διαφορά» που πρόσφατα ψηφίστηκε από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών σαν ανθρώπινο δικαίωμα; Και πόσο αποδεκτό γίνεται αυτό από τον σύγχρονο κόσμο;

Τα άτομα με ειδικές ανάγκες θέλουν ίσες ευκαιρίες, όχι φιλανθρωπία. Όχι κηδεμονία, αλλά ενθάρρυνση. Αλλαγή της αρνητικής στάσης απέναντι τους, εφαρμογή πολιτικών, οι οποίες θα ενθαρρύνουν την ισότητα για τα άτομα αυτά σε όλους τους τομείς της ζωής.

Η αξία που θα έπρεπε να προωθηθεί είναι ο σεβασμός στη διαφορετικότητα, με καταπολέμηση της προκατάληψης και του στιγματισμού.

2.3 Η ΈΛΛΕΙΨΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Ο μέσος άνθρωπος στο άκουσμα του όρου «άτομο με ειδικές ανάγκες» βλέπει μόνο τους κινητικά αναπήρους ή ανθρώπους με αναπηρία αισθητηρίων οργάνων. Υπάρχουν, όμως, και συνάνθρωποι μας με αναπηρίες λιγότερο πρόδηλες, με αόρατες αλλά εξίσου επιβαρυντικές αναπηρίες.

Πρέπει λοιπόν να συνειδητοποιήσουμε τις υποχρεώσεις, που έχουμε απέναντι σε αυτή την ομάδα των σωματικά και πνευματικά αδύνατων συμπολιτών μας. Να κατανοήσουμε ότι καμία ευνοούμενη πολιτεία δεν μπορεί να διαχωρίζει τους πολίτες της, σύμφωνα με τη σωματική ή πνευματική τους ικανότητα και κατάσταση. Πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι ο πολιτισμός βασίζεται στον σεβασμό της διαφορετικότητας, την αλληλεγγύη, τον αλτρουισμό και την αλληλοβοήθεια και ότι η αξία του ανθρώπου είναι απόλυτη και δεν αυξομειώνεται, ανάλογα με τις ικανότητες του καθενός.

Στην προσπάθεια αυτή κύρια ευθύνη φέρει το κράτος. Το κράτος που σε επίπεδο διοίκησης διαχέεται σε περισσότερα από έξι υπουργεία με αλληλεπικαλυπτόμενες αρμοδιότητες. Έτσι δεν γνωρίζει ούτε τα ποσοτικά ούτε τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της αναπηρίας στη χώρα μας, ενώ είναι αδύνατη η παρακολούθηση όλων των πολιτικών αναπηρίας. Δηλαδή υπάρχουν διάφοροι νόμοι και διατάξεις σε διάφορα υπουργεία και το καθένα δρα ανεξάρτητα και ασυντόνιστα.

Άρα έχουμε εξαρχής έλλειψη ενημέρωσης τόσο μεταξύ των αρμοδίων υπηρεσιών, όσο και έλλειψη συντονισμού στην περίπτωση που πρόκειται να εξυπηρετηθεί ένα άτομο με αναπηρία.

Χρειάζεται όμως συνεχής έλεγχος για τον εντοπισμό ελλειμμάτων και αποκλίσεων, διαρκής έλεγχος εφαρμογής των διατάξεων και προπαντός ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας για την καταπολέμηση των προκαταλήψεων, την άρση κάθε εμποδίου στην εκπαίδευση, την εργασία, την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και γενικά σε κάθε τομέα που σχετίζεται με την ποιότητα ζωής των ατόμων με αναπηρία.

Για να μπορέσουν τα άτομα αυτά να ενσωματωθούν πλήρως, στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας, πρέπει να αλλάξει ριζικά η στάση των πολιτών απέναντί τους και να αρθούν οι προκαταλήψεις και τα κοινωνικά στερεότυπα. Πρέπει να γίνει συνείδηση σε όλους μας ότι τα άτομα αυτά έχουν ίσα δικαιώματα. Είναι εργαζόμενοι, καταναλωτές, φορολογούμενοι, πολιτικοί, γείτονες, συγγενείς και φίλοι μας, που δεν έχουν όμως ανάλογη μεταχείριση.

Η κεντρική εξουσία, σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση, με συλλόγους, επιστημονικές επιτροπές, κοινωνικούς φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις, οφείλει να διαμορφώσει μια σωστότερη συλλογική στάση και συμπεριφορά απέναντι στην αναπηρία. Πρέπει η αναπηρία να γίνει αντιληπτή ως διαφορά συνθηκών και όρων ζωής και όχι ως προσωπική δυστυχία του αναπήρου και της οικογένειάς του.

Μια εκστρατεία ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης της κοινής γνώμης θα μπορούσε να κινείται γύρω από τους παρακάτω άξονες:

- Ενημέρωση και υπενθύμιση των πολιτών για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι συνάνθρωποί μας με αναπηρία.

- Η κρατική τηλεόραση και το ραδιόφωνο, τα διαφημιστικά πλαίσια που διαθέτουν οι δήμοι και τα μέσα μεταφοράς, μπορούν να μεταδώσουν το μήνυμα ότι οι περιορισμοί των αναπήρων δεν είναι μόνο συνέπεια των δικών τους λειτουργικών αδυναμιών αλλά και συνέπεια της δικής μας αδυναμίας να λάβουμε υπόψη τις ανάγκες τους.
- Προβολή των παροχών και των δυνατοτήτων εκπαίδευσης, μεταφοράς και απασχόλησης, που η πολιτεία προσφέρει στους αναπήρους.
- Ενημέρωση και εκπαίδευση των δημοσίων λειτουργών σχετικά με την αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργεί κάθε αναπηρία ορατή ή αόρατη. Η ισότιμη μεταχείριση δεν αποκλείει την συμπαράσταση και την φροντίδα. Όσοι, λόγω επαγγέλματος, έρχονται σε επαφή με πολλούς ανθρώπους, θα πρέπει να έχουν στοιχειώδη εκπαίδευση ώστε να μπορούν να προσφέρουν την ενδεδειγμένη υποστήριξη ή βοήθεια όταν αυτό χρειαστεί.
- Ενθάρρυνση του προβληματισμού και της συζήτησης, σχετικά με τα αναγκαία μέτρα για την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών με τα άτομα με αναπηρία.
- Η οργάνωση σχετικών τηλεοπτικών συζητήσεων και ημερίδων, με τη συμμετοχή ειδικών αλλά κι ατόμων με αναπηρία θα οδηγήσει στην προβολή των ικανοτήτων που διαθέτουν τα άτομα αυτά και στην επαγγελματική τους αποκατάσταση.
- Εκπαίδευση των πολιτών από τα πρώτα κιόλας σχολικά χρόνια σχετικά με την αποδοχή της αναπηρικής «κανονικότητας», ως αυτόνομης υπόστασης και ως διαφορετικής αντίληψης συνθηκών και όρων ζωής.

Η αναπηρία είναι ανθρώπινη εμπειρία, που αφορά τον καθένα από εμάς, αφού όλοι μας είναι πιθανόν να βρεθούμε σε αυτή τη θέση. Τη στιγμή που ανακοινώνεται μια μορφή αναπηρίας, είτε πρόκειται για κινητική αναπηρία, αναπηρία αισθητηρίων οργάνων, ψυχική ασθένεια ή άλλη χρόνια ανίατη πάθηση η ζωή του ανθρώπου ανατρέπεται.

Η συστηματική ενημέρωση των πολιτών, σχετικά με την καθοριστική σημασία που έχει η έγκαιρη διάγνωση και η αποδοχή της αναπηρίας στην περαιτέρω πορεία της ζωής του αναπήρου, θα ενισχύσει την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας γύρω από το θέμα και θα συντελέσει στην καταπολέμηση των προκαταλήψεων.

2. 4 Η ΠΛΗΜΜΕΛΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗ

Τεράστια οικονομικά ποσά ξοδεύει το κράτος για τη δημιουργία νέων ομάδων καταστολής, για νέα μέσα (χρωμόσφαιρες, δακρυγόνα κ.α.) που θα χρησιμοποιούνται από την αστυνομία κατά διαδηλωτών κλπ.

Ποιος όμως θα επιτηρήσει αυτούς που εμποδίζουν την διέλευση των ατόμων με αναπηρία κλείνοντας τις ράμπες στους δρόμους και τα πεζοδρόμια; Ποιος θα ελέγξει την τήρηση των ήδη υπαρχόντων νόμων για μετατροπή, διαρρύθμιση, τροποποίηση χώρων προς εξυπηρέτηση ατόμων με αναπηρία; Ποιος θα εγκρίνει σχέδια αρχιτεκτονικά και κατασκευαστικά που αφορούν χώρους μαζικής προσέλευσης, σε δημόσια κτήρια, ιδιωτικούς χώρους θεαμάτων ή εστίασης ή σε ξενοδοχειακές μονάδες όταν αυτές δεν καλύπτουν τα προβλεπόμενα για αναπήρους;

Ποιος θα εμποδίσει τους «βαρβάρους» που για δικής τους εξυπηρέτηση, φράζουν τις ειδικά διαμορφωμένες θέσεις στάθμευσης αναπηρικών αυτοκινήτων σε οικίες, εμπορικά κέντρα ή ειδικά πληρωμένες και αγορασμένες θέσεις παρκαρίσματος;

Είναι φανερό ότι μέχρι να φτάσουμε στο σημείο να έχουμε μια κοινωνία ευαισθητοποιημένη σε παρόμοια θέματα, ίσως περάσει πολύς καιρός. Όμως η ζωή και η καθημερινότητά δεν μπορούν να περιμένουν και κυρίως δεν μπορούν να εμποδίζονται.

Το κράτος λοιπόν θα πρέπει να αναλάβει το κόστος αυτής της μεταρρύθμισης ή καλύτερα μεταβολής της νοοτροπίας, αλλά και του ελέγχου της εφαρμογής της. Το κόστος αυτό μπορεί να είναι οικονομικό, ηθικό, πολιτικό ή κοινωνικό. Η θεσμοθέτηση και πρόσληψη ικανών και εκπαιδευμένων οργάνων δημοτικής αστυνομίας, θα βοηθήσει κατά ένα ποσοστό στην εφαρμογή αστυνόμευσης και στη αποφυγή των παρανομιών που συμβαίνουν σε βάρος των εμποδιζόμενων ατόμων κατά την καθημερινή τους διαβίωση.

Κανείς δεν θα πρέπει να αποκτά άδεια ανέγερσης ή λειτουργίας δομών και οικοδομών, αν αυτές δεν τηρούν τις προβλεπόμενες προδιαγραφές που ορίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα αρμόδια Ελληνικά Υπουργεία και αφορούν τροποποίηση και διαμόρφωση ειδικών κατασκευών που θα εξυπηρετήσουν τα άτομα με αναπηρία.

Είναι κρίμα να υπάρχει πλήρης αστυνόμευση μόνον κάθε Πάσχα και Χριστούγεννα όταν οι Κρατούντες θυμούνται τα άτομα με αναπηρία και διοργανώνουν την ετήσια φιλανθρωπική τους «εξιλέωση».

Είναι κρίμα το Χριστιανικό μας συναίσθημα να εξαντλείται άπαξ περιτυλιγμένο φανταχτερά με «οίκτο» και «συμπόνια» παρά να είναι μία ειλικρινής καθημερινή πρακτική προσφοράς στον συνάνθρωπο που με κάποιο τρόπο μειονεκτεί.

2.5 ΑΝΥΠΑΡΞΙΑ ΝΕΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ- ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣΗΣ

Η απόφαση της πολιτείας για συστηματική νομοθετική αντιμετώπιση, συντονισμό και εφαρμογή μέτρων για την προσβασιμότητα και προσπελασιμότητα των ατόμων με ειδικές ανάγκες, καθώς και η παροχή σε αυτά διοικητικών διευκολύνσεων, ήρθε κάπως καθυστερημένα , δηλαδή μόλις το 1998.

Έχει λοιπόν περάσει σχεδόν μια δεκαετία και ενώ το θέμα είναι όπως κοινώς λέμε «πιασάρικο», επανέρχονται στο ζήτημα της προσπελασιμότητας των εμποδιζόμενων ατόμων, μάλλον περιστασιακά.

Κάτω από τις επιταγές και οδηγίες κυρίως της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχουν εκδοθεί εγκύκλιοι και διατάγματα, τα οποία όμως όπως και πολλοί άλλοι νόμοι στην Ελλάδα δεν εφαρμόζονται. Η έλλειψη συντονισμού μεταξύ των ενδιαφερομένων υπουργείων ή υπηρεσιών, ή ακόμη και έλλειψη κοινής πολιτικής και λογικής για τα εμποδιζόμενα άτομα, δημιουργεί πολύ σοβαρά προβλήματα:

- Για παράδειγμα ένας από τους μεγαλύτερους ασφαλιστικούς οργανισμούς της χώρας απαιτεί από ένα άτομο που έχει ποσοστό αναπηρίας πάνω από 80% μετά από δική τους αξιολόγηση και γνωμάτευση, για συνέχιση της θεραπευτικής του αγωγής να παρίσταται αυτοπροσώπως σε ειδική επιτροπή κάθε έξι μήνες.
- Για συνέχιση αναπηρικής σύνταξης χρειάζεται αξιολόγηση κάθε τρία χρόνια.
- Για ποσοστό φορολογικής απαλλαγής χρειάζεται αξιολόγηση κάθε πέντε χρόνια.
- Για κινητικές αναπηρίες άνω του 67% απαιτείται γνωμάτευση από δημόσιο νοσηλευτικό ίδρυμα , κατάθεσή της στην Υγειονομική επιτροπή του δημοσίου, η οποία με τη σειρά της θα δώσει την έγκρισή της για προφορική εξέταση ενός τέτοιου μαθητή, σε ετήσια βάση.

Και αυτά είναι απλά μερικά δείγματα της απίστευτης ταλαιπωρίας που υφίστανται τα εμποδιζόμενα άτομα και οι οικογένειές τους. Γιατί κάποιος πρέπει να τρέχει για όλα αυτά, καταναλώνοντας προσωπικό χρόνο και χρήμα.

Είναι γεγονός ότι η αποσπασματική νομολογία που υπάρχει διάσπαρτη σε διάφορα υπουργεία, χρειάζεται να μετατραπεί σε ένα ενιαίο νομοσχέδιο που θα περιλαμβάνει όλες τις αποφάσεις και τις ρυθμίσεις που αφορούν ζητήματα για άτομα με ειδικές ανάγκες, άρα και για τα εμποδιζόμενα άτομα και την προσβασιμότητα.

Επίσης απαιτείται ενημέρωση και δημιουργία ελεγκτικού μηχανισμού από τις αρμόδιες αρχές, έτσι ώστε η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων να υλοποιείται αυτόματα. Σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να εκδίδονται, για παράδειγμα, άδειες λειτουργίας σε υποδομές που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις προσβασιμότητας ατόμων με ειδικά προβλήματα. Γιατί συνήθως και αφού έχει ολοκληρωθεί σχεδόν το έργο, περνά μια επιτροπή τελικού ελέγχου και για να εκδοθεί η άδεια λειτουργίας του συγκεκριμένου χώρου, κατασκευάζεται πρόχειρα μια «ψευτοράμπα» και εκεί τελειώνει το θέμα.

Το κράτος πρέπει να πάρει την ευθύνη για την δημιουργία και γενικότερων υποδομών που θα στηρίζουν τους αναπήρους. Για παράδειγμα:

- Να αναπτύξει πρώτα απ' όλα προγράμματα και υποδομές για την πρόληψη της αναπηρίας.
- Είναι υποχρεωμένο να παρέχει σ' όλους τους ανάπηρους, δημόσια και δωρεάν Υγεία, Πρόνοια και Ειδική Αγωγή.
- Οι κοινωνικές υπηρεσίες να είναι προσαρμοσμένες στις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες όλων των κατηγοριών των αναπήρων.
- Όλα τα ανάπηρα παιδιά να έχουν δικαίωμα να πηγαίνουν στο δικό τους δημόσιο σχολείο με όλα τα σύγχρονα μέσα, που θα παρέχονται δωρεάν ανάλογα με την αναπηρία, χωρίς καμιά οικονομική επιβάρυνση.
- Το κράτος είναι υποχρεωμένο να παρέχει δουλειά με δικαιώματα σε όλους τους ανάπηρους, που ύστερα από συγκεκριμένη εκπαίδευση και συγκεκριμένες εργονομικές παρεμβάσεις μπορούν να εργαστούν.
- Πλήρες δίκτυο δημόσιων προστατευόμενων εργαστηρίων, για τα παιδιά με νοητική υστέρηση, αυτισμό και πολλαπλές αναπηρίες, που θα λειτουργούν με

επιστημονικά κριτήρια, με κοινωνικό έλεγχο, και θα προστατεύεται η παραγωγή τους.

- Δημόσιες επενδύσεις για εξασφάλιση πλήρους πρόσβασης στο δομημένο περιβάλλον, αλλά και στον αθλητισμό, στην ψυχαγωγία και τον πολιτισμό, βασικές προϋποθέσεις αναγνώρισης των δικαιωμάτων των ΑμΕΑ, αλλά της χειραφέτησής τους.
- Πλήρες δίκτυο δημόσιων δωρεάν υπηρεσιών στήριξης της οικογένειας με παιδιά με βαριές αναπηρίες, όπως τα παιδιά με βαριά νοητική υστέρηση, αυτισμό και πολλαπλές αναπηρίες.
- Οχι στη φιλανθρωπία και τον ψευδοεθελοντισμό, που έρχεται να εκμεταλλευτεί τα ΑμΕΑ, προσβάλλει την αξιοπρέπειά τους και θέλει να συγκαλύψει τις ευθύνες που βαραίνουν την πολιτεία.
- Απαγόρευση της επιχειρηματικής εκμετάλλευσης των αναγκών των αναπήρων σε υπηρεσίες Υγείας, Ειδική Αγωγή και στην παροχή των απαραίτητων τεχνικών βοηθημάτων.(εφημερίδα ριζοσπάστης 14-9-2003)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΑΜΕΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο προσδιορισμός του συγκεκριμένου αριθμού των ΑΜΕΑ ή των ατόμων με λειτουργικούς περιορισμούς εξαιτίας της μεγάλης ηλικίας είναι δύσκολη. Τα ποσοστά εξαρτώνται από τον ορισμό των ειδικών αναγκών και τις πηγές των πληροφοριών.

Στη χώρα μας, για παράδειγμα, ο πληθυσμός των ΑΜΕΑ υπολογίζεται σε 267.003, αλλά βασίζεται στην καταγραφή με βάση τη σύνταξη αναπηρίας. Σε άλλες χώρες τα ποσοστά προέρχονται κυρίως από έρευνες που γίνονται με σκοπό την καταγραφή της υγείας του πληθυσμού. Έτσι, η Ελλάδα εμφανίζεται να έχει το χαμηλότερο ποσοστό ατόμων με ειδικές ανάγκες (9,3) στην ευρωπαϊκή ένωση. Σύμφωνα με τον ΠΟΥ, ο αριθμός αυτός σίγουρα δεν αντιπροσωπεύει την πραγματικότητα στην Ελλάδα, καθώς το ποσοστό των ατόμων κάτω των 60 ετών που εισπράττουν αναπηρική σύνταξη είναι μόλις το 3%.

Σύμφωνα με το Eurostat 1995b, την περίοδο 1991-1992 το ποσοστό των άμεσα στην εε ήταν 11,5%. Επίσης, στην ετήσια αναφορά της ευρωπαϊκής διάσκεψη των υπουργών μεταφορών του 1992, το ποσοστό των ατόμων με ειδικές ανάγκες (σωματική, νοητική αισθητηριακή βλάβη) εμφανίζεται να ανέρχεται γύρω στο 10-15% του συνολικού πληθυσμού. Το 1981 που ονομάστηκε έτος αναπήρου, η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας κατέγραψε ένα ποσοστό 8-10% στις περισσότερες χώρες το κόσμο. Μια αύξηση της τάξης του 2-7% έχει παρατηρηθεί κατά την τελευταία δεκαετία, η οποία φαίνεται να οφείλεται κυρίως στην αύξηση των τροχαίων ατυχημάτων.

Στη μεγάλη Βρετανία, σύμφωνα με μελέτη που έγινε το 1985 και τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιοποιήθηκαν το 1988 αναφέρονται περίπου 6 εκατομμύρια άτομα με ειδικές ανάγκες. Αν και ο αριθμός αυτός κρίνεται ως αρκετά μικρός, καθώς δεν υπάρχει όπως αναφέρει ο συγγραφέας συγκεκριμένος αριθμός για τα αμεα, το ενδιαφέρον εστιάζεται στα ακόλουθα στοιχεία: το μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων με ειδικές ανάγκες εντοπίζεται στις ηλικίες 55+, την πλειοψηφία αποτελούν γυναίκες, καθώς έχουν μεγαλύτερο προσδόκιμο επιβίωσης, και επίσης η ομάδα των ηλικιών άνω των 55 ετών αυξάνεται σε σχέση με τις νεαρότερες ηλικίες.(Siedle-Holmes, J., 1997).

Στις ΗΠΑ, κατά το τέλος του 1994, αναφέρονταν 53,9 εκατομμύρια άνθρωποι με ειδικές ανάγκες ή λειτουργικούς περιορισμούς (των οποίων μια κύρια αιτία ήταν η προχωρημένη ηλικία), αριθμός ο οποίος αντιπροσώπευε το 20,6% του συνολικού πληθυσμού. Περίπου 8,6 εκατομμύρια άνθρωποι αντιμετώπιζαν δυσκολία στις καθημερινές δραστηριότητες και 4,1 εκατομμύρια είχαν την ανάγκη κάποιου είδους προσωπικής βοήθειας (McNeil, 1997). Σύμφωνα με το DfEE(1999), μόνο το 11% από τα άτομα ηλικίας 20-29 χρόνων έχουν μια μακροχρόνια μειονεξία ή πρόβλημα υγείας, σε σύγκριση με το 31% των ατόμων ηλικίας 50-59 χρόνων. Φαίνεται έτσι ότι τα ποσοστά ειδικών αναγκών σχετίζονται άμεσα με το ηλικιακό κριτήριο και αυξάνονται καθώς προχωρούμε σε μεγαλύτερες ηλικίες.

Όσον αφορά στην Ευρώπη, οι αντίστοιχοι αριθμοί μπορεί να εμφανίζονται μειωμένοι αλλά υπάρχει αυξητική τάση.

3.2 Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στη χώρα μας οι Πρότυποι κανόνες για την ισότητα των ευκαιριών για άτομα με ειδικές ανάγκες (Standard Rules for Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities), ψήφισμα των ηνωμένων εθνών 1993, υιοθετήθηκαν με την ψήφιση του Ν.2430/1996. παρόλα αυτά ελάχιστα πράγματα έχουν προχωρήσει στην κατεύθυνση της αυτόνομης διαβίωσης και της κάλυψης ιατροφαρμακευτικά των ατόμων αυτών.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα ερευνών που έχουν εκπονηθεί στη χώρα μας, με στόχο την επισήμανση, την αξιολόγηση και την αντιμετώπιση των δυσκολιών που συναντούν κυρίως τα άτομα μειωμένης κινητικότητας στην προσπελασιμότητα των κτιρίων, φαίνεται να υπάρχουν πολύ σοβαρά προβλήματα. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την έρευνα που εκπόνησε η ομάδα έρευνας για την προστασία σπαστικών (ΕΠΣ,1989), σχετικά με τη μετακίνηση στο δρόμο και τα μέσα μαζικής μεταφοράς, τις δημόσιες διοικητικές υπηρεσίες, τα νοσοκομεία, τα ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τον πολιτιστικό τομέα και τα ψυχαγωγικά κέντρα, μπορούσε να χαρακτηριστεί στην πλειονότητα των περιπτώσεων ιδιαίτερα προβληματική.

Παρόμοια αποτελέσματα προέκυψαν και σε μελέτη που διεξήχθη αργότερα (Αθανασιάδου, Φ., 1994) και αναφερόταν στις υλικοτεχνικές δυσκολίες οι οποίες δεν

επιτρέπουν την κίνηση – μετακίνηση των ΑΜΕΑ. Η μη προσπελασιμότητα κτιρίων, όπως Δημόσια κτίρια, νοσηλευτικά ιδρύματα, χώροι ψυχαγωγίας, πολιτιστικά κέντρα, που χαρακτηρίζονται από έλλειψη ραμπών, στενούς χώρους στους ανελκυστήρες, διαδρόμους χωρίς κατάλληλα κατασκευασμένες ράμπες, ήταν μερικά από τα ευρήματα. Μια ακόμα έρευνα του ΤΕΕ, (1994) περιλάμβανε στατιστικές κτιρίων δημόσιας χρήσης κατά κατηγορία προσπελασιμότητας. Η διαβάθμιση περιλάμβανε τρεις κατηγορίες, οι οποίες ξεκινούσαν από το Α, που σήμαινε ότι ο χρήστης μπορούσε να εισέλθει και να κινηθεί στα κτίρια χωρίς βοήθεια οποιασδήποτε μορφής, έως το Δ, που περιλάμβανε κτίρια τα οποία ήταν απολύτως απροσπέλαστα ακόμα και με τη βοήθεια πλήρως ειδικευμένου συνοδού (Σαχίνιγλου και Κουκιος,1994). Το αξιοσημείωτο στη συγκεκριμένη καταγραφή ήταν ότι από τα κτίρια που αξιολογήθηκαν (κτίρια διοίκησης, εκπαίδευσης, πολιτιστικά, αναψυχής) το υψηλότερο ποσοστό εμφανιζόταν στις κατηγορίες Γ, Δ.

Από τα μεγαλύτερα ποσοστά δυσκολίας στην προσπελασιμότητα κατείχαν τα πολιτιστικά κέντρα, τα μουσεία και τα μνημεία καθώς και αίθουσες τέχνης και κινηματογράφοι.

3.3 Η ΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΑΜΕΑ ΜΕ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΤΙΡΙΑ

Η μειωμένη κινητικότητα σε συνδυασμό με τη δυσκολία πρόσβασης στα δημόσια κτίρια είναι φανερό ότι έχει σημαντικές συνέπειες στην ψυχολογία των αμεα. Η αδυναμία πρόσβασης στο περιβάλλον χωρίς τη βοήθεια άλλων δημιουργεί στο άτομο αρκετά ψυχολογικά προβλήματα, τα οποία σχετίζονται με το γεγονός ότι αισθάνεται απόλυτα εξαρτώμενο από τρίτους ως προς τη συχνότητα και τη χρονική περίοδο της μετακίνησης του. Τα ΑΜΕΑ αισθάνονται ανήμπορα να χειριστούν το χρόνο και τη δυνατότητα αυτόνομης ικανοποίησης των επιθυμιών τους. Το άτομο το οποίο δεν έχει περιθώρια επιλογών στερείται της «ελευθερίας» συνεύρεσης με άλλους ανθρώπους που επιλέγει, αισθάνεται κοινωνικά αποκλεισμένο και τελικά στερείται των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων τα οποία εξασφαλίζονται από το σύνταγμα της χώρας. Επιπλέον, για τους ηλικιωμένους η μορφή εξάρτησης συνδέεται με αίσθημα πανικού, καταθλιπτικά επεισόδια, ανορεξία, ελάττωση ομιλίας, απαισιοδοξία, καθώς και αίσθημα απουσίας νοήματος στη ζωής(Στεφάνου κ.α., 1993)

Δυο από τα βασικά στοιχεία της ανθρώπινης ύπαρξης είναι η διαχείριση και κυριαρχία στο χώρο και το χρόνο. Η ανθρώπινη ζωή δεν είναι παρά η κατάκτηση και διεύρυνση των καθημερινών δεδομένων που σχετίζονται με το χώρο και το χρόνο. Ένα περιβάλλον θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «ανάπηρο» όταν εμποδίζει το άνοιγμα και το ξεπέρασμα αυτών των ορίων. Σε αυτό το πνεύμα, κάθε φορά που ένας χώρος εμποδίζει ή βιώνεται ως εμπόδιο στην ουσία επιδρά ανασταλτικά στην ανέλιξη της ανθρώπινης ύπαρξης. Ο σύγχρονος άνθρωπος για την επιβίωση του πρέπει να εργάζεται και να συναλλάσσεται. Εάν δεν μπορούν να εξασφαλισθούν αυτές οι δύο προσδοκίες, στην ουσία στερείται του δικαιώματος της κοινωνικοποίησης και έχει ως αποτέλεσμα τον κοινωνικό αποκλεισμό του.

Αν τα ψυχο-κοινωνικά προβλήματα που δημιουργούνται στα αμεα από την αδυναμία αυτόνομης πρόσβασης στον περιβάλλοντα χώρο κρίνονται ως σημαντικά, τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν είναι ζωτικής σημασίας. Το θάμα του επαγγελματικού προσανατολισμού και της επαγγελματικής αποκατάστασης είναι ισοδύναμα με την επιβίωση του ατόμου. Η δυνατότητα κινητικότητας αποτελεί το σημαντικότερο κριτήριο για την επαγγελματική τους ανεξαρτησία.

Ο S.Goldsmith (1999) αναφέρει ότι πέρα από την ιατρική υπάρχει και η κοινωνική πλευρά της αναπηρίας, όπου τα άτομα με ειδικές ανάγκες δημιουργούνται από τους κοινωνικούς και θεσμικούς περιορισμούς, καθώς και τα αρχιτεκτονικά εμπόδια, τα οποία όλα μαζί συμβάλλουν στον κοινωνικό αποκλεισμό των ατόμων αυτών. Παράλληλα υπάρχει και η «αρχιτεκτονική αναπηρία» (architectural disability), η οποία όμως δεν συσχετίζεται άμεσα με την ιατρική αναπηρία (medical disability), καθώς υπάρχουν άτομα με ειδικές ανάγκες τα οποία δεν είναι περισσότερο ευάλωτα στην αρχιτεκτονική αναπηρία από ότι οι σωματικά υγιείς. Η αρχιτεκτονική αναπηρία αναδύεται όπου υπάρχουν κτιριακά εμπόδια και έτσι δεν επηρεάζει έναν συγκεκριμένο πληθυσμό με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τον οποίο θα μπορούσαμε να τον χαρακτηρίσουμε ως «ανάπηρο». Η αρχιτεκτονική, όπως και η κοινωνική αναπηρία δεν αφορούν μόνο τα άτομα με ειδικές ανάγκες αλλά και εκείνους τους πολίτες που χρησιμοποιούν με μεγαλύτερη συχνότητα τα δημόσια κτίρια. Η αρχιτεκτονική αναπηρία είναι συνώνυμη με τις αρχιτεκτονικές διακρίσεις (architectural discrimination), με την έννοια ότι ο χρήστης του κτηρίου βρίσκεται σε μειονεκτική θέση από κάποιο στοιχείο του κτηρίου που του προκαλεί αυτή τη μειονεξία, ενώ σε μια άλλη περίπτωση ένας

άλλος αρχιτέκτονας θα μπορούσε να είχε χρησιμοποιήσει ένα άλλο μέσο που δε θα μείωνε τις ικανότητες του χρήστη.

Η νέα αντίληψη στο σχεδιασμό των κτηρίων, πέρα από την άρση των εμποδίων για όλους τους πολίτες, αποτελεί και μια αναθεώρηση του τρόπου ζωής και δίνει νέα συσχέτιση ανάμεσα σε αυτό που θεωρείται ατομικό πρόβλημα και στη συλλογική ευθύνη. Η απαίτηση είναι το περιβάλλον να αξιοποιήσει σε μέγιστο βαθμό τη λειτουργικότητα των πολιτών.

3.4 ΓΕΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.4.1 νόμοι- προεδρικά διατάγματα-υπουργικές αποφάσεις

1. Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός, νόμος 1577/85 (άρθρο 29 παρ.5 α και 5β) (ΦΕΚ 210/18-12-1985).
2. Τροποποίηση διατάξεων του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού νόμος 2831/2000 (άρθρο 28, ειδικές ρυθμίσεις για τη εξυπηρέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες), (ΦΕΚ 140/13-6-2000).
3. Οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Συστήματος Κινητικής Φροντίδας, νόμος 2646/98 (άρθρο 13 Νέα κάντρα κοινωνικής φροντίδας και άρθρο 17 Μέτρα προστασίας ΑΜΕΑ).(ΦΕΚ, 236/20-10-1998).
4. Τροποποίηση, συμπλήρωση και κωδικοποίηση διατάξεων περί κινηματογράφων, αναγκαστικός νόμος 445/1937 (ΦΕΚ, 22/25-1-1937).
5. Όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία για την ίδρυση, λειτουργία και μεταβίβαση Κέντρων Αποθεραπείας και Αποκατάστασης από φυσικά πρόσωπα ή ΝΠΙΔ, Προεδρικό Διάταγμα 395/1993 (ΦΕΚ, 166/28-9-1993). Εκδόθηκε με νομοθετική εξουσιοδότηση του άρθρου10 του νόμου 2072/1992 (ΦΕΚ, 125/23-7-1992)
6. Ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας στους χώρους εργασίας σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/654/ΕΟΚ, Προεδρικό Διάταγμα 16/1996(άρθρο 10, παράρτημα 1, παραγρ. 22 και παράρτημα 2, παράγραφος 21) (ΦΕΚ10/18-1-1996).
7. Κανονισμός ενδιαιτήσεως και καθορισμού αριθμού επιβατών των επιβατηγών πλοίων, Προεδρικό Διάταγμα 101/95 (άρθρο 11, απαιτήσεις για επιβάτες με ειδικές ανάγκες) (ΦΕΚ, 61/31-3-1995).
8. Περί κανονισμού θεάτρων και κινηματογράφων. Βασιλικό Διάταγμα 15/1956 (ΦΕΚ, 123/17-5-56).
9. Κτιριοδομικός κανονισμός, Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΧΩΔΕ 3046/304/89 (ΦΕΚ, 29/18-2-1989).
10. Κανονισμός άρσης αρχιτεκτονικών εμποδίων από τα κτίρια υγείας και πρόνοιας για τη διευκόλυνση της χρήσης τους από τους αναπήρους και άτομα μειωμένη

κινητικότητα. Υπουργική Απόφαση Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας ΔΤΥ/Β/1215/29-4-1983. (Δεν δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ).

11. Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας στέγης ημιαυτόνομης διαβίωσης ΑΜΕΑ. Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, Υπουργική Απόφαση Γ4α/Φ201/1791/98, (ΦΕΚ, 517/27-5-1998) και διόρθωση σφαλμάτων της ίδιας απόφασης (ΦΕΚ, 579/11-6-98).
12. Τεχνικές προδιαγραφές τουριστικών εγκαταστάσεων. Απόφαση του Γενικού Γραμματέα ΕΟΤ αρ. 530992/28-9-1987 (πρόβλεψη για άτομα με ειδικές ανάγκες) (ΦΕΚ, 557/23-10-1987).
13. Τροποποίηση της προηγούμενης απόφασης όσον αφορά των αριθμό των δωματίων για χρήστες αμαξιδίων. Απόφαση του Γενικού Γραμματέα ΕΟΤ 522859/8-5-1995 (Δεν έχει δημοσιευτεί στο ΦΕΚ).

3.4.2 Εγκύκλιοι –Οδηγίες

1. Οδηγίες Σχεδιασμού του γραφείου μελετών για τα ΑΜΕΑ του ΥΠΕΧΩΔΕ (έκδοση 1998).
2. Εξασφάλιση πρόσβασης και εξυπηρέτησης εμποδιζόμενων ατόμων στις δημόσιες υπηρεσίες κ.λπ. Εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης με αρ. ΔΙΑΠΔ/26534/2-12-96.
3. Έλεγχος ειδικών κτιρίων για την αυτόνομη διακίνηση ατόμων με ειδικές ανάγκες. Εγκύκλιος του Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων αρ. πρωτ. 3400/27-3-91.
4. Εξασφάλιση πρόσβασης και διευκόλυνσης εμποδιζόμενων ατόμων και ΑΜΕΑ στις δημόσιες υπηρεσίες. Εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης με αρ. ΔΙΑΠ/Γ2γ/6750/23-9-1999. Με τον ίδιο τίτλο εγκύκλιος του ίδιου Υπουργείου με αρ. ΔΙΑΠ / Γ2γ/10649/19-5-1999.
5. Εγκύκλιος αρ. πρωτ. 3066 από 15-9-1992 της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος για τη διευκόλυνση πρόσβασης των ΑΜΕΑ στου Ιερούς Ναούς.

3.5 ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

Οι προδιαγραφές για τη διαμόρφωση προσπελάσιμων εξωτερικών χώρων διακίνησης πεζών και ατόμων μειωμένης κινητικότητας περιέχονται στις διατάξεις:

3.5.1 Γενικά

- 1.Γενικός οικοδομικός κανονισμός, νόμος 1577/1985 (άρθρα 17,26,29) (ΦΕΚ, 210/18-12-1985).
- 2.τροποποίηση διατάξεων του « Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού » νόμος 2831 /2000 (άρθρο 28 παρ. 3 και 8, ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες) (ΦΕΚ, 140/ 13-6-2000).
- 3.Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης διατάξεων σχετικά με τις προσόδους των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, νόμος 1080/80 (ΦΕΚ, 246/22-10-1980).
- 4.Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας, νόμος 2696/99 (άρθρα 7 α, 41,102, σήματα Ρ-71, Ρ-72, Π-60,Π-71, Πρ-4δ, Πρ-4^ε), (ΦΕΚ 57/23-3-1999).
- 5.Κτιριοδομικός Κανονισμός, Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΧΩΔΕ 3046/304/89 (άρθρα 14, 16,32) (ΦΕΚ 29/18-2-1989).
- 6.Οδηγίες Σχεδιασμού του Γραφείου Μελετών για τα ΑΜΕΑ του ΥΠΕΧΩΔΕ. Κεφάλαιο 2.

3.5.2 Σήμανση

- 1.Εξυπηρέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες από τις δημόσιες υπηρεσίες και τους φορείς του δημόσιου τομέα. Εγκύκλιος Υπουργείου Εσωτερικών ΔΙΑΔΠ 4291/17-2-1997.
- 2.Οδηγίες Σχεδιασμού του Γραφείου Μελετών για τα ΑΜΕΑ του ΥΠΕΧΩΔΕ (έκδοση 1998).
- 3.Τροποποίηση διατάξεων του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας για τα ΑΜΕΑ νόμος 1485/1984, (άρθρο 7) (ΦΕΚ, 159/18-10-1984).

3.5.3 Ράμπες

- 1.Κτιριοδομικός Κανονισμός, Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΧΩΔΕ 3046/304/89 (άρθρα 14,16,29 παρ. 5 α) (ΦΕΚ, 29/18-2-1989).
- 2.Εξυπηρέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες από τις δημόσιες υπηρεσίες και τους φορείς του δημόσιου τομέα. Εγκύκλιος Υπουργείου Εσωτερικών ΔΙΑΔΠ 4291/17-2-1997.
- 3.Οδηγίες Σχεδιασμού του Γραφείου Μελετών για τα ΑΜΕΑ του ΥΠΕΧΩΔΕ (έκδοση 1998) Κεφάλαιο 2.

3.6 ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

3.6.1. Γενικά

1. Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός, νόμος 1577/1985 (άρθρο 29, παρ.5 α, 5 β, πρόσβαση εισόδων και ορόφων Δημόσιων κτιρίων) (ΦΕΚ, 210/18-12-1985).
2. Κτιριοδομικός Κανονισμός, Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΧΩΔΕ 3046/304/89 (άρθρο16, χειρολισθήρες, κουπαστές) (ΦΕΚ, 29/18-2-1989).
3. Εξυπηρέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες από τις δημόσιες υπηρεσίες και τους φορείς του δημόσιου τομέα. Εγκύκλιος Υπουργείου Εσωτερικών ΔΙΑΔΠ 4291/17-2-1997. Είσοδοι χώρων υποδοχής.
4. Οδηγίες Σχεδιασμού του Γραφείου Μελετών για τα ΑΜΕΑ του ΥΠΕΧΩΔΕ (έκδοση 1998), είσοδοι χώρων υποδοχής, καρτοτηλέφωνα, διάδρομοι.

3.6.2 Χώροι υγιεινής

1. Τροποποίηση διατάξεων του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού νόμος 2831/2000 (άρθρο 28, ειδικές ρυθμίσεις για τη εξυπηρέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες), (ΦΕΚ 140/13-6-2000).
2. Εξυπηρέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες από τις δημόσιες υπηρεσίες και τους φορείς του δημόσιου τομέα. Εγκύκλιος Υπουργείου Εσωτερικών ΔΙΑΔΠ 4291/17-2-1997.
3. Οδηγίες Σχεδιασμού του Γραφείου Μελετών για τα ΑΜΕΑ του ΥΠΕΧΩΔΕ (έκδοση 1998) κεφάλαιο 8.

3.6.3 Ανελκυστήρες

1. Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός, νόμος 1577/1985 (άρθρο 29, παρ.5 α) (ΦΕΚ, 210/18-12-1985).
2. Τροποποίηση διατάξεων του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού νόμος 2831/2000 (άρθρο 28,παρ.2), (ΦΕΚ 140/13-6-2000).
3. Κτιριοδομικός Κανονισμός, Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΧΩΔΕ 3046/304/89 (άρθρα 29) (ΦΕΚ, 29/18-2-1989).
4. Κατασκευή, εγκατάσταση και λειτουργία ανελκυστήρα προσώπων, φορτίων και μικρών φορτίων σε ανελκυστήρα, Υπουργική Απόφαση Υπουργείου Βιομηχανίας ΔΒΑ/Φ6/12550/442 (ΦΕΚ, 397/6-8-87).
5. Σχετικές προδιαγραφές ΕΛΟΤ Ε.Ν. 81.1.1.2.
6. Οδηγίες Σχεδιασμού του Γραφείου Μελετών για τα ΑΜΕΑ του ΥΠΕΧΩΔΕ (έκδοση 1998) κεφάλαιο 5.

3.6.4 Κλίμακες

1. Κτιριοδομικός Κανονισμός, Υπουργική Απόφαση ΥΠΕΧΩΔΕ 3046/304/89 (άρθρο13) (ΦΕΚ, 29/18-2-1989).
2. Οδηγίες Σχεδιασμού του Γραφείου Μελετών για τα ΑΜΕΑ του ΥΠΕΧΩΔΕ (έκδοση 1998) Κεφάλαιο 402.

ΜΕΡΟΣ Β

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1.1 ΔΡΑΣΗ ΣΥΝΘΕΤΗ ΠΡΩΤΑΡΧΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ

Το πρώτο βήμα για τη διασφάλιση εξίσωσης των ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία και την πλήρη συμμετοχή τους στις κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες είναι η διασφάλιση της προσβασιμότητας στην εκπαίδευση. Δράση σύνθετη, που δεν περιορίζεται μόνο στη διασφάλιση κτιριακών υποδομών ελεύθερων εμποδίων ή στη δημιουργία εξειδικευμένων ανεξάρτητων προσβάσιμων εκπαιδευτικών δομών - "γκέτο".

Η προσβασιμότητα στην εκπαίδευση προϋποθέτει τη διαμόρφωση όλων των συνιστωσών (φυσικό περιβάλλον-κτιριακές υποδομές, εξοπλισμό - υλικοτεχνικές υποδομές, εκπαιδευτικό υλικό – εκπαιδευτικές μεθόδους - τρόπους πληροφόρησης κλπ.) που συνθέτουν τις εκπαιδευτικές δομές όλων των βαθμίδων, κατά τέτοιο τρόπο ώστε να καλύπτονται ισότιμα οι ανάγκες όλων των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας (εκπαιδευόμενων, εκπαιδευτών, διοικητικού και υποστηρικτικού προσωπικού, γονέων και κηδεμόνων) - με ή χωρίς αναπηρίες - σε ενιαίες δομές προσβάσιμες σε όλους. Ο όρος "ειδική εκπαίδευση" δεν πρέπει να αναφέρεται σε συγκεκριμένο χώρο που εξυπηρετεί τα άτομα με αναπηρία. Αφορά εξειδικευμένο τρόπο εκπαίδευσης με χρήση πρόσθετων βοηθημάτων και υπηρεσιών εφόσον απαιτούνται, που όμως παρέχονται μέσα στις συμβατικές δομές στους εκπαιδευόμενους με αναπηρία, εφόσον αυτοί χρειάζονται εξειδικευμένο τρόπο εκπαίδευσης ή πρόσθετη υποστήριξη.¹ Η παλαιότερη αντίληψη για "ειδική εκπαίδευση" και "γενική εκπαίδευση", ως δύο διαφορετικά ανεξάρτητα συστήματα, πρέπει πλέον να αντιμετωπίσει την πρόκληση της συγχώνευσης σε ένα ενιαίο σύστημα προσβάσιμο σε όλους, διατηρώντας την επιφύλαξη των ιδιαίτερων δομών μόνο για τις περιπτώσεις εκείνες που αποδεδειγμένα απαιτούν καθ' ολοκληρία ιδιαίτερη μεταχείριση. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μόνο με τη διαμόρφωση ολοκληρωμένων στρατηγικών, που λαμβάνουν υπόψη τη διαφορετικότητα των ατόμων και βασίζονται στις αρχές του "Σχεδιασμού για όλους" και τη συνεργασία επαγγελματιών διαφόρων ειδικοτήτων αλλά και των ίδιων των ατόμων με αναπηρία και των οργανώσεών τους, γεγονός που οδηγεί σε μια νέα "κουλτούρα" των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας και κατ' επέκταση της κοινής γνώμης.

1.1.1 Σχεδιασμός-Ανάγκες

Η βελτίωση της προσβασιμότητας στην εκπαίδευση περιλαμβάνει:

1.1.1 α τη βελτίωση της φυσικής πρόσβασης των εκπαιδευτικών δομών, δηλαδή τη βελτίωση των πεζοδρομίων και κρασπέδων/ρείθρων, των εξωτερικών διαμορφώσεων, των χώρων στάθμευσης, των εισόδων και οδύσεων (συμπεριλαμβανομένων των οδύσεων διαφυγής), των εσωτερικών και εξωτερικών θυρών, των τουαλετών και των αποδυτηρίων, του φωτισμού, κλιματισμού και εξαερισμού, των ανελκυστήρων, της σήμανσης, των επικαλύψεων δαπέδων και τοίχων, της διακόσμησης των χώρων και της χωροθέτησης των λειτουργιών έτσι ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες όλων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες διαφορετικών κατηγοριών, και να διασφαλίζεται η αυτόνομη και ασφαλής διακίνηση και λειτουργία αυτών σε όλους τους χώρους με οποιαδήποτε ιδιότητα. Για την υλοποίηση αυτού του στόχου μπορεί να απαιτηθεί η τοποθέτηση/κατασκευή ραμπών, χειρολισθήρων, αναβατορίων/ανελκυστήρων, η διαπλάτυνση θυρών, η πρόβλεψη αυτόματων θυρών, η προσαρμογή τουαλετών και αποδυτηρίων, η προσαρμογή του φωτισμού/ εξαερισμού/ κλιματισμού, η τοποθέτηση περσίδων σκίασης, η πρόβλεψη εγκαταστάσεων ενίσχυσης ήχου, η βελτίωση της ακουστικής χώρων, η βελτίωση της σήμανσης, η δημιουργία χρωματικών αντιθέσεων μεταξύ των διαφόρων στοιχείων, η επαναχωροθέτηση των λειτουργιών, η επαναδιαρρύθμιση των χώρων κλπ.

1.1.1 β τη βελτίωση της προσβασιμότητας του εξοπλισμού των εκπαιδευτικών δομών, δηλαδή των επίπλων και διαφόρων σκευών, του αθλητικού εξοπλισμού, των ηλεκτρονικών υπολογιστών και προγραμμάτων, των φωτοτυπικών μηχανημάτων, των συσκευών ενδο/εξω επικοινωνίας κλπ., και την πρόβλεψη ειδικών βοηθημάτων π.χ. μεγενθυτών γραμμμάτων, φωτοτυπικών μηχανημάτων με δυνατότητα μεγέθυνσης, μετατροπών κειμένου σε ήχο, συστημάτων ηχητικής και φωτεινής ειδοποίησης, κλπ.

1.1.1.γ τη διασφάλιση της προσβασιμότητας του εκπαιδευτικού υλικού και της πληροφόρησης εν γένει και των εκπαιδευτικών μεθόδων με πρόβλεψη υλικού σε

προσβάσιμες μορφές (κασέτες, γραφή Braille) ή ακόμη και με τη βοήθεια διερμηνέα, με αναδιάρθρωση της ύλης, καθιέρωση υποστήριξης από εξειδικευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό, πρόβλεψη πιο ευκολονόητων

συγγραμμάτων κλπ. Λαμβάνοντας υπόψη τη διαφορετικότητα των εκπαιδευόμενων.

Κατά το σχεδιασμό προσβάσιμων δομών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες ενός ευρέως φάσματος αναπηριών.

Έτσι:

- Άτομα με κινητικές αναπηρίες έχουν ανάγκη κυρίως παρεμβάσεων στο φυσικό περιβάλλον δηλαδή απλού και λογικού φυσικού σχεδιασμού, χώρων στάθμευσης κοντά στις εισόδους, διαδρομών σύντομων με την ελάχιστη δυνατή κλίση και σημεία ανάπαυσης και ελιγμών, σταθερών και λείων επιφανειών, αυτόματων και εύκολων στο χειρισμό θυρών κατάλληλου πλάτους, ισόπεδης πρόσβασης, ραμπών, ανελκυστήρων σε όλους τους ορόφους, προσβάσιμων χώρων υγιεινής και αποδυτηρίων, χειρολαβών στήριξης, μηχανισμών και διακοπών σε κατάλληλα ύψη, εξοπλισμών που απαιτούν μικρή μυϊκή δύναμη στη χρήση και διασφαλίζουν τη χρήση από άτομα με αδυναμία στα άνω άκρα κλπ.

- Άτομα με προβλήματα όρασης έχουν ανάγκη παρεμβάσεων στο φυσικό περιβάλλον αλλά κυρίως στον εξοπλισμό και τον τρόπο πληροφόρησης, δηλαδή έχουν ανάγκη απλού και λογικού σχεδιασμού του φυσικού περιβάλλοντος, οδηγών τυφλών και ανάγλυφης σήμανσης, διαδρομών ελεύθερων από εμπόδια, επισήμανσης κλιμακοστασίων- ραμπών-εμποδίων εν γένει, χειρολισθήρων και προστατευτικών περιθωρίων 25-30εκ. ύψους σε σκάλες και ράμπες, χώρων καλής ακουστικής, περιοχών με χαρακτηριστικούς ήχους και οσμές για καλύτερο προσανατολισμό, πολύ καλού φωτισμού χωρίς αντανακλάσεις, έντονων χρωματικών αντιθέσεων,

φωτεινών πινάκων με έντονη αντίθεση κειμένου/ συμβόλων και φόντου, απτικής και ακουστικής σήμανσης, σήμανσης Braille, εναλλακτικών μορφών πληροφόρησης κασέτες, δισκέτες

CD, διαδίκτυο), ευκολοδιάβαστων κειμένων, ειδικού εξοπλισμού κλπ.

- Άτομα με προβλήματα ακοής έχουν ανάγκη παρεμβάσεων στο φυσικό περιβάλλον αλλά κυρίως στον εξοπλισμό και τον τρόπο πληροφόρησης, δηλαδή έχουν ανάγκη από εγκαταστάσεις ενίσχυσης ήχου, καλή ακουστική χώρων, ελαχιστοποίηση του γενικού θορύβου, δυνατότητα χρήσης προσωπικών ακουστικών βοηθημάτων, οπτική

πληροφόρηση, σαφείς λωρίδες κίνησης πεζών, καλές συνθήκες φωτισμού, δυνατότητα χρήσης της νοηματικής κλπ.

- Άτομα με προβλήματα αντίληψης έχουν ανάγκη γενικότερων παρεμβάσεων, που περιλαμβάνουν: απλό και σαφή σχεδιασμό των χώρων, εξοπλισμό εύκολο στη χρήση συνοδευόμενο από απλές σαφείς οδηγίες, οδηγούς με διαφορετικά χρώματα ή αλλαγή στην υφή, σύντομα και σαφή κείμενα, ενίσχυση της σήμανσης από χρώματα, σύμβολα και προφορικές οδηγίες, εκπαιδευμένο προσωπικό υποστήριξης.

- Άτομα με αλλεργίες ή άσθμα έχουν ανάγκη κυρίως από συστηματική συντήρηση και καθαρισμό του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Επιφάνειες στιλπνές εύκολα καθαριζόμενες, απομάκρυνση της σκόνης κατά τον καθαρισμό, υλικά αντιαλλεργικά μη αρωματικά, καλός εξαερισμός, καθαρισμός και συντήρηση των συστημάτων εξαερισμού, περιβάλλοντα μη καπνιστών, αποφυγή χρήσης υλικών για εξωτερική χρήση σε εσωτερικούς χώρους, αποφυγή υγρασίας κλπ είναι μερικές προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν καλύτερο περιβάλλον. Η προσβασιμότητα των εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων όμως, για να λειτουργήσει αποτελεσματικά, απαιτεί και την παράλληλη ανάπτυξη αλυσίδας υποστηρικτικών δράσεων, όπως π.χ. τη διασφάλιση προσβάσιμης μεταφοράς από και προς αυτές του προσωπικού και των εκπαιδευόμενων με αναπηρίες, τη διασφάλιση συστηματικής και διαρκούς συντήρησης και αξιοπιστίας των όποιων εξυπηρετήσεων (κατασκευών, εξοπλισμού, λειτουργικών ρυθμίσεων κλπ.) για τη διευκόλυνση της πρόσβασης τεθούν σε λειτουργία, τη μεθοδική πληροφόρηση της εκπαιδευτικής κοινότητας και των συλλόγων γονέων/ κηδεμόνων με στόχο την ωρίμανση της κοινής γνώμης στην κατεύθυνση αφενός της αποδοχής και υποστήριξης του ενιαίου μοντέλου προσβάσιμης εκπαιδευτικής δομής και αφετέρου της περιφρούρησης των μέτρων για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας, γεγονός που παραπέμπει στην αναγκαιότητα ανάπτυξης ουσιαστικής συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων πλευρών ώστε να καταγραφούν οι ανάγκες, να τεθούν οι προτεραιότητες και να μεθοδευτεί από κοινού η υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων σε τοπικό και κεντρικό επίπεδο. Από τις βασικότερες υποστηρικτικές δράσεις και η ανάπτυξη σχεδίου εκκένωσης των εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων και διαφυγής των ατόμων με αναπηρία από αυτές, σε περιπτώσεις εκτάκτου ανάγκης, η γνωστοποίησή του στους άμεσα ενδιαφερόμενους και η κατά διαστήματα εκπαίδευσή τους σε αυτό. Εδώ πρέπει να

αναφερθεί η αναγκαιότητα της άμεσης εκπαίδευσης/ ενημέρωσης στοχευμένων ομάδων (τεχνικών όλων των βαθμίδων, στελεχών ΟΤΑ και δημοσίων υπηρεσιών, εκπαιδευτικών, γονέων και κηδεμόνων κλπ.) σε θέματα προσβασιμότητας ώστε αφενός να γίνει κατανοητή η κρισιμότητα και σημασία της στο πλάι μιας δημοκρατικής κοινωνίας ίσων ευκαιριών και αφετέρου να διαχυθεί η απαραίτητη τεχνογνωσία που προαπαιτείται για την κατάστρωση των λεπτομερών επιχειρησιακών σχεδίων για τη δημιουργία προσβάσιμων εκπαιδευτικών δομών. Τελειώνοντας θα πρέπει να τονίσουμε το γεγονός ότι προσβάσιμες εκπαιδευτικές υποδομές σημαίνει πιο άνετες, πιο ασφαλείς και πιο υγιεινές υποδομές για το σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. Εγκαταστάσεις με ράμπες και ανελκυστήρες αντί κλιμάκων, με αντιαλλεργικά υλικά και χρώματα, με σωστό φωτισμό, εξαερισμό και ακουστική, με συστηματικό καθαρισμό και συντήρηση χώρων και εξοπλισμών, με εύκολο στο χειρισμό εξοπλισμό προσαρμοσμένο στις ανάγκες κάθε κατηγορίας χρηστών κλπ. δεν είναι μόνο εγκαταστάσεις προσβάσιμες για τα άτομα με αναπηρία αλλά σίγουρα καλύτερες και ασφαλέστερες εγκαταστάσεις για όλους με σεβασμό στη διαφορετικότητα των ατόμων.

1.2 ΑΠΡΟΣΠΕΛΑΣΤΑ ΑΕΙ ΣΕ ΑΝΑΠΗΡΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Τι και αν περίπου ο ένας στους δέκα (8% - 10%) κάτοικους αυτής της χώρας είναι άτομο με ειδικές ανάγκες (ΑμΕΑ). Είδη κανείς αυτά τα άτομα στους δρόμους, στα μαγαζιά, στους κινηματογράφους, στις βιβλιοθήκες, στα μέσα μαζικής μεταφοράς; Γνωρίζει κανείς πόσοι από τους φοιτητές των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων είναι ΑμΕΑ; Προφανώς όχι. Ούτε καν το υπουργείο Παιδείας ή τα ΑΕΙ στα οποία φοιτούν - και φοιτούν εκεί μόνον όσοι έτυχε να έχουν την υποστήριξη από το άμεσο περιβάλλον τους ώστε να αναρριχηθούν στα πανύψηλα τείχη του ελληνικού Καιάδα για να «μπουσουλήσουν» ως τα φοιτητικά έδρανα.

Και αφού έφτασαν ως εκεί, δεν θα πρέπει βεβαίως –ανάμεσα στ’ άλλα– να έχουν και επείγουσες φυσικές ανάγκες. Γιατί δεν είναι σίγουρο ότι σε όλες αυτές τις κτιριακές εγκαταστάσεις υπάρχει η ανάλογη εργονομική πρόβλεψη ή ότι η διαδρομή έως εκεί την καθιστά προσβάσιμη. Τα «ειδικά» αυτά παιδιά μας, όλα αυτά τα γνωρίζουν. Οι καταγγελίες τους όμως (όπως καταγράφονται και στα πρακτικά Ημερίδας του

Εργαστηρίου Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών του Πανεπιστήμιου Αθηνών με θέμα «Πανεπιστήμιο για όλους: Όροι και προϋποθέσεις πλήρους ένταξης των φοιτητών με αναπηρία στην ακαδημαϊκή ζωή») φαίνεται ότι φτάνουν σε ώτα μη ακουόντων.

Κατά τ' άλλα, υποκλινόμαστε στις συνταγματικές επιταγές περί ισότητας των πολιτών, εναρμονιζόμαστε με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο προσυπογράφουμε Διεθνείς Συμβάσεις και είμαστε μεταξύ των 29 χωρών που κύρωσαν τη Συμφωνία της Μπολόνια για την «αναβάθμιση και τη σύγκλιση των ανώτατων εκπαιδευτικών συστημάτων», με τη δέσμευση –μεταξύ άλλων– να απαλείψουμε τα εμπόδια στην προσβασιμότητα στη γνώση και να υποστηρίξουμε τους φοιτητές να πετύχουν τους εκπαιδευτικούς και μορφωτικούς στόχους τους. Όμως, «ο βαθμός προσβασιμότητας που μπορεί να επιτευχθεί είναι εκείνος που χαρακτηρίζει το βαθμό του αποκλεισμού, επομένως, το βαθμό πολιτισμού της χώρας μας» (Σπύρος Σταυριανόπουλος, Μηχ/γος - Ηλεκ/γος ΕΜΠ πρόεδρος της Εθνικής Ομοσπονδίας Κινητικά Ανάπηρων.)

Και, αν τη ρήση αυτή την «παντρέψουμε» με την κραυγή αγωνίας για τους φοιτητές με αναπηρία που εκπέμπει εδώ και 16 χρόνια το Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών του Πανεπιστήμιου Αθηνών –και συγκεκριμένα η διευθύντριά του, καθηγήτρια Κλινικής Ψυχολογίας κ. Αναστασία Καλαντζή - Αζίζι μαζί με άλλους συναδέλφους της– τότε, θα πρέπει να παραδεχθούμε ότι η... ισότιμη πρόσβαση των ανάπηρων φοιτητών μας στη γνώση και στην εκπαίδευση εναπόκειται μόνο στις ηρωικές προσπάθειες μεμονωμένων και ευαισθητοποιημένων επαγγελματιών - ατόμων και ομάδων.

Τα αποτελέσματα έρευνας και φωτογραφική τεκμηρίωση της... μη-δυνατότητας πρόσβασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στα δημόσια Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας, όπως και σε ορισμένες δημόσιες βιβλιοθήκες, αλλά και στα γύρω πεζοδρόμια, παρουσίασε στις 27 Ιανουαρίου 2006– στο κτίριο του Γερμανικού Ινστιτούτου Goethe (Ομήρου 14-16, Αθήνα) το Ελληνικό Παράρτημα της Euroscience (www.euroscience.gr) σε ημερίδα του με θέμα «Προσβασιμότητα Πανεπιστημίων και Άτομα με Ειδικές Ανάγκες: Η σκληρή πραγματικότητα»

«Κατά πλειονότητα τα πανεπιστημιακά ιδρύματα της χώρας είναι απολύτως απροσπέλαστα. Ακόμη και τα πιο νέα κτίρια, όπως του Ζωγράφου και του Πειραιά, στο

νομό Αττικής, αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα προσβασιμότητας. Διαπιστώσαμε επίσης σε πολλά από αυτά την εικόνα μιας ψευδοπροσβασιμότητας. Δηλαδή, στους εξωτερικούς χώρους των σχολών μπορεί να υπάρχουν βοηθητικά μέσα, όμως στους εσωτερικούς χώρους η προσβασιμότητα είναι μηδενική». Η ψευδοπροσβασιμότητα είναι ένα φαινόμενο που εντοπίστηκε σε ιδιαίτερα μεγάλο αριθμό σχολών. «Πρόκειται για σχολές που από τυπική υποχρέωση αποφασίζουν να βάλουν μια ράμπα είτε κάποια πινακίδα προσβασιμότητας, ενώ στην πραγματικότητα κρύβουν πίσω από αυτά ένα κτίριο εχθρικό απέναντι στα ΑμΕΑ. Υπάρχουν κτίρια που είχαν εξωτερικά ράμπες, αλλά η κλίση τους ήταν για...ορειβάτες και όχι για ΑμΕΑ». (Μιχάλης Αρβανίτης ο πρόεδρος του Ελληνικού Παραρτήματος Euroscience για τα αποτελέσματα)

1.2.1 Οι εξαιρέσεις...

Η έρευνα δεν παραβλέπει βέβαια το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει μερική βελτίωση τόσο στις συνθήκες όσο και στην αντιμετώπιση των ΑμΕΑ. Ως παράδειγμα πρότυπου σχολής αναφέρεται το νέο κτίριο Μαθηματικών στην Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου, όπως και το Τμήμα Πληροφορικής του ίδιου Πανεπιστημίου. Αξιόλογο βήμα επίσης έχει πραγματοποιήσει ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης που δημιούργησε ΙΕΚ με ειδικότητα «ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ: άτομα με προβλήματα όρασης, χειριστές τηλεφωνικού κέντρου εξυπηρέτησης πελατών».

Στα μεγάλα προβλήματα, ωστόσο, εντάσσεται ο εντοπισμός των φοιτητών ΑμΕΑ. «Συνήθως οι φοιτητές εγγράφονται στο πανεπιστήμιο με τη διαδικασία των “Ειδικών Κριτηρίων” μέσω των οποίων επιβεβαιώνεται ο βαθμός αναπηρίας και στη συνέχεια τυγχάνουν της σχετικής αντιμετώπισης από το πανεπιστήμιο. Στην περίπτωση που ένας φοιτητής δεν εισαχθεί στο ίδρυμα της επιλογής του μέσω ειδικών κριτηρίων – για παράδειγμα άτομα με σωματική αναπηρία μεν, ικανά όμως να δώσουν εξετάσεις– τότε η γραμματεία συνήθως αγνοεί τις ιδιαίτερες ανάγκες του. Έτσι, –σε αντίθεση με το τι ισχύει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες– στα έντυπα εγγραφής στις γραμματείες των σχολών δεν γίνεται αναφορά σε πιθανά σωματικά είτε νοητικά προβλήματα των

νεοεισαχθέντων με αποτέλεσμα να μην καταγράφεται ούτε ο αριθμός τους ούτε και οι ανάγκες τους»

Πρόβλημα αποτελούν οι ελλείψεις που προκύπτουν από τη μη υιοθέτηση Τεχνολογιών Πληροφορικής για τα ΑμΕΑ όπως και το γεγονός ότι οι εργαζόμενοι στα δημόσια ΑΕΙ δεν είναι επαρκώς καταρτισμένοι για να τους προσφέρουν ποιοτικές υπηρεσίες. «Οι δυνατότητες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος να παράσχει μέριμνα σε ΑμΕΑ είναι περιορισμένες λόγω του χρόνιου παραγκωνισμού τους από την ελληνική πολιτεία», αναγνωρίζει η έρευνα. «Απουσιάζει η ανάπτυξη συνεργασίας και πρακτικών κοινής εκμετάλλευσης πόρων, τόσο σε επίπεδο συγκεκριμένης υλοποίησης όσο και σε επίπεδο τεχνικής υποστήριξης», με αποτέλεσμα, «τα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα να βρίσκονται σε πρωτόγονο στάδιο ως προς την εξυπηρέτηση των ΑμΕΑ».

1.2.2 Κρύβουν παγίδες

Κατά μέσο όρο ο δείκτης προσβασιμότητας πλησιάζει το 25,3%. Συμβαίνει ακόμη, τα κτίρια που είναι μερικώς προσπελάσιμα να κρύβουν περισσότερες παγίδες από τα εντελώς απροσπέλαστα. Ειδικές εγκαταστάσεις και τουαλέτες διαθέτουν τα πλέον καινούργια κτίρια. Στις περισσότερες σχολές οι ανελκυστήρες είναι απροσπέλαστοι – είτε είναι στενοί για τα αναπηρικά καροτσάκια είτε τα κουμπιά βρίσκονται ψηλά για να τα φθάσουν. Άλλοι πάλι ανελκυστήρες, που είναι προσπελάσιμοι, δεν οδηγούν σε όλα τα σημεία της σχολής. Όποιες διορθώσεις ή παρεμβάσεις έχουν γίνει, υλοποιήθηκαν έπειτα από αίτημα φοιτητών και γονέων ΑμΕΑ. «Αν δεν υπάρξει αίτημα, οι σχολές σπάνια μπαίνουν στον κόπο να γίνουν προσβάσιμες». Βέβαια η προσβασιμότητα στους χώρους και στις υπηρεσίες ενός ιδρύματος «δεν εξασφαλίζει από μόνη της και την ισότιμη συμμετοχή των ΑμΕΑ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Για παράδειγμα, δεν υπάρχουν πανεπιστημιακά βιβλία γραμμένα για τυφλούς και μόλις την τελευταία πενταετία άρχισαν να δημιουργούνται ειδικές συμβουλευτικές υπηρεσίες στα πανεπιστήμια και στα ΤΕΙ που να ασχολούνται με τα ιδιαίτερα προβλήματά τους».

1.3 Η ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΩΝ ΑΜΕΑ ΣΤΟ ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Θα κάνουμε μια προσπάθεια να περιγράψουμε αναλυτικά την διαδρομή που πρέπει να ακολουθήσει ένα άτομο με αναπηρία για να φτάσει μέχρι το ΤΕΙ, να κινηθεί και να φύγει από αυτό, χρησιμοποιώντας τη δημόσια συγκοινωνία που καλύπτει τη διαδρομή αυτή (εικόνα 1)

Εικ.1

Για να φτάσει κανείς στο ΤΕΙ της Θεσσαλονίκης, θα πρέπει να πάει έως το Ν. Σ. Σ, (εικόνα 2,3) που βρίσκεται στην οδό Μοναστηρίου, στο κέντρο της πόλης και από εκεί να επιβιβαστεί στο αστικό λεωφορείο με τον αριθμό 52(εικόνα 4,5). Η πρόσβαση ενός ατόμου με αναπηρία έως το σταθμό δεν μελετήθηκε αλλά βασιζόμαστε στο ότι ισχύει ότι και για τις υπόλοιπες διαδρομές στην πόλη, είτε κάνοντας χρήση της συγκοινωνίας είτε όχι. (Συνηθίζουμε -και πολύ ορθά- να λέμε ότι η πόλη αποκλείει από τους δρόμους της τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Λέμε τη μισή αλήθεια.). Διότι στην πραγματικότητα αποκλείει όλα τα άτομα, με ή χωρίς αναπηρίες. Διαφημιστικές ταμπέλες, σιδερένιοι πάσσαλοι ποικίλων χρήσεων, πεσμένοι στύλοι, τσιμεντοκολόνες, τσιμεντένιες ράμπες αυτοκινήτων που εκτρέπουν τα όμβρια ύδατα, λακκούβες, σκουπίδια, γλάστρες, κασόνια, σωροί χωμάτων, μηχανάκια, αυτοκίνητα... «Σκουπίζουμε» προφυλακτήρες προκειμένου να περάσουμε τη διάβαση ή πηδάμε στο οδόστρωμα κάθε τρεις και λίγο, αφού τα πεζοδρόμια-δειγματολόγια τσιμεντόπλακων ή κυβόλιθων, είναι σχεδόν αδιάβατα...

Μια πόλη εχθρική, μη ασφαλής για τους πολίτες. Οι πτώσεις σε πεζοδρόμια και δρόμους -το 43% του συνόλου των πτώσεων- τείνουν να λάβουν τις διαστάσεις επιδημίας.) (Του Σπύρου Κάραλη, Ημερομηνία : 29-01-06)

Το παραπάνω κείμενο δημοσιεύθηκε στον ιστοχώρο disabled.gr

Εικ. 2

Εικ.3

Αφού λοιπόν φτάσει κανείς στο σταθμό, πρέπει να επιβιβαστεί στο 52. Στη γραμμή του 52, μέχρι σήμερα τα άτομα με αναπηρία δεν είχαν καμία πρόσβαση. Τα καινούρια λεωφορεία που χρησιμοποιούνται από τον ΟΑΣΘ (οργανισμός αστικών συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης) και έχουν τοποθετηθεί και στη διαδρομή από και προς το ΤΕΙ, διαθέτουν «πρόσβαση».

εικ.4

εικ.5

Συγκεκριμένα:

Για να βγει η ράμπα από αυτά τα λεωφορεία πρέπει να ξεβιδωθούν δύο βίδες. Το κλειδί δεν είναι κλειδί. Είναι κατσαβίδι. Οι ράμπες σε αυτά τα σύγχρονα λεωφορεία βγαίνουν αφού ξεβιδώσεις δύο βίδες με κατσαβίδι. Δεν υπάρχει μηχανισμός για να βγει η ράμπα. Πρέπει να τραβηχτεί από τον ίδιο τον οδηγό επειδή η ράμπα βρίσκεται συρταρωτά κάτω από το λεωφορείο. Αυτό σημαίνει πως για να ανεβεί ένας χειριστής αναπηρικού καθίσματος επάνω στο λεωφορείο πρέπει ο οδηγός:

1. να φρενάρει το αυτοκίνητο
2. να σβήσει τη μηχανή
3. να τραβήξει χειρόφρενο
4. να κατεβεί κάτω από το λεωφορείο
5. να πάρει το κλειδί (που είναι κατσαβίδι)
6. να ξεβιδώσει τις βίδες
7. να τραβήξει τη ράμπα έξω
8. να ανεβεί ο επιβάτης στη ράμπα
9. να πηδήξει ο επιβάτης με το αναπηρικό του κάθισμα το σκαλοπάτι ύψους 5 εκατοστών που βρίσκεται στο τέλος της ράμπας για να μπει στο λεωφορείο γιατί ναι η ράμπα καταλήγει σε σκαλοπάτι...
10. να σπρώξει τη ράμπα στη θήκη της
11. να τη βιδώσει
12. να ανεβεί στο λεωφορείο με λερωμένα χέρια
13. να καθίσει στο κάθισμά του για να συνεχίσει το δρομολόγιο.

Όταν ο επιβάτης θα πάει στον προορισμό του θα πρέπει να επαναλάβει τη διαδικασία που προαναφέρθηκε. (Το παραπάνω κείμενο δημοσιεύθηκε στον ιστοχώρο disabled.gr)

Εστί, λοιπόν φτάνει ένα άτομο με αναπηρία στο ΤΕΙ Θεσσαλονίκης. Αφού αποβιβαστεί από το 52, επαναλαμβάνοντας την ίδια διαδικασία, στη στάση του λεωφορείου η οποία απέχει από την είσοδο του ιδρύματος 20-25 μέτρα (εικόνα6), πρέπει να διασχίσει την απόσταση αυτή, της οποίας η επιφάνεια είναι ένα κακοφτιαγμένο οδόστρωμα, με ρωγμές, χαλίκια και χώματα (εικόνα7).

Εικόνα 6

Εικόνα 7

Φτάνοντας στην είσοδο, υπάρχει μια κατηφορική ράμπα, ελαφρώς απότομη (!!), κατασκευασμένη από πλάκες (εικόνα8). Κατεβαίνοντας τη ράμπα, υπάρχει πεζοδρόμιο που στο τέλος του υπάρχει σκαλοπάτι το οποίο πρέπει να κατέβει κανείς προκειμένου να περάσει στην απέναντι μεριά του δρόμου, που διασχίζει το ίδρυμα και στον οποίο κινούνται αυτοκίνητα (εικόνα 9). Το ίδιο πρόβλημα συναντά το άτομο και στην απέναντι πλευρά του δρόμου με τη διαφορά ότι εδώ υπάρχουν δύο (2) σκαλοπάτια τα οποία πρέπει να ανέβει(!!!) (εικόνα10). Αφού ανέβει και αυτά, υποχρεωτικά με τη βοήθεια συνοδού, συνεχίζει τη διαδρομή προς τον κεντρικό διάδρομο(εικόνα 11), όπου στο τέλος αυτής και πριν μπει στο διάδρομο, συναντά μια τρύπα (!!), την οποία πρέπει να περάσει για να βρεθεί στον εσωτερικό χώρο του ιδρύματος(εικόνα 12).

εικ.8

εικ.9

εικ.10

εικ.11

εικ.12

1.3.1 Κεντρικός διάδρομος

Ο κεντρικός διάδρομος(1) του ΤΕΙ, είναι αρκετά ευρύχωρος όταν βέβαια δεν κατακλύζεται από διερχόμενους φοιτητές και πλανόδιους μικροπωλητές (εικόνες 13,14). Το δάπεδο του διαδρόμου είναι κατασκευασμένο από πλακάκια. Το συγκεκριμένο υλικό που από μόνο του είναι ολισθηρό, σε περιόδους έντονων βροχοπτώσεων που στάζουν νερά από την ταράτσα του ιδρύματος και γεμίζει το δάπεδο από λάσπες οι οποίες μεταφέρονται από τον κόσμο που πηγαиноέρχεται, γίνεται ακόμη πιο επικίνδυνο.

εικ.13

εικ.14

Στο κεντρικό διάδρομο βρίσκονται: το κεντρικό κυλικείο, η λέσχη, η βιβλιοθήκη, αίθουσες μαθημάτων, το «μικρό» αμφιθέατρο (Χρήστος Παπαγεωργίου), μηχανήμα ανάληψης χρημάτων από τραπεζικούς λογαριασμούς (ΑΤΜ), καρτοτηλέφωνο, τουαλέτες και οι εισοδοί των σχολών της ΣΤΕΓ, της ΣΤΕΦ και της ΣΤΕΤΡΟΔ.

Α. Το κυλικείο

Στον εσωτερικό χώρο αυτού, είναι τοποθετημένα πολλά τραπεζάκια στην απόσταση μεταξύ των οποίων είναι αδύνατο να κινηθεί άτομο που κάνει χρήση αναπηρικού αμαξιδίου. Στο χώρο δεν υπάρχουν ειδικά τραπεζάκια για άτομα με αναπηρία, εκτός από ένα το οποίο μας υπέδειξαν όταν ρωτήσαμε αν υπάρχει κατάλληλο τραπεζάκι για ΑμΕΑ (εικόνα15). Ο του κυλικείου είναι ο χώρος στον οποίο η πλειοψηφία των σπουδαστών περνά τον κενό- ελεύθερο χρόνο μεταξύ των μαθημάτων. Το ταμείο του κυλικείου, καθώς και οι πάγκοι παραγγελίας βρίσκονται υπερβολικά ψηλά τοποθετημένοι για τα άτομα αυτά (εικόνα 16,17). Τέλος, ο χώρος του κυλικείου είναι ενιαίος και δεν διαχωρίζονται οι καπνίζοντες από τους μη καπνίζοντες με αποτέλεσμα η ατμόσφαιρά να είναι ιδιαίτερα αποπνικτική. Ζήτημα βεβαίως που δεν αφορά μόνο τα άτομα με αναπηρία, αλλά οποιονδήποτε που αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα υγείας ή απλά δεν είναι καπνιστής(εικόνα18).

εικ.16

εικ.17

εικ.15

εικ.18

Β. Η Βιβλιοθήκη

Για να εισέλθουν στο χώρο της βιβλιοθήκης τα ΑΜΕΑ πρέπει κάποιος να σπρώξει την πόρτα της εισόδου, που είναι αρκετά βαριά και την διαχωρίζει από τον κεντρικό διάδρομο(εικόνα19). Οι χώροι στο εσωτερικό της βιβλιοθήκης δεν είναι ευρύχωροι, μπορούν όμως τα άτομα με αναπηρία να κινηθούν στο χώρο, λόγω του ότι συνήθως στη βιβλιοθήκη δεν έχει πολύ κόσμο (!!). τα βιβλία είναι τοποθετημένα αρκετά ψηλά για ένα άτομο που βρίσκεται σε αναπηρικό αμαξίδιο(εικόνα20). Όσο αναφορά τον τεχνολογικό εξοπλισμό της βιβλιοθήκης, όπως και συνολικά του ΤΕΙ, δεν έχει υποστεί καμία απαραίτητη προσαρμογή προκειμένου να μπορούν τα ΑΜΕΑ να κάνουν χρήση αυτού.

εικ.20

εικ.19

εικ.21

Γ. Η λέσχη

Η φοιτητική λέσχη, διαθέτει έναν μεγάλο σε μήκος αλλά όχι και σε πλάτος διάδρομο κατά μήκος του οποίου υπάρχει και μπάρα στήριξης (εικόνα 22), προκειμένου να φτάσει κανείς στον πάγκο παραγγελίας και στο ταμείο, τα οποία είναι κατασκευασμένα αρκετά ψηλά για να μπορέσει ένα άτομο με αναπηρία να πάρει το δίσκο του, να διαλέξει το φαγητό του και να πληρώσει στο ταμείο (εικόνα 23). Επομένως, και εδώ είναι απαραίτητη η βοήθεια στο άτομο, συνοδού. Τραπεζάκια για ΑΜΕΑ, δηλαδή πιο χαμηλά απ' τα άλλα και χωρίς ενσωματωμένες καρέκλες, η λέσχη δεν διαθέτει. Υπάρχει μόνο αυτό που φαίνεται στην εικόνα παρακάτω και είναι αυτό που μας έδειξαν οι υπεύθυνοι όταν ρωτήσαμε για τραπεζάκι για ΑΜΕΑ.(εικόνα24).

εικ.21

εικ.22

εικ.23

εικ.25

Δ. Μηχάνημα ανάληψης χρημάτων από τραπεζικούς λογαριασμούς και καρτοτηλέφωνο

Στον κεντρικό διάδρομο βρίσκεται και το μοναδικό μηχάνημα ΑΤΜ (εικόνα 26), το οποίο είναι αρκετά ψηλό για να είναι προσβάσιμο στα άτομα με αναπηρία. Το ίδιο ισχύει και για τα καρτοτηλέφωνα του κεντρικού διαδρόμου(εικόνα 27).

εικ.26

εικ.27

Ε. Τουαλέτες

Οι τουαλέτες του κεντρικού διαδρόμου, είναι στη χειρότερη κατάσταση από όλες τις τουαλέτες του ιδρύματος. Διαθέτουν μόνο τέσσερις (4) καμπίνες και καμία από αυτές δεν είναι προσαρμοσμένη για άτομα με αναπηρία και για άτομα που χρησιμοποιούν αναπηρικό αμαξίδιο. Ο χώρος είναι πολύ μικρός, στενός, το δάπεδο είναι κατασκευασμένο από πλακάκια που σχεδόν πάντα είναι βρεγμένα και υπερβολικά βρόμικες. Η πόρτα για την είσοδο στην τουαλέτα δεν είναι σταθερή, πρέπει κανείς να την σπρώξει και αυτή επανέρχεται από μόνη της (εικόνα 28). Για να μπορέσει να την περάσει ένα άτομο με αναπηρία μόνο του αυτό είναι αδύνατο. Πρέπει κάποιος να του κρατήσει την πόρτα να μπει στο χώρο και να επαναληφθεί η ίδια διαδικασία κατά την έξοδο του από εκεί. Μπαίνοντας υπάρχουν νιπτήρες που όμως είναι τοποθετημένοι ψηλά και έτσι δεν μπορεί το άτομο να τους χρησιμοποιήσει. Οι χώροι των τεσσάρων τουαλετών είναι υπερβολικά στενοί και σε καμία από αυτές δεν υπάρχει λεκάνη, αυτό εμποδίζει ακόμη και έναν σπουδαστή που προσωρινά έχει έναν τραυματισμό (σπασμένο πόδι κλπ.) να μην μπορεί να τις χρησιμοποιήσει. Περίπου η ίδια κατάσταση επικρατεί σχεδόν σε όλες τις τουαλέτες των σχολών. Σε καμία, εκτός από το τμήμα τις βιβλιοθηκονομίας δεν έχουν γίνει προσαρμογές σε τουαλέτες και νιπτήρες, σε όλες το δάπεδο είναι κατασκευασμένο από πλακάκια, που

καθιστούν την επιφάνεια του ολισθηρή και οι χώροι τους είναι υπερβολικά στενοί. Μόνο στο τμήμα της βιβλιοθηκονομίας υπάρχει τουαλέτα για ΑΜΕΑ και είναι μόνο μία και σχεδόν πάντα κλειδωμένη. Για να την χρησιμοποιήσουν τα άτομα με αναπηρία, θα πρέπει να πάνε στον προϊστάμενο της σχολής να πάρουν την άδεια του(!) και το κλειδί και έτσι να πάνε στην τουαλέτα.

εικ.28

εικ.29

εικ.30

ΣΤ. Αμφιθέατρα- αμφιθέατρο Χρήστος Παπαγεωργίου

Το ΤΕΙ διαθέτει συνολικά τρία (3) αμφιθέατρα. Το ένα από αυτά, το αμφιθέατρο Χρήστος Παπαγεωργίου ή αλλιώς το «μικρό» αμφιθέατρο, βρίσκεται στον κεντρικό διάδρομο του ΤΕΙ λίγο πριν τη σχολή της ΣΤΕΓ (εικόνα 31). Τα άτομα με αναπηρία είναι εντελώς αποκλεισμένα και από εδώ διότι δεν υπάρχει άλλος τρόπος να φτάσει κανείς στα καθίσματα παρά μόνο να ανέβει μια απ' τις δύο σκάλες που υπάρχουν δεξιά και αριστερά, όπως φαίνεται και στις εικόνες 32,33,34.

εικ.31

εικ.32

εικ.33

εικ.34

Τα άλλα δύο αμφιθέατρα, βρίσκονται στη ΣΕΥΠ. Το αμφιθέατρο Οικονόμου, στο κεντρικό φουαγέ της ΣΕΥΠ και το «μεγάλο» αμφιθέατρο στο κτίριο της μαιευτικής και της βρεφονηπιοκομίας. Η είσοδος του αμφιθέατρου Οικονόμου, μέχρι τον προθάλαμο αυτού, βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με το κεντρικό φουαγέ της σχολής. Μπαίνοντας υπάρχουν δεξιά και αριστερά του προθάλαμου δυο μεγάλες σε μήκος αλλά αρκετά μικρές σε πλάτος, κατηφορικές ράμπες, οι οποίες λόγω της απότομης κλίσης τους δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν αυτόνομα από άτομα με αναπηρικό αμαξίδιο.

Το «κεντρικό» αμφιθέατρο, διαθέτει και αυτό ισόπεδη πρόσβαση, είναι αρκετά ευρύχωρο σε σχέση με τα άλλα δύο και πιο εύκολα προσβάσιμο στα άτομα με αναπηρία.

Ζ. Αίθουσες μαθημάτων

Στον κεντρικό διάδρομο υπάρχουν οι αίθουσες με τους αριθμούς 100, 200, 300, οι οποίες χρησιμοποιούνται σχεδόν από όλες τις σχολές του ιδρύματος. Τα άτομα με

αναπηρία, είναι απολύτως αποκλεισμένα από τις αίθουσες αυτές. Η πρόσβαση στις συγκεκριμένες αίθουσες, που βρίσκονται στον πρώτο και δεύτερο όροφο γίνεται μόνο από συνεχόμενες σκάλες. Επιπλέον και σε αυτές όπως και σε όλες τις αίθουσες που διαθέτει το ΤΕΙ δεν υπάρχουν ειδικά προσαρμοσμένα θρανία για ΑΜΕΑ. Ακόμη και οι αλλαγές που γίνονται αυτή την περίοδο σε ορισμένες σχολές, στις αίθουσες τοποθετούνται καινούρια θρανία με ενσωματωμένες καρέκλες και τα θρανία είναι σταθεροποιημένα στο δάπεδο. Έτσι δεν είναι δυνατή ούτε η μετακίνηση της καρέκλας ούτε του θρανιού προκειμένου να καθίσει ένα άτομο με αναπηρικό αμαξίδιο. Ένα ακόμη ζήτημα που χαρακτηρίζει όλες σχεδόν τις αίθουσες είναι η στενότητα των χώρων.

Η. Παρκινγκ

Σε κανένα από τα παρκινγκ του ιδρύματος δεν υπάρχουν θέσεις για ΑΜΕΑ. Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα είναι ότι τις περισσότερες φορές τα αυτοκίνητα είναι άναρχα παρκαρισμένα με πολύ μικρά περιθώρια ανάμεσα τους κάτι που καθιστά σχεδόν αδύνατη την αποβίβαση ενός ατόμου με αναπηρία που μετακινείται με δικό του αυτοκίνητο. Ακόμη η πρόσβαση από τα παρκινγκ στις σχολές συνήθως γίνεται μέσα από μια διαδρομή πάνω σε χαλίκια και χώματα.

εικ.35

εικ.36

1.3.2 ΣΤΕΓ(Σχολή Τεχνολόγων Γεωπονίας)

Η σχολή της ΣΤΕΓ βρίσκεται στο τέρμα δεξιά του κεντρικού διαδρόμου (εικόνα37). Εκεί είναι οι γραμματείες των τμημάτων της σχολής, τα γραφεία των καθηγητών και οι πίνακες όπου αναρτώνται οι βαθμολογίες και τα αποτελέσματα των

μαθημάτων καθώς και οι ανακοινώσεις και τα νέα της σχολής. Οι πίνακες ανακοινώσεων καθώς και τα παραθυράκια-θυρίδες απ' όπου εξυπηρετούνται οι φοιτητές από τις γραμματείες, είναι κατασκευασμένα αρκετά ψηλά για να μπορέσουν να εξυπηρετηθούν από εκεί που εξυπηρετούνται όλοι οι φοιτητές της σχολής, τα άτομα με αναπηρία(εικόνα 38). Έτσι αναγκάζονται είτε να ζητούν τη βοήθεια κάποιου άλλου σπουδαστή, είτε να μπουν μέσα στη γραμματεία και από εκεί να πάρουν αυτό που χρειάζονται.

Ο συγκεκριμένος χώρος είναι υπερβολικά μικρός και σε περιόδους όπως είναι οι έγγραφες, οι δηλώσεις μαθημάτων κλπ., που υπάρχει συνωστισμός φοιτητών η πρόσβαση ατόμων με αμαξίδιο είναι πολύ δύσκολη αν όχι αδύνατη.

εικ.37

εικ.38

εικ.39

Πολλά μαθήματα των τμημάτων της ΣΤΕΓ πραγματοποιούνται και στο αγρόκτημα του ΤΕΙ. Για να φτάσει κανείς στο χώρο του αγροκτήματος, πρέπει να διασχίσει την απόσταση μέχρι το κτίριο της μαιευτικής, που περιγράφεται παρακάτω και από εκεί να κινηθεί πάνω στο οδόστρωμα για κάποια απόσταση και μετά μπαίνει στο χώρο του αγροκτήματος, όπου δεν υπάρχει ειδικός διάδρομος κίνησης για άτομα με ειδικές ανάγκες και επομένως είναι αδύνατο πάνω στα χώματα και τα χόρτα να κινηθεί αναπηρικό αμαξίδιο.

1.3.3 ΣΤΕΦ(Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών)

Η σχολή της ΣΤΕΦ, βρίσκεται από την αριστερή πλευρά στο τέρμα του κεντρικού διαδρόμου (εικόνα 40). Ο ένας τρόπος να πάει κανείς στη συγκεκριμένη σχολή είναι να διασχίσει τον κεντρικό διάδρομο, μπαίνοντας από την κεντρική είσοδο, η οποία έχει ήδη περιγραφεί. Ένας δεύτερος τρόπος είναι από την είσοδο του παρκινγκ της ΣΤΕΦ, η οποία είναι αρκετά μακριά από τη στάση του λεωφορείου και συνήθως χρησιμοποιείται από αυτούς που φτάνουν στο ΤΕΙ με δικό τους μεταφορικό μέσο (αυτοκίνητο, μηχανή). Στην περίπτωση που ένα άτομο με αναπηρία προκειμένου να αποφύγει την ταλαιπωρία που περιγράφηκε παραπάνω για να φτάσει στο ΤΕΙ με το αστικό λεωφορείο χρησιμοποιήσει δικό του μεταφορικό μέσο, φτάνοντας στο παρκινγκ της ΣΤΕΦ είναι αναγκασμένος να διασχίσει την απόσταση από το αμάξι του μέχρι το πλακόστρωτο πεζοδρόμιο που οδηγεί στη σχολή, πάνω σε χώματα και χαλίκια και στη συνέχεια να ανέβει στο πεζοδρόμιο το οποίο δεν διαθέτει ράμπα. Στο τέλος της πλακόστρωτης επιφάνειας βρίσκεται η πόρτα της σχολής στην οποία υπάρχει και εδώ μια τρύπα που πρέπει το άτομο να περάσει (εικόνες 41,42).

Στο εσωτερικό της σχολής υπάρχει ένας μεγάλος χώρος στον οποίο βρίσκονται όλες οι γραμματείες των τμημάτων της σχολής. Και εδώ οι σπουδαστές με αναπηρία συναντούν και πάλι το ίδιο πρόβλημα με το ύψος στο οποίο βρίσκονται τα παραθυράκια απ' όπου εξυπηρετούν οι γραμματείες τους σπουδαστές της ΣΤΕΦ(εικόνα 44).

Στον επάνω όροφο δεν υπάρχει πρόσβαση για τα άτομα με αναπηρίες. Ο μόνος τρόπος φτάσει κανείς εκεί, είναι από τις σκάλες (εικόνα 43).

Οι διάδρομοι που οδηγούν από το ένα τμήμα στο άλλο είναι αρκετά στενοί και ειδικά όταν υπάρχει κίνηση τις πρωινές κυρίως ώρες καθώς και σε περιπτώσεις (καθαριότητα εργαστηρίων, ανακαινίσεις, αλλαγή εργαστηριακού εξοπλισμού κ.α.) που τοποθετούνται διάφορα πράγματα στους διαδρόμους. Τότε μετακίνηση των ατόμων με αναπηρία καθίσταται πολύ δύσκολη (εικόνα 45,46).

Όσο αναφορά την προσαρμογή του τεχνολογικού εξοπλισμού, δεν έχει γίνει τίποτε. Ούτε στο τμήμα της πληροφορικής, δεν υπάρχουν εγκατεστημένα στους υπολογιστές λειτουργικά προγράμματα κατάλληλα να χρησιμοποιηθούν από άτομα με αναπηρία. Η μόνη δυνατότητα που δίνεται σε σπουδαστές που είναι κωφάλαλοι είναι να κάνουν μαθήματα σε ξεχωριστή, από τους υπόλοιπους σπουδαστές, αίθουσα με μία

καθηγήτρια για όλα τα μαθήματα που να είναι εξειδικευμένη και να μπορεί να βοηθήσει τους σπουδαστές αυτούς να παρακολουθήσουν τη σχολή.

εικ.40

εικ.41

εικ.42

εικ.43

εικ.44

εικ.45

εικ.46

1.3.4 ΣΤΕΤΡΟΔ(Σχολή Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής)

Η ΣΤΕΤΡΟΔ, βρίσκεται στο αριστερό μέρος του κεντρικού διαδρόμου, σχεδόν απέναντι από την ΣΤΕΦ. Εκεί βρίσκονται οι γραμματείες των δύο τμημάτων και κάποιες αίθουσες καθώς και τα γραφεία ορισμένων καθηγητών. Και εδώ οι γραμματείες εξυπηρετούν από τα παραθυράκια και ισχύει ότι και στις προηγούμενες σχολές που περιγράφηκαν παραπάνω.

Τα μαθήματα των τμημάτων πραγματοποιούνται σε διαφορετικό κτίριο και για να φτάσει κανείς εκεί πρέπει να ακολουθήσει την ίδια διαδρομή που θα ακολουθήσει και ένας σπουδαστής για να πάει στο τμήμα της βιβλιοθηκονομίας(περιγράφεται στη συνέχεια) και από εκεί να προχωρήσει λίγο παρακάτω, στον εξωτερικό χώρο, κινούμενος σε μια επιφάνεια κατασκευασμένη από τσιμεντένιες πλάκες . Η διαδρομή χαρακτηρίζεται από κακοτεχνίες καθώς και το κτίριο της σχολής. Ούτε και εδώ υπάρχει ασανσέρ για την πρόσβαση στις αίθουσες του δευτέρου ορόφου.

Για την είσοδο στο κτίριο αυτό, υπάρχουν δύο επιλογές. Στη μια περίπτωση θα πρέπει το άτομο να μπει από την παλιά είσοδο στην οποία υπάρχουν δύο σκαλοπάτια (εικόνα 47) και στην άλλη να κινηθεί πάνω σε μια καινούρια, που κατασκευάστηκε πρόσφατα, ράμπα και στο τέλος της να βρεθεί μπροστά σε μια τεράστια σκάλα για την είσοδο της σχολής (εικόνες 48,49).

εικ.47

εικ.48

εικ.49

Στον κεντρικό διάδρομο, τον οποίο περιγράψαμε παραπάνω υπάρχει και ένας άλλος διάδρομος(2), (εικόνα 50), από τον οποίο πρέπει να περάσει κανείς για να πάει στη ΣΕΥΠ (σχολή επαγγελματιών υγείας και πρόνοιας), στη ΣΔΟ (σχολή διοίκησης και

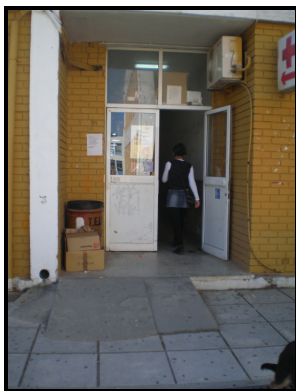

οικονομικών), στην ηλεκτρονική, που είναι τμήμα της ΣΤΕΦ, στο αγρόκτημα όπου πραγματοποιούνται μαθήματα για των τμημάτων της ΣΤΕΓ. Στο διάδρομο αυτό βρίσκεται και το ιατρείο του ΤΕΙ.

εικ.50

Ο διάδρομος(2) που συνδέει τον κεντρικό διάδρομο με τις υπόλοιπες σχολές του ιδρύματος, είναι κατασκευασμένος από λείο δάπεδο (μωσαϊκό) σε όλη την επιφάνεια του. Στο τέλος του βρίσκεται μια υπερβολικά στενή πόρτα που οδηγεί σε μια τσιμεντένια κατηφορική ράμπα, η οποία επειδή είναι απότομη δεν είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί από άτομα με αναπηρικό αμαξίδιο αυτόνομα, χρειάζεται η βοήθεια συνοδού (εικόνες 51, 52).

εικ.51

εικ.52

Αφού κανείς ξεπεράσει και αυτό το εμπόδιο, βρίσκεται πλέον στον εξωτερικό χώρο του ΤΕΙ με κατεύθυνση προς τη σχολή της ΣΔΟ. Το δάπεδο πάνω στο οποίο πρέπει να κινηθεί είναι κατασκευασμένο από πλάκες οι οποίες σε διάφορα σημεία είναι σπασμένες, δημιουργώντας τρύπες τις οποίες πρέπει να περάσει προκειμένου να συνεχίσει τη διαδρομή του. Και σε αυτό το σημείο κρίνεται απαραίτητη η βοήθεια του συνοδού (εικόνες 53, 54, 55, 56).

εικ.53

εικ.54

εικ.55

εικ.56

1.3.5 ΣΔΟ(Σχολή Διοίκησης και Οικονομικών)

Φτάνοντας στην μοναδική είσοδο της ΣΔΟ που διαθέτει ράμπα διαπιστώνουμε ότι και αυτή είναι κατασκευασμένη από τσιμεντένιες πλάκες και αρκετά πάνω από το προβλεπόμενο όριο του ύψους κατασκευής. Είναι αδύνατο να χρησιμοποιηθεί αυτόνομα από ένα άτομο με αναπηρία (εικόνες 57, 58).

εικ.57

εικ.58

Στον εσωτερικό χώρο της σχολής υπάρχει ένας αρκετά μακρύς αλλά όχι ιδιαίτερα ευρύχωρος διάδρομος κατά μήκος του οποίου βρίσκονται όλες οι γραμματείες των τμημάτων της σχολής (εικόνα 59). Και εδώ η εξυπηρέτηση των σπουδαστών γίνεται από παραθυράκια τα οποία και σε αυτή τη σχολή είναι αρκετά ψηλά για να χρησιμοποιηθούν από τα ΑΜΕΑ(εικόνα 61,63). Σε περιόδους εγγραφών, δηλώσεων μαθημάτων κλπ. που κινείται πολύς κόσμος στον εσωτερικό αυτό διάδρομο η κίνηση των ΑΜΕΑ καθίσταται δύσκολη. Στο τέλος του διαδρόμου βρίσκονται ορισμένες από τις αίθουσες της σχολής, οι τουαλέτες και σκάλες που οδηγούν στον επάνω όροφο όπου βρίσκονται οι υπόλοιπες αίθουσες.

εικ.59

εικ.60

εικ.61

εικ.62

εικ.63

Το κτίριο του τμήματος της βιβλιοθηκονομίας βρίσκεται ξεχωριστά από τις υπόλοιπα τμήματα της ΣΔΟ. Για να πάει κανείς εκεί πρέπει να στρίψει στον διάδρομο (2) προς την κατεύθυνση του ιατρείου και από εκεί αφού διασχίσει έναν άλλο διάδρομο (3) (εικόνα 64,67,68), στο τέρμα του να κατέβει την τσιμεντένια κατηφορική ράμπα και περάσει στην απέναντι πλευρά που είναι η είσοδος του κτιρίου της βιβλιοθηκονομίας,

να ανέβει την επίσης τσιμεντένια ανηφορική ράμπα και να βρεθεί στο εσωτερικό της σχολής. Στον εσωτερικό χώρο μπαίνοντας βρισκόμαστε σε ένα φουαγέ όπου δεξιά και

αριστερά υπάρχουν διάδρομοι κατά μήκος των οποίων βρίσκονται οι αίθουσες μαθημάτων. Στο τέρμα του αριστερού διαδρόμου είναι και η μοναδική τουαλέτα, που διαθέτει το ΤΕΙ, για ΑΜΕΑ. Η βιβλιοθηκονομία είναι η μοναδική σχολή που διαθέτει και ειδικό ασανσέρ για την πρόσβαση των ατόμων που χρησιμοποιούν αμαξίδιο και στον επάνω όροφο της σχολής. Τα προβλήματα με τις αίθουσες που υπάρχουν και σε όλες τις άλλες σχολές τα άτομα με αναπηρία τα συναντούν και εδώ, παρά τα όποια θετικά υπάρχουν σε σχέση με τις υπόλοιπες σχολές του ΤΕΙ.

εικ.64

εικ.65

εικ.66

εικ.67

εικ.68

εικ.69

εικ.70

εικ.71

εικ.72

εικ.73

εικ.74

εικ.75

1.3.6 ΣΕΥΠ (Σχολή Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας)

Για να φτάσει κανείς στη ΣΕΥΠ, πρέπει να ακολουθήσει τη διαδρομή που περιγράφηκε παραπάνω μέχρι τη ΣΔΟ και από εκεί και μετά να συνεχίσει ευθεία μέχρι το επόμενο κτίριο. Στη διαδρομή αυτή, μεσολαβεί ένα σκαλοπάτι και για τα ΑΜΕΑ υπάρχει μια πολύ στενή (όσο το μέγεθος ενός αναπηρικού αμαξιδίου) ράμπα κατασκευασμένη και αυτή από τσιμεντένιες πλάκες.

εικ.76

Φτάνοντας στην είσοδο της ΣΕΥΠ, υπάρχει και εδώ μια ράμπα αυτή τη φορά κατασκευασμένη από μάρμαρο(!), ένα εντελώς ακατάλληλο υλικό κατασκευής, διότι καθιστά την επιφάνεια της ράμπας ιδιαίτερα ολισθηρή και κυρίως σε περίπτωση βροχής. Το ύψος της και σε αυτή την περίπτωση εμποδίζει τα ΑΜΕΑ να την χρησιμοποιήσουν αυτόνομα. Σε επόμενο στάδιο και αφού με τη βοήθεια συνοδού ανέβει το άτομο τη ράμπα προκειμένου να εισέλθει στη σχολή συναντά και άλλο εμπόδιο, ένα σκαλοπάτι που οδηγεί στον προθάλαμο για το κεντρικό φουαρέ της ΣΕΥΠ. Αυτό είναι ένα παράδειγμα ψευδοπροσβασιμότητας.

εικ.76

Στον εσωτερικό χώρο της σχολής υπάρχουν μεγάλοι διάδρομοι στους οποίους μπορεί να μετακινηθεί το άτομο από τη μια σχολή στην άλλη, εκτός από την μαιευτική και τη βρεφονηπιοκομία που βρίσκονται σε διαφορετικό κτίριο και θα γίνει αναφορά στη συνέχεια.

εικ.77

εικ.78

εικ.79

εικ.80

Οι διάδρομοι οδηγούν και στις γραμματείες των σχολών καθώς και στο γραφείο των ΑΜΕΑ που λειτουργεί στο χώρο. Παρόλα αυτά στο ισόγειο της σχολής βρίσκονται ελάχιστες αίθουσες μαθημάτων και είναι κυρίως αυτές στις οποίες γίνονται τα θεωρητικά μαθήματα, τα οποία δεν είναι υποχρεωτικής παρακολούθησης. Αντίθετα, τα εργαστηριακά μαθήματα τα οποία οι σπουδαστές υποχρεούνται να παρακολουθούν, πραγματοποιούνται στον πρώτο και τελευταίο όροφο του κτιρίου της σχολής, ο οποίος είναι εντελώς απροσπέλαστος μιας και σε κανένα σημείο της σχολής δεν υπάρχει ασανσέρ. Τα σκαλοπάτια που οδηγούν στον επάνω όροφο από διάφορα σημεία της σχολής είναι αρκετά, επομένως δεν είναι δυνατό να κατασκευαστεί οποιαδήποτε ράμπα στα σημεία αυτά. Τηλέφωνο (καρτοτηλέφωνο) στο χώρο της σχολής υπάρχει μόνο ένα και είναι τοποθετημένο αρκετά ψηλά για να το φτάσει ένα άτομο με αναπηρία και να τηλεφωνήσει.

εικ.81

εικ.82

Σε περίπτωση που κάποιος χρησιμοποιεί αμάξι, για να φτάσει στη ΣΕΥΠ, θα πρέπει να περάσει από το παρκινγκ για να βρεθεί στον προαύλιο χώρο της σχολής. Για να γίνει αυτό θα πρέπει με κάποιο τρόπο να ανέβει τα σκαλοπάτια που υπάρχουν ή να περάσει από το μοναδικό επίπεδο σημείο στο οποίο υπάρχει μια χωμάτινη λακκούβα και όταν βρέχει μετατρέπεται σε μια μικρή λίμνη από λάσπη(εικόνα 83,84).

εικ.83

εικ.84

Το επόμενο κτίριο που συναντάμε είναι της μειευτικής και της βρεφονηπιοκομίας. Εκεί μπορεί να φτάσει κανείς είτε περνώντας μέσα από την ΣΕΥΠ, είτε διασχίζοντας τον εξωτερικό χώρο. Και στις δύο περιπτώσεις το άτομο θα συναντήσει σκαλοπάτια. Στην πρώτη περίπτωση, που είναι και η πιο σύντομη διαδρομή θα συναντήσει δυο σκαλοπάτια. Ένα βγαίνοντας από το κεντρικό κτίριο της ΣΕΥΠ στο πεζοδρόμιο και ένα απ' το πεζοδρόμιο, που οδηγεί στον δρόμο που περνάει μέσα από το ΤΕΙ. Ακλουθώντας στην άλλη διαδρομή το άτομο θα συναντήσει μόνο το σκαλοπάτι του πεζοδρομίου. Αφού περάσει απέναντι το δρόμο, και στις δύο περιπτώσεις, θα πρέπει και πάλι να ανέβει το σκαλοπάτι του απέναντι πεζοδρομίου και το σκαλοπάτι στην είσοδο του κτιρίου της σχολής. Ράμπα δεν υπάρχει σε κανένα από αυτά τα σημεία.

εικ.85

εικ.86

Στον εσωτερικό χώρο, υπάρχει ένας αρκετά ευρύχωρος διάδρομος που οδηγεί στο κοινό φουαζέ των δύο (2) σχολών. Τα προβλήματα για τα ΑΜΕΑ και εδώ είναι κοινά με των άλλων σχολών, ούτε εδώ υπάρχουν ασανσέρ για τον επάνω όροφο και προσαρμοσμένες τουαλέτες. Οι αίθουσες και εδώ δεν διαθέτουν ειδικά θρανία και δεν είναι αρκετά ευρύχωρες, όπως άλλωστε σε όλες τις σχολές και τα τμήματα.

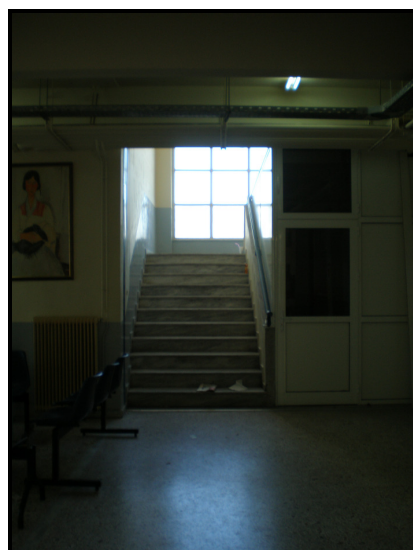
εικ.87

εικ.88

εικ.89

εικ.90

1.3.7 Επιστροφή στην πόλη

Για να φύγει κανείς απ' το ΤΕΙ πρέπει από τη σχολή στην οποία βρίσκεται να φτάσει στον κεντρικό διάδρομο και από εκεί δίπλα ακριβώς από την βιβλιοθήκη είναι η κεντρική έξοδος που οδηγεί και στην στάση του αστικού λεωφορείου (εικόνα 91). Το δάπεδο της εξόδου είναι κατασκευασμένο από πλάκες (εικόνα 92) που σε διάφορα σημεία είναι σπασμένες και καθιστούν επικίνδυνη τη βάδιση πάνω σε αυτή την επιφάνεια ατόμων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη βάδιση ή έχουν προβλήματα όρασης και επίσης δυσκολεύουν και τα άτομα που κινούνται με αναπηρικό αμαξίδιο.

εικ.91

εικ.92

εικ.93

εικ.94

Στο σημείο της εξόδου πολλές φορές θα συναντήσει κανείς παρκαρισμένα μηχανάκια, τα οποία αποτελούν ένα επιπλέον εμπόδιο.

Στο τέλος της πλακόστρωτης επιφάνειας, υπάρχει πεζοδρόμιο το οποίο διαθέτει μία ράμπα κατασκευασμένη από τσιμέντο, στην οποία μόλις και μετά βίας χωρά το αναπηρικό αμαξίδιο. Αυτόνομα το άτομο δεν μπορεί να την χρησιμοποιήσει, χρειάζεται την βοήθεια συνοδού. Έτσι φτάνει στο λεωφορείο και την επιβίβαση του σε αυτό πρέπει να ακολουθηθεί η διαδικασία που περιγράφηκε στην αρχή του κειμένου και αφορούσε την επιβίβαση του ατόμου.

εικ.95

εικ.97

εικ.96

εικ.98

εικ.99

εικ.100

εικ.101

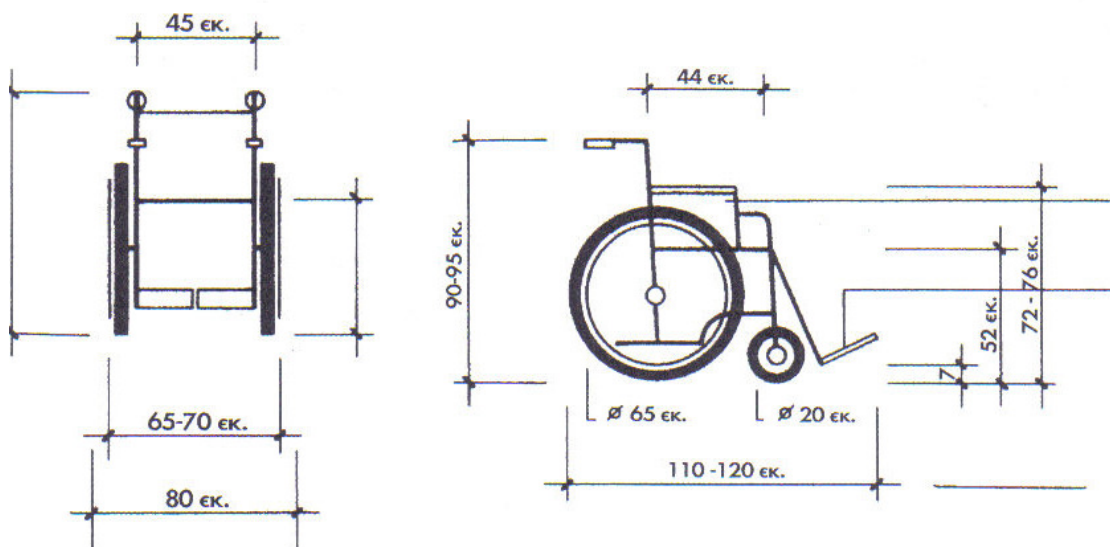
Γ. ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ

1.1 ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΡΟΤΣΙΟΥ

Αναπηρικά καρότσια υπάρχουν διαφόρων τύπων με μικρή απόκλιση στις διαστάσεις. Ένα τυπικό δείγμα έχει:

- πλάτος 0,70μ.
- μήκος (με τα υποπόδια) 1,20μ.
- ύψος καθίσματος 0,52μ.
- συνολικό ύψος 0.95μ.

1.2 ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΔΡΑΣΗΣ

Ενήλικου ατόμου καθισμένου σε αναπηρικό καρότσι:

- Ύψος οφθαλμών 1,20 – 1,35μ. από το δάπεδο
- Ύψος ώμων 0,95 – 1,05μ. από το δάπεδο
- Ύψος γονάτων 0,67μ. από το δάπεδο
- Ύψος ποδιών με υποπόδια 0,25μ. από το δάπεδο

Άνετη προσέγγιση εξοπλισμού, μηχανισμών και σταθερών αντικειμένων μέχρι 0,60μ. οριζόντια απόσταση.

Ζώνη προσέγγισης υψών

0,40 – 1,40 μ. από το δάπεδο

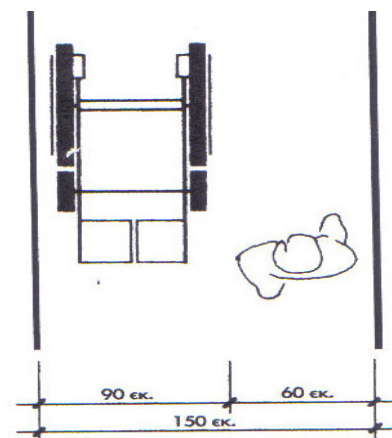
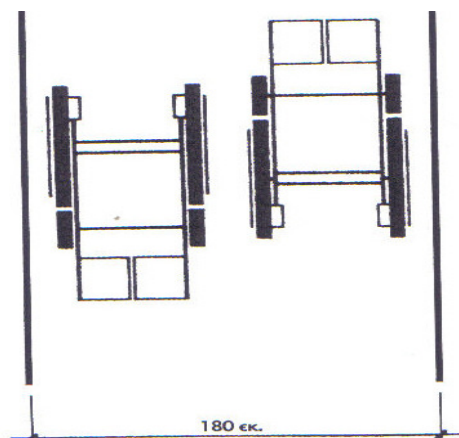
1.3 ΠΛΑΤΟΣ ΔΙΕΛΕΥΣΗΣ

Χρειάζεται για ένα ενήλικο άτομο:

- Με μαστούνι 0,70 μ.
- Με πατερίτσες 0,90 μ.
- Σε αναπηρικό καρότσι 0,80 μ.
- Το οποίο κρατάει ένα παιδάκι από το χέρι 1.10 μ.

Και χρειάζεται πλάτος διέλευσης για:

- Να «διασταυρωθεί» ένα καρότσι με έναν πεζό 1,50 μ.
- Να «διασταυρωθούν» δύο καρότσια 1,80 μ.

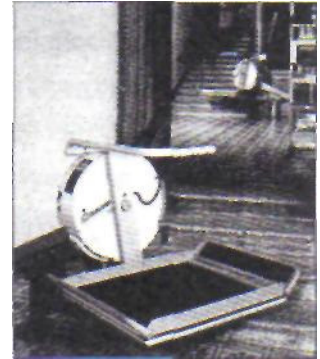
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

Η κυκλοφορία είναι μετακίνηση στο ίδιο επίπεδο ή μετάβαση από ένα επίπεδο σε άλλο.

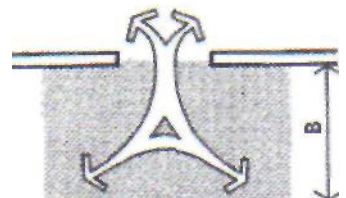
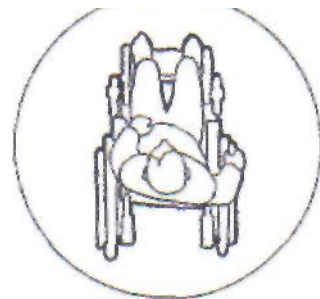
Η κυκλοφορία διεξάγεται:

- στο ίδιο επίπεδο (οριζόντια) με ζώνες διακίνησης, κλειστούς ή ανοιχτούς διαδρόμους.
- σε διαφορετικά επίπεδα εξυπηρετείται (κατακόρυφα) με σκάλες ή/και με μηχανικά μέσα (ανελκυστήρες, αναβατόρια).
- για μικρές υψομετρικές διαφορές, εξυπηρετείται με λίγα σκαλοπάτια και με κατάλληλες ράμπες.

Η κυκλοφορία με καρότσι μπορεί να γίνεται αυτόνομα:

- Σε οριζόντιο επίπεδο, με κατάλληλες οδεύσεις και επαρκή επιφάνεια ελιγμών και περιστροφής.
- Σε κεκλιμένο επίπεδο (ράμπα) περιορισμένου μήκους, με κλίση μέχρι 5%.
- Κατακόρυφα, με κατάλληλο ανελκυστήρα ή αναβατόριο.

Για πλήρη περιστροφή (360°), το καρότσι χρειάζεται επιφάνεια δαπέδου με διάμετρο 1,50 μ., ελεύθερη παντός εμποδίου.

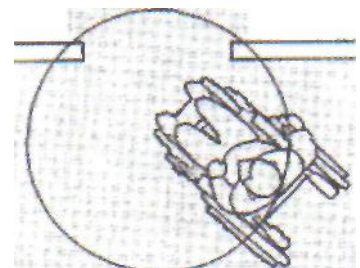
Ουσιαστικά χρειάζεται ελεύθερος χώρος 1,50-1,50 μ.

Αν σε κάποιες περιπτώσεις η μία διάσταση είναι κατ' ανάγκη μικρότερη, πρέπει να αυξάνεται ανάλογα η άλλη ώστε να μπορούν να γίνονται ελιγμοί. Η σχέση Α προς Β είναι:

1,40-1,60 ή

1,30-1,70 ή

1,20-1,80

Το πλάτος των διαδρόμων, καθορίζεται από τις διατάξεις πυροπροστασίας, ανάλογα με τη χρήση και την ένταση κίνησης.

Είναι πολύ σημαντικό οι χώροι κυκλοφορίας να φωτίζονται σωστά.

2.2 ΣΗΜΑΝΣΗ

Η σήμανση είναι το σύνολο της κωδικοποιημένης πληροφορίας.

Η ανάγκη της γρήγορης πληροφόρησης ώθησε στη δημιουργία συμβόλων, ώστε να είναι άμεση και μονοσήμαντα κατανοητή η πληροφορία. Για πολλούς τομείς προβλέπονται διεθνή σύμβολα. Όπως, π.χ., εκείνα της οδικής κυκλοφορίας ή των αθλημάτων.

Το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης (ΔΣΠ) καθιερώθηκε, καταρχήν, για όλα τα ΑΜΕΑ με έμφαση στην πρόσβαση με αναπηρικό καρότσι.

- Εγγράφεται σε κάθε πινακίδα που αφορά σε κατεύθυνση, στάθμευση, ειδικά κτίρια, είσοδο, ράμπα, ανελκυστήρα, χώρους υγιεινής, αν το σημαινόμενο δεν αποκλείει τη χρήση από αναπηρικό καρότσι.

ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΜΒΟΛΑ

Η σήμανση έχει δύο στόχους:

- Να διευκολύνει τον προσανατολισμό των ατόμων στο περιβάλλον που ζουν και κινούνται και
- Να παρέχει πληροφορίες για το χώρο αυτό.

Γι' αυτό πρέπει:

- Να γίνεται αντιληπτή από όλους
- Να είναι αναγνωρίσιμη και μονοσήμαντη
- Να αποτελεί αντικείμενο ειδικής μελέτης, ώστε οι χρήστες να πληροφορούνται και να κατευθύνονται σωστά, χωρίς άσκοπες περιπλανήσεις που κοστίζουν κόπο, χρόνο και ενίοτε δημιουργούν προβλήματα (σαφείς ενδείξεις οδεύσεων διαφυγής, είναι πολύτιμες).

Βασικά οι επισημάνσεις μπορεί να είναι:

- Στο δάπεδο με εγγεγραμμένα βέλη, γράμματα, σχήματα και σύμβολα.
- Σε πινακίδες αναρτημένες ες τοίχο, επάνω σε βάση, σε στύλο, σε πλαίσιο, σε κατάλληλα σημεία .
- Χρωματικές διαφοροποιήσεις (ορόφων, διαδρομών, κουφωμάτων επίπλων, εξοπλισμού κ.λπ.)
- Φωτεινά σήματα
- Ηχητικά ή φωνητικά σήματα

Για τα άτομα με δυσκολία στην όραση προβλέπεται σήμανση:

- Ανάγλυφη και με γραφή BRAILLE, σε προσιτά σημεία
- Με εγγεγραμμένες προειδοποιητικές ενδείξεις στο δάπεδο (με διαφοροποίηση της υφής του)
- Με οδηγό όδευσης τυφλών
- Με ηχητικά ή φωνητικά σήματα
- Με έντονες χρωματικές αντιθέσεις

Για τα άτομα με δυσκολία στην ακοή προβλέπονται επιπλέον:

- Οπτικά σήματα

- Ενισχυτές ήχου και
- Ειδικές τηλεφωνικές συσκευές.

2.3 ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Ο δημόσιος εξωτερικός χώρος, αλλά και τα κτίρια οφείλουν να παρέχουν συνθήκες ασφαλούς κυκλοφορίας

Πρέπει να ελαχιστοποιείται, σε κάθε περίπτωση, με κάθε τρόπο, ο κίνδυνος ατυχημάτων και τραυματισμών.

Τα μέτρα ασφάλειας των χώρων πρέπει να αποτελούν αντικείμενο ειδικής αντιμετώπισης. Για παράδειγμα:

- Τα δάπεδα να είναι ομαλά και αντιολισθηρά
- Οι αρμοί δαπέδων να διαμορφώνονται ανάλογα
- Να είναι ευδιάκριτη η αρχή και το τέλος μιας κλίμακας ή ράμπας
- Να μην προβλέπεται ένας και μόνο αναβαθμός.
- Να προβλέπονται πάντα κατάλληλα πλατύσκαλα και χώρος ελιγμών
- Τα υαλοστάσια να προστατεύονται και να διακρίνονται σαφώς
- Οι θύρες να επισημαίνονται και να χαρακτηρίζονται ανάλογα
- Οι τοίχοι να μην έχουν αδρές επιφάνειες σε κρίσιμες περιοχές
- Γωνίες και ακμές να προστατεύονται με ειδικές κατασκευές
- Τα κιγκλιδώματα, οι χειρολαβές, οι χειρολισθήρες κλπ. Να είναι κατάλληλα και με καλή στήριξη
- Διασφαλισμένοι σωλήνες ζεστού νερού, θερμαντικά σώματα κλπ.
- Επαρκής και σωστός φωτισμός σε όλους τους χώρους, τους διδρόμους, τα κλιμακοστάσια, τους χώρους στάθμευσης, τους πεζόδρομους, τους ανελκυστήρες κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΩΝ

3.1 ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΑ

Όλοι οι δρόμοι οφείλουν να διαθέτουν πεζοδρόμια.

Στόχος: Η κυκλοφορία πεζών.

Για την υλοποίηση του στόχου:

- Προβλέπεται Ελεύθερη Ζώνη Όδευσης Πεζών πλάτους ικανού για τη διέλευση δύο αντίθετα κατευθυνόμενων ΑΜΕΑ (προτεινόμενη διάσταση 1,50 μ. ή καλύτερα 1,80 μ.), χωρίς κανένα εμπόδιο μέχρι το ύψος των 2,20 μ. και για όλο το μήκος του πεζοδρομίου.
- Στο δάπεδο της Ελεύθερης Ζώνης Όδευσης Πεζών και σε απόσταση 0,50 μ. από τα πλάγια όρια της (και οπωσδήποτε από τη ρυμοτομική γραμμή) εγγράφεται Οδηγός Όδευσης Τυφλών ο οποίος είναι «μονοπάτι» πλάτους 0,30 - 0,40 μ. και κατασκευάζεται με ποιοτική και χρωματική διαφοροποίηση της επιφάνειας, χωρίς υψομετρική διαφορά.

Απλά, θεωρούμε την Ελεύθερη Ζώνη Όδευσης Πεζών μία αόρατη σήραγγα, διατομής 1,50- 2,20 μ., χωρίς κανένα εμπόδιο στο «εσωτερικό» της.

- Απαιτείται επιπλέον επιφάνεια πεζοδρομίου, για τον αστικό εξοπλισμό και την, κατά περίπτωση, απαραίτητη σήμανση.
- Όπου υπάρχουν διαβάσεις, το πεζοδρόμιο οφείλει να «υποκλίνεται» για να διευκολύνει τους χρήστες του (με «σκάφη») και να «προει-δοποιεί» τα άτομα με δυσκολία στην όραση (με ειδική επιδα-πέδια σήμανση).

Αν το πεζοδρόμιο έχει κλίση, παράλληλη με τη ρυμοτομική γραμμή:

- μέχρι και 5% λειτουργεί σαν ράμπα
- από 6% και <12% δεν επιτρέπει την αυτόνομη κυκλοφορία με καρότσι και
- μεγαλύτερη από 12% δεν επιτρέπει την κυκλοφορία πεζών.

Για την περίπτωση αυτή είναι καλύτερα να κατασκευάζονται σκαλοπάτια, στα οποία να μπορεί

κατά περίπτωση να λειτουργήσει αναβατόριο.

Κάθετα στη ρυμοτομική γραμμή είναι ανεκτή η κλίση μέχρι 1,5%.

Σχετική νομοθεσία: ΓΟΚ Ν 1577/85, άρθρο 24, πεζοδρόμια..

3.2 ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ-ΣΚΑΦΕΣ-ΝΗΣΙΔΕΣ

Οι διαβάσεις είναι Ελεύθερη Ζώνη Όδευσης Πεζών μέσα στο οδόστρωμα, κάθετα στη ροή κυκλοφορίας οχημάτων.

Στόχος: Η ασφαλής μετάβαση πεζών, από το ένα πεζοδρόμιο στο άλλο.

Για την υλοποίηση του στόχου:

Προβλέπεται κατάλληλη διαγράμμιση του οδοστρώματος, για την επισήμανση της διάβασης και την οριοθέτηση του πλάτους της.

Προβλέπονται φωτεινοί σηματοδότες (φανάρια), κατά το δυνατόν και ηχητικοί, με διάρκεια του «πράσινου» σήματος 0,50 - 0,75 μ.5βε, σε συνάρτηση με το μήκος της διαδρομής (πλάτος δρόμου).

- Προβλέπεται απρόσκοπτη, με ειδική ράμπα (σκάφη), πρόσβαση από και προς τα πεζοδρόμια.

Η «σκάφη» είναι μικρού μήκους ράμπα που «γεφυρώνει» την υψομετρική διαφορά του πεζοδρομίου με το οδόστρωμα και πρέπει να έχει: πλάτος 1,20 μ. και κλίση 8%. Σε σχέση με το πεζοδρόμιο, η σκάφη μπορεί να εγγράφεται ή να εξέλχει. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να καταλήγει σε χώρο διακίνησης πεζών ή στάθμευσης (ποτέ κυκλοφορίας) οχημάτων. Πρέπει να επισημαίνεται η θέση της σκάφης καθ' όλο το πλάτος της, στο δάπεδο της ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών. Η κορυφή και η απόληξη της να επισημαίνονται στον οδηγό όδευσης τυφλών.

Αν υπάρχουν «νησίδες», θα πρέπει στις περιοχές των διαβάσεων:

- Να διακόπτονται, για όλο το πλάτος της διάβασης, ώστε να διατηρείται η (ισόπεδη) στάθμη του οδοστρώματος.
- Να έχουν πλευρικό μήκος 1,50 μ. τουλάχιστον, ώστε να διασφαλίζεται η παραμονή πεζών (με ή χωρίς καρότσι), στη μέση του δρόμου.

Είναι σκόπιμο οι σχάρες απορροής όμβριων να βρίσκονται εκτός των διαβάσεων πλέον ασφαλείς διαβάσεις πεζών είναι οι ανισόπεδες, με ράμπες ή ανελκυστήρες.

Σχετική νομοθεσία: ΓΟΚ Ν 1577/85 άρθρο 24, παράγραφος 4.5.8.

3.3 ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ

Οι πεζόδρομοι κατασκευάζονται για την κυκλοφορία πεζών, αλλά επιβάλλεται να είναι προσπελάσιμοι από οχήματα άμεσης ανάγκης (π.χ. πυροσβεστικό, ασθενοφόρο).

Σε αστικές περιοχές, οι πεζόδρομοι καταλαμβάνουν το χώρο μεταξύ των ρυμοτομικών γραμμών (δηλαδή του δρόμου), για όλο το μήκος τουλάχιστον του μικρότερου παράπλευρου Ο. Τ.

Στόχος: Άνετη κυκλοφορία πεζών, χωρίς το φόβο των τροχοφόρων. Κατά περίπτωση, χώρος ανάπαυσης, συνάντησης, «βόλτας» κ.λπ.

Για την υλοποίηση του στόχου χρειάζονται:

- Δημιουργία μιας, τουλάχιστον, Ελεύθερης Ζώνης Όδευσης Πεζών, με Οδηγό Όδευσης Τυφλών, σε συνέχεια των πεζοδρομίων τα οποία οριοθετούν κάθετα τον πεζόδρομο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.
- Το πλάτος μιας Ελεύθερης Ζώνης Όδευσης Πεζών να είναι 3.00 μ. με ανάλογο ύψος, για την προσπέλαση των οχημάτων άμεσου ανάγκης,
- Εκτός του χώρου της Ελεύθερης Ζώνης Όδευσης Πεζών, μπορούν να βρίσκονται: καθιστικά, ζαρντινιέρες, δένδρα, τηλέφωνα, ψύκτες πόσιμου νερού, τραπεζάκια έξω, καλάθια αχρήστων, πινακίδες και λοιπά στοιχεία του «αστικού εξοπλισμού».
- Κρίνεται σκόπιμο να προβλέπεται Θέση Στάθμευσης ΑΜΕΑ κοντά στον πεζόδρομο.

Σε πολλά μέρη που δεν έχουν κατάλληλο πεζόδρομο, καιρού επιτρέποντος, το βραδάκι, πεζοδρομούν τον κεντρικό δρόμο, για την απαραίτητη «βόλτα».

Σχετική νομοθεσία: ΓΟΚ Ν 2831/2000, άρθρο 28, παράγραφος 8.

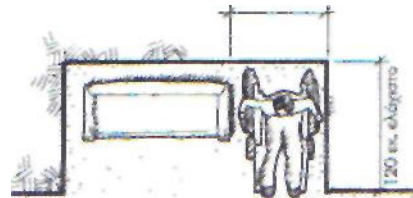
3.4 ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Είναι το σύνολο των αντικειμένων, συσκευών και κατασκευών που βρίσκονται σε δημόσιους εξωτερικούς χώρους για κοινή χρήση.

Σκοπός: Η ασφάλεια και η εξυπηρέτηση του κοινού.

Για την ασφάλεια, μπορεί να είναι π.χ.:

- Κιγκλιδώματα, μπάρες, σχάρες, πυροσβεστικοί κρουνοί, πυροσβεστήρες, προειδοποιητικές πινακίδες, σήματα κ.λπ.

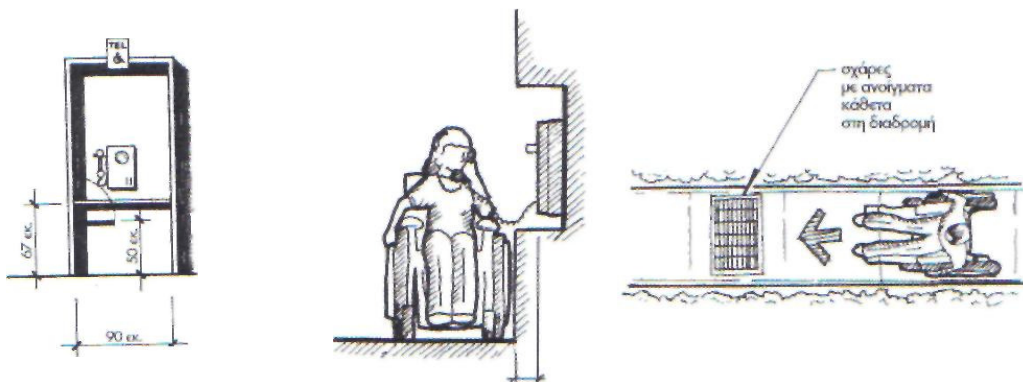

Για την εξυπηρέτηση, μπορεί να είναι π.χ.:

- Καρτοτηλέφωνα, ψύκτες, παγκάκια, γραμματοκιβώτια, καλάθια αχρήστων, αυτόματοι πωλητές, πίνακες ανακοινώσεων, χάρτες γειτονιάς, κλπ.

Το σύνολο του αστικού εξοπλισμού οφείλει να **υποστηρίζει** και όχι να εμποδίζει ή να «**παγι-δεύει**» τους χρήστες.

- Όλες οι κοινόχρηστες συσκευές απευθύνονται και αφορούν και σε ΑΜΕΑ.
- Πρέπει να τοποθετούνται σε κατάλληλες θέσεις, ώστε να είναι προσβάσιμα σε όλους τους χρήστες.
- Τα συστήματα ή/και εξαρτήματα χειρισμού των εξοπλιστικών στοιχείων οφείλουν να βρίσκονται στα πλαίσια της ζώνης προσέγγισης και δράσης όλων των χρηστών.

3.5 ΘΕΣΕΙΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ

Τα άτομα με κινητικές δυσκολίες μπορεί να είναι οδηγοί «προσαρμοσμένων» αυτοκινήτων ή επιβάτες άλλων.

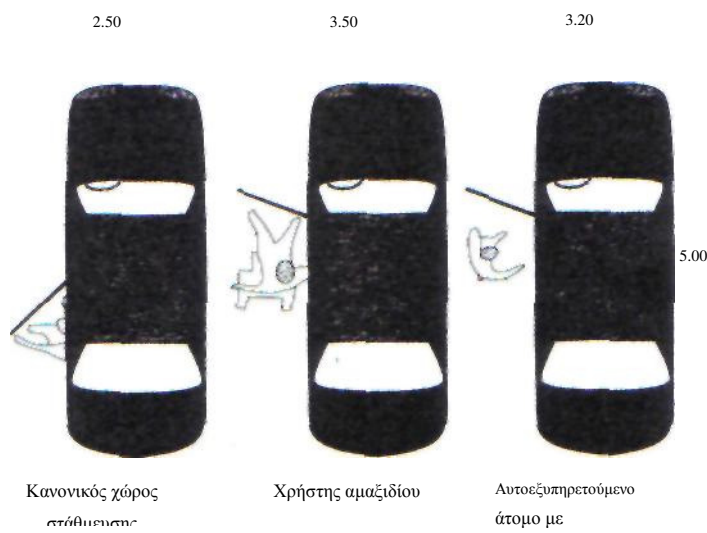
Στόχος: Η στάθμευση αυτοκινήτου που χρησιμοποιείται από ΑΜΕΑ που κυκλοφορούν με αναπηρικό καρότσι.

Για να επι /-αποβιβαστούν στο αυτοκίνητο από το καρότσι τους χρειάζεται η θέση στάθμευσης να έχει επιπλέον πλάτος 1,00 μ.

Όλα τα κτίρια με πρόσβαση κοινού πρέπει να διαθέτουν θέσεις στάθμευσης για ΑΜΕΑ, το 5% του συνόλου και τουλάχιστον μία. Για την υλοποίηση του στόχου:

Η θέση στάθμευσης αυτοκινήτου που χρησιμοποιείται από ΑΜΕΑ που κυκλοφορούν με αναπηρικό καρότσι πρέπει:

- να έχει πλάτος 3,50 μ.
 - να είναι σε επαφή με Ελεύθερη Ζώνη Οδευσης Πεζών
 - να έχει στο δάπεδο το Διεθνές Σήμα Πρόσβασης και επιπλέον επίσημη σήμανση, ορατή από απόσταση κατά την πορεία προσέγγισης
 - να βρίσκεται κοντά στον εκάστοτε προορισμό του ΑΜΕΑ, είτε αυτός είναι είσοδος κτιρίου είτε υπαίθριος χώρος ή
 - αν προβλέπεται σε υπόγειο χώρο στάθμευσης κτιρίου, να έχει εξασφαλισμένη ισόπεδη στάση
 - ανελκυστήρα όσο γίνεται πιο κοντά
 - να είναι επαρκώς φωτιζόμενη
- Είναι σκόπιμη η επικοινωνία με φύλακα ή θυρωρό με ειδικό σήμα ή ενδοσυνεννόηση.

Σχετική νομοθεσία: ΓΟΚ Ν 2831/2000, άρθρο 28, παράγραφος 8.

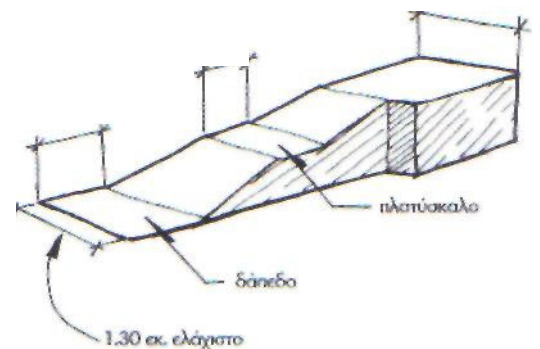
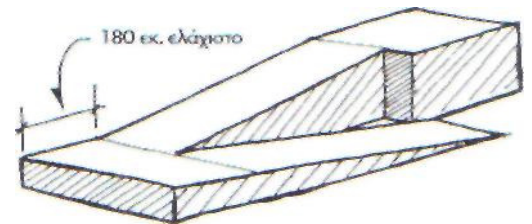
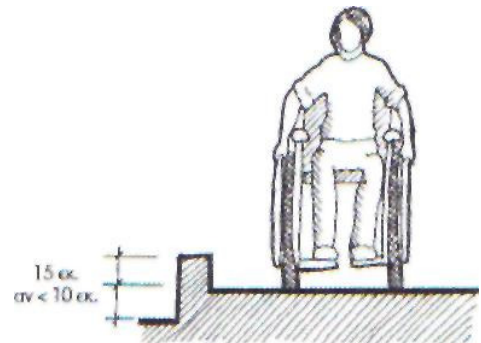

3.6 ΡΑΜΠΕΣ

...αν το πεζοδρόμιο ή ο διάδρομος είναι επικλινής, γίνονται «ράμπες» και επιτρέπουν(με κατάλληλη κλίση) την αυτόνομη κίνηση σε άτομα που κυκλοφορούν με αναπηρικό καρότσι.

Η ράμπα, για να είναι ασφαλής στη χρήση από τα ΑΜΕΑ, πρέπει:

- να έχει κλίση μέχρι 5%
- να περιορίζεται από τοίχο, στηθαίο, περίζωμα ύψους 10 εκ. ή κιγκλίδωμα
- να έχει δάπεδο σταθερό, αντιολισθηρό και με καλή απορροή υδάτων
- το μήκος της να είναι μέχρι 10,00 μ. συνεχόμενα, αλλιώς να διακόπτεται από πλατύσκαλο μήκους 1,50 μ. επί το πλάτος της ράμπας να προβλέπονται πλατύσκαλα μήκους 1,80μ
- στην αρχή, το τέλος και σε κάθε αλλαγή κατεύθυνσης
- το πλάτος της να είναι 1,30 μ. και μεταξύ των χειρολισθήρων 1,20 μ.

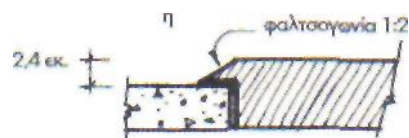
- να τοποθετούνται χειρολισθήρες σε ύψος 0,90 μ. και στις δύο πλευρές της, και σε ύψος 0,70 μ. για παιδιά, κατά περίπτωση
- οι χειρολισθήρες να εκτείνονται 30εκ. πριν από την αρχή και 30 εκ. μετά το τέλος της κάθε «ανάβασης»
- σε αλλαγή κατεύθυνσης τουλάχιστον οι εσωτερικοί χειρολισθήρες να συνεχίζουν χωρίς διακοπή ενώ οι εξωτερικοί μπορεί και να διακόπτονται
- να φωτίζεται σωστά
- να επισημαίνεται, σωστά και εγκαίρως κατά την πορεία πεζών
Είναι επιθυμητό, οι εξωτερικές ράμπες να είναι στεγασμένες.

Παρατήρηση:

Μικρές υψομετρικές διαφορές μπορούν να καλυφθούν ως εξής:

- μέχρι 2 εκ. με φαλτσογωνιά 1:1,
- μέχρι 4 εκ. με φαλτσογωνιά 1:2,
- από 5-10 εκ. με ράμπα με κλίση 10%,
- από 11 -25 εκ. με ράμπα με κλίση 8%,
- από 26-50 εκ. με ράμπα με κλίση 6%.

Σχετική νομοθεσία: ΓΟΚ Ν 2831/2000, άρθρο 28, παράγραφος 8, ράμπες. ΓΟΚ Ν 1577/85, άρθρο 16, χειρολισθήρες, κουπαστές.

3.7 ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ

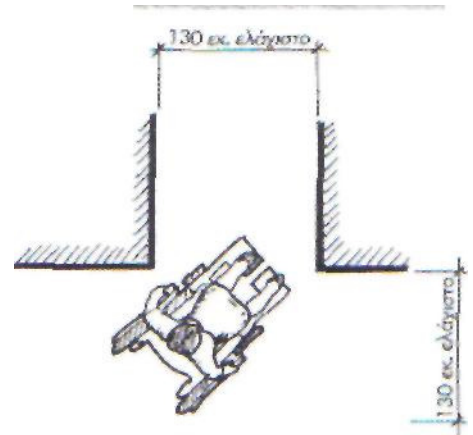
Διάδρομοι είναι οι εσωτερικοί «δρόμοι» των κτιρίων που εξυπηρετούν τις διαδρομές των χρηστών. Είναι το οριζόντιο τμήμα της «ζώνης κυκλοφορίας».

Πρέπει να διευκολύνουν τους χρήστες στις μετακινήσεις τους.

Κατά συνέπεια πρέπει να είναι:

- άνετοι, ασφαλείς και κατά το δυνατόν σύντομοι (το πλάτος τους κυμαίνεται, ανάλογα με τη χρήση, με ελάχιστο 1,30 μ.)
- ισόπεδοι, χωρίς αναβαθμούς
- κατάλληλα φωτιζόμενοι, αεριζόμενοι, θερμαινόμενοι
- εξοπλισμένοι με κατάλληλη σήμανση στις κατάλληλες θέσεις (π.χ. ανάγλυφες πινακίδες σε ύψος μέχρι 1,40 μ.).

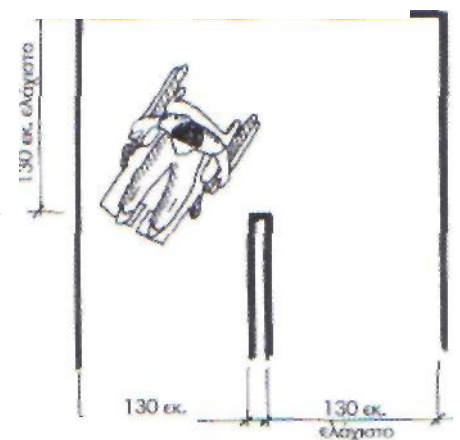
Στις δύο πλευρές να τοποθετούνται χειρολισθήρες σε ύψος 0,90-1,00 μ. και όπου χρειάζονται για παιδιά σε ύψος 0,70 μ.

Τα υλικά τελειωμάτων και τα ανοίγματα (π.χ. παράθυρα):

- να μη προκαλούν ενοχλητική (και επικίνδυνη) αντανάκλαση και
- να εξασφαλίζουν καλές ακουστικές συνθήκες, χωρίς αντήχηση.

Αν κατά τη διαδρομή προκύπτει υψομετρική διαφορά, να καλύπτεται με· ράμπα με κλίση μέχρι 5% και αν αυτό δεν είναι εφικτό, να προβλέπονται βαθμίδες και κατάλληλο αναβατόριο.

Σχετική νομοθεσία: Γ.Ο.Κ Ν 2831 /2000, άρθρο 28, παράγραφος 2.

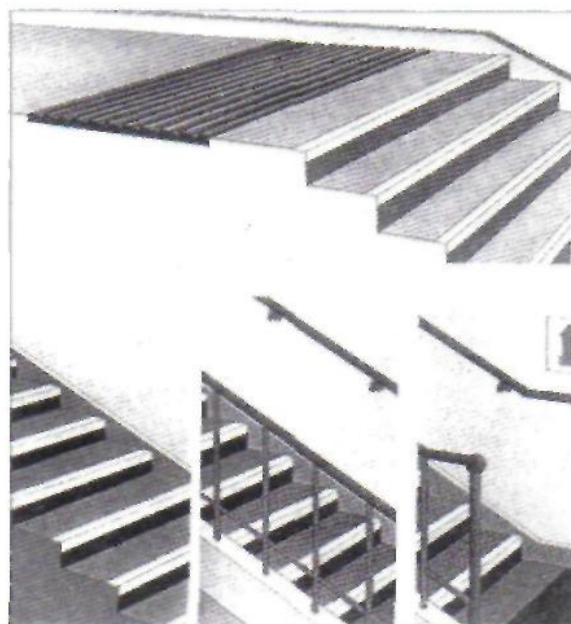
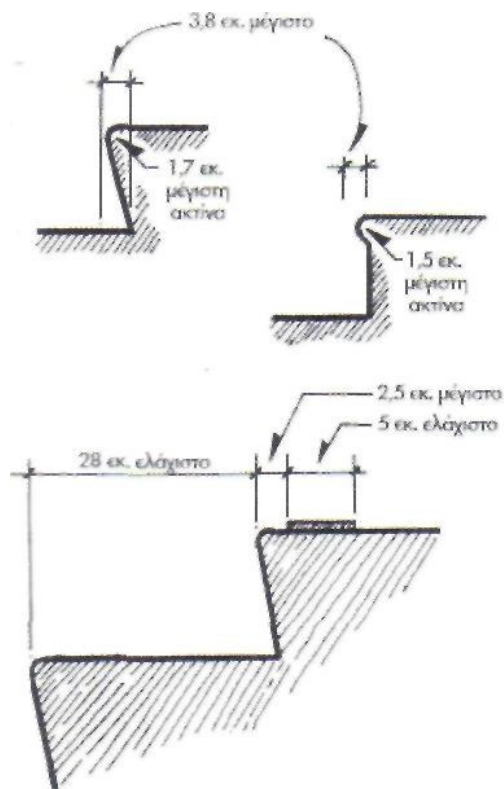
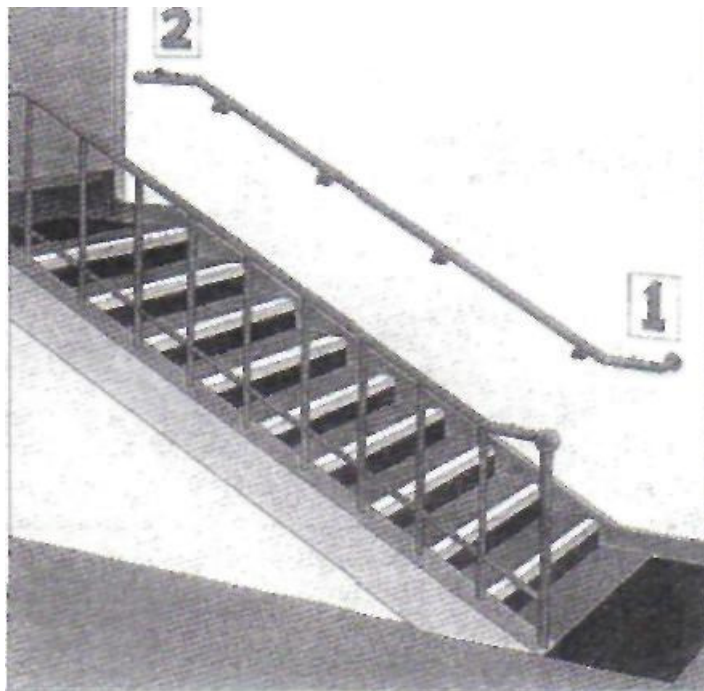

3.8 ΚΛΙΜΑΚΕΣ

Οι κλίμακες είναι κατακόρυφο τμήμα της «ζώνης κυκλοφορίας».

Για να είναι ασφαλείς και για ΑΜΕΑ πρέπει:

- Να είναι ευθύγραμμες, με συνεχόμενες ισοΰψείς βαθμίδες και να διακόπτονται από πλατύσκαλα, κάθε 10-12 βαθμίδες.
- Οι βαθμίδες πρέπει να κατασκευάζονται με σχέση ύψους προς πάτημα σύμφωνα με τον τύπο: $2υ+1π=64$.
- Τα πατήματα να έχουν αντιολισθηρή επιφάνεια και ειδική διαμόρφωση στις ακμές. Στις εσωτερικές κλίμακες, το πρώτο και το τελευταίο πάτημα να έχουν προειδοποιητική λωρίδα για τα άτομα με δυσκολία στην όραση, στις εξωτερικές να έχουν όλες οι Βαθμίδες.
- Τα ρίχτια να είναι συμπαγή (κλειστά), χωρίς κενά.

Να προβλέπονται:

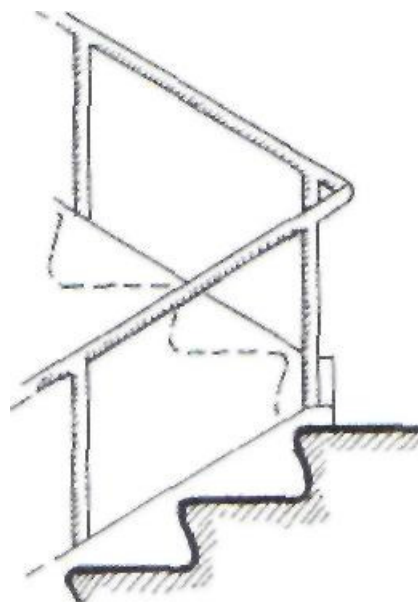
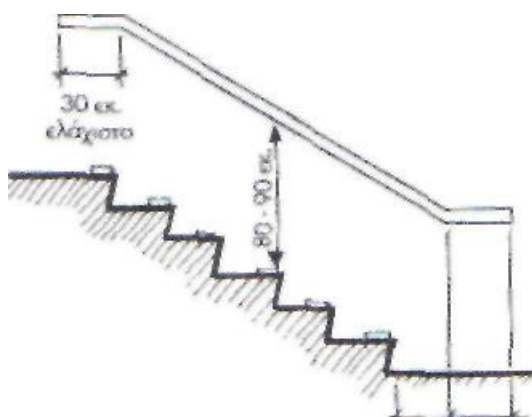
- πλατύσκαλα στην αρχή, το τέλος και σε κάθε αλλαγή κατεύθυνσης, ελάχιστου μήκους 1,60 μ. με προειδοποιητικές λωρίδες
- κιγκλίδωμα, στηθαίο ή τοίχος και από τις δύο πλευρές
- χειρολισθήρες και στις δύο πλευρές, σε ύψος 0,80 -0,90 μ.

Οι χειρολισθήρες να επεκτείνονται στα πλατύσκαλα, για τουλάχιστον 0,30 μ. και να είναι οπωσδήποτε συνεχόμενη στην εσωτερική πλευρά σε ύψος 1,00μ.

Είναι σκόπιμο:

- να αποφεύγονται τα «μοναχικά » σκαλοπάτια (αναβαθμοί)
- τα εξωτερικά κλιμακοστάσια να είναι στεγασμένα
- στις νέες κατασκευές, να προβλέπεται η πιθανή μελλοντική χρήση αναβατορίου
- οι κλίμακες και τα πλατύσκαλα να φωτίζονται σωστά

Οι κυλιόμενες κλίμακες είναι ακατάλληλες για ΑΜΕΑ

Σχετική νομοθεσία: Κτιριακός κανονισμός, άρθρο 13

3.9 ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ

Οι ανελκυστήρες ατόμων πρέπει να εξυπηρετούν με ασφάλεια και ΑΜΕΑ σε αναπηρικό καρότσι.

Ιδιαίτερη σημασία έχουν:

- το μέγεθος του θαλάμου
- το πλάτος της θύρας
- οι διαστάσεις του πλατύσκαλου, και
- η τοποθέτηση των πλήκτρων και άλλων εξαρτημάτων χειρισμού.

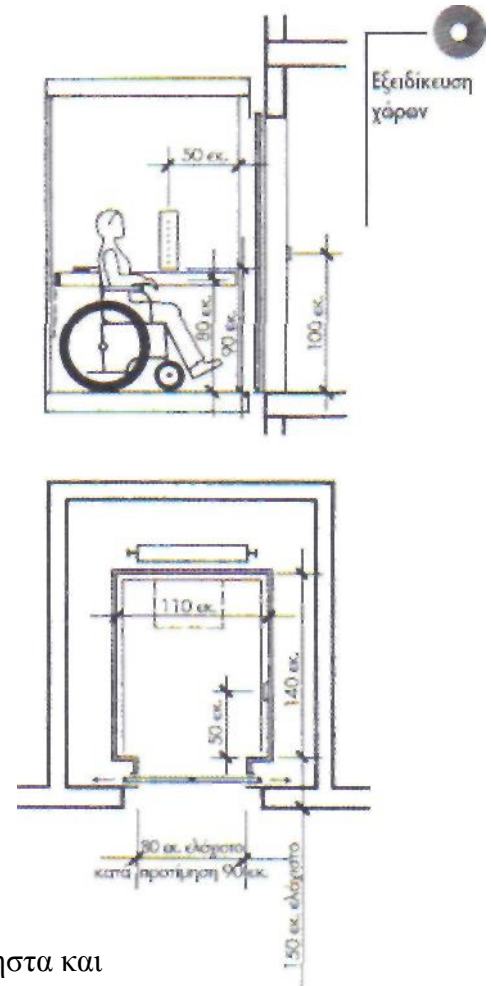
Ο θάλαμος πρέπει να έχει:

- εσωτερικές διαστάσεις 1,10-1,40 μ.
- καθαρό άνοιγμα θύρας 0,85 μ., (με απόσταση τουλάχιστον 0,40 μ. από γωνία)
- διπλές θύρες, αυτόματες, συρόμενες
- εσωτερικές επιφάνειες από υλικά ηχοαπορροφητικά και σωστό φωτισμό χωρίς αντανακλάσεις
- εσωτερικά, πλήκτρα χειρισμού σε ύψος 0,90-1,20 μ. και σε απόσταση 0,40 μ. περίπου από τη γωνία του θαλάμου εύχρηστα και ευανάγνωστα πλήκτρα. Εκείνα που αντιστοιχούν στο επίπεδο ισόπεδης εξόδου και σε κλήση ανάγκης να διαφέρουν σε σχήμα και χρώμα από τα υπόλοιπα
- συνεχείς χειρολισθήρες στις τρεις πλευρές, σε ύψος 0,90 μ. από το δάπεδο.

Να προβλέπονται:

- πλατύσκαλα πλάτους τουλάχιστον 1,50 μ.
- πλήκτρο κλήσεως, ευδιάκριτο και προσιτό, σε ύψος μέχρι 1,20 μ.
- ειδικό πλήκτρο για ρυθμιζόμενο χρόνο ανοίγματος-κλεισίματος για τουλάχιστον 1 λεπτό
- όλα τα πλήκτρα χειρισμού και οι ενδείξεις ορόφων και σε γραφή ΒΒΑΙΠΠΕ.
- οπτική και φωνητική αναγγελία άφιξης και διέλευσης ορόφου.
- ομαλό ξεκίνημα-σταμάτημα του θαλάμου, και
- ισόπεδη στάση στη στάθμη κάθε ορόφου με ανοχή $\pm 0,005$ μ.

Σχετική νομοθεσία: Γ.Ο.Κ Ν 2831/2000, άρθρο 28, παράγραφος 2.

3.10 ΕΙΣΟΔΟΙ - ΕΞΟΔΟΙ

Τα κτίρια ανάλογα, με τη χρήση και τη δομή τους, μπορεί να έχουν πολλές εισόδους, όπως:

- Κυρία είσοδο, εργαζομένων, βοηθητικού προσωπικού, κοινού, απευθείας χώρων συναλλαγών, προμηθειών, τροφοδοσίας, οχημάτων, κ.λπ.

Οι εισοδοι εξωτερικά πρέπει να είναι:

- εμφανείς και αναγνωρίσιμες,
- με ανάλογη σήμανση και κατάλληλο φωτισμό,
- προσβάσιμες με αναπηρικό καρότσι (μία τουλάχιστον), από ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών

Να διαθέτουν:

- θύρα κατάλληλη, κατά περίπτωση, χωρίς κατώφλι
- ευρύχωρο, ασφαλές πλατύσκαλο
- αντιολισθηρό δάπεδο, με σωστή απορροή υδάτων
- στέγαστρο

Τα κτίρια, ανάλογα με τη χρήση και τη δομή τους, μπορεί να έχουν περισσότερες από μία εξόδους, όπως:

- κύρια έξοδο, προσωπικού, κοινού/πελατών, βοηθητική, αποκομιδής, οχημάτων, κινδύνου, κ.λπ.

Οι εξοδοι εσωτερικά πρέπει να είναι:

- εμφανείς και αναγνωρίσιμες
- με ανάλογη σήμανση και κατάλληλο φωτισμό
- προσπελάσιμες με αναπηρικό καρότσι (τουλάχιστον μία από όσες προβλέπονται για χρήση κοινού και οπωσδήποτε οι εξοδοι κινδύνου ή/και διαφυγής).

Σε περιπτώσεις περιστρεφόμενων θυρών πρέπει να υπάρχει

εναλλακτική ανοιγόμενη, σε απόσταση μέχρι 10 μ., η οποία να υποδεικνύεται με ανάλογη σήμανση και να παραμένει ξεκλειδωτή όλες τις ώρες λειτουργίας του χώρου.

Σχετική νομοθεσία: Γ.Ο.Κ 1985, άρθρο 29, παράγραφος 5α.εισόδων και ορόφων Δημόσιων κτιρίων.

3.11 ΘΥΡΕΣ

Οι θύρες πρέπει να εξασφαλίζουν την ισόπεδη και ασφαλή μετάβαση από έναν χώρο σε άλλο.

Αυτό προϋποθέτει ότι:

- δεν έχουν κατώφλι
- έχουν καθαρό άνοιγμα από 0,80-1,00 μ.
- είναι εύκολα ανοιγόμενες, με καθυστέρηση στο κλείσιμο
- έχουν επαρκή χώρο για ελιγμούς και από τις δύο πλευρές
- απέχουν τουλάχιστον 40 εκ. από γωνίες
- έχουν κατάλληλες χειρολαβές, σε ύψος μέχρι 1,00 μ. προς την πλευρά του κλείστρου ή/και οριζόντιες σε ύψος 0,75μ.

Μπορεί να είναι:

- εξωτερικές, εσωτερικές
- απλές, δίφυλλες, πτυσσόμενες
- ανοιγόμενες, συρόμενες
- αυτόματες, ημιαυτόματες, με μηχανισμό επαναφοράς
- Προτιμώνται:
 - για τους κύριους χώρους, με καθαρό άνοιγμα 0,90-1,00 μ. (θυρόφυλλο με πλάτος μεγαλύτερο από 1,00 μ. είναι δύσχρηστο)
 - για τους χώρους υγιεινής (WC), με καθαρό άνοιγμα 0,80 μ. και να ανοίγουν πάντα προς τα έξω (αν αυτό δεν είναι εφικτό, να είναι συρόμενες)
 - γενικά, αυτόματες, συρόμενες, χωρίς κατώφλι, με ρύθμιση του χρόνου επαναφοράς

Να αποφεύγονται:

- οι περιστρεφόμενες θύρες, είναι ακατάλληλες. Όπου υπάρχουν, πρέπει να προβλέπεται και άλλη ανοιγόμενη ή συρόμενη, σε εύλογη απόσταση
- τα ελεύθερα ποδόμακτρα, δυσχεραίνουν την κυκλοφορία, να είναι τοποθετημένα σταθερά και ισόπεδα
- οι σφαιρικές χειρολαβές

Σχετική νομοθεσία: Οδηγίες Σχεδιασμού Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., κεφάλαιο 7, είσοδοι χώρων υποδοχής.

3.12 ΑΝΕΜΟΦΡΑΚΤΕΣ-ΠΡΟΘΑΛΑΜΟΙ

Ανεμοφράκτες κατασκευάζονται για προστασία του εσωτερικού χώρου από τον άνεμο και έχουν παράλληλες θύρες.

Για να λειτουργούν σωστά, πρέπει να μπορεί ο εισερχόμενος να κλείσει τη μία θύρα και μετά να ανοίξει την άλλη, κατά συνέπεια χρειάζεται επαρκής χώρος ελιγμών και περιστροφής, τόσο μέσα στον ανεμοφράκτη όσο και έξω από τις δύο παράλληλες θύρες του. Ελάχιστη απόσταση μεταξύ των δύο παράλληλων θυρών είναι 1,50 μ. το πλάτος του ενός ανοιγόμενου θυρόφυλλου.

Αν οι θύρες είναι συρόμενες, ελάχιστη απόσταση μεταξύ τους θα πρέπει να είναι 1,80 μ.

Οι προθάλαμοι έχουν σκοπό να απομονώνουν έναν χώρο από έναν άλλο.

Μπορεί να λειτουργούν σαν «φραγμοί» για τον αέρα, τον θόρυβο, τη ρύπανση, τις οσμές, την 3σηγία, γενικά τις περιβαλλοντικές συνθήκες ενός χώρου όπως π.χ. μαγειρείο, εργαστήριο, WC, αίθουσα συνεδριάσεων, ιατρικών πράξεων κ.λπ. αλλά και σαν χώροι:

- υποδοχής
- αναμονής
- προετοιμασίας

Πρέπει να είναι κατάλληλοι για κυκλοφορία με αναπηρικό καρότσι και να έχουν ανάλογα με τη χρήση τους:

- σήμανση
- εξοπλισμό (έπιπλα, νιπτήρες, συσκευές κ.λπ.) και
- περιβαλλοντικές συνθήκες (φωτισμό, αερισμό, θέρμανση).

Σχετική νομοθεσία: Οδηγίες Σχεδιασμού Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., κεφάλαιο 7, είσοδοι χώρων υποδοχής.

3.13 ΧΩΡΟΙ ΥΠΟΔΟΧΗΣ – ΑΝΑΜΟΝΗΣ

Εδώ γίνεται η πρώτη επικοινωνία για την εξυπηρέτηση ή τη συναλλαγή.

Είναι σημαντικό οι χώροι να είναι:

- λειτουργικοί
- ασφαλείς
- άνετοι και να έχουν:
- ευχάριστη θερμοκρασία
- σωστό φωτισμό,
- καλές ακουστικές συνθήκες
- επαρκή και ευδιάκριτη σήμανση

Πρέπει να υπάρχει επαρκής χώρος στάσης και αναμονής για ΑΜΕΑ σε αναπηρικό καρότσι.

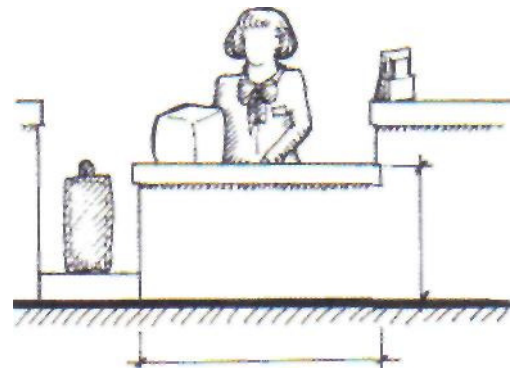
Σκόπιμο είναι να συνδυάζεται με άλλα καθιστικά και να προβλέπονται κατάλληλα καθίσματα για βαδίζοντα ΑΜΕΑ, δηλαδή σταθερό, σκληρό κάθισμα (να μη βουλιάζει) σε ύψος 40-55 εκ. από το δάπεδο.

Να προβλέπονται προσβάσιμα και κατάλληλα:

- ψύκτης νερού
- καρτοτηλέφωνο και, κατά περίπτωση,
- αυτόματα πώλησης ειδών και
- ανάληψης χρημάτων

Οι πάγκοι, θυρίδες ή γραφεία υποδοχής ή/και πληροφοριών πρέπει να είναι προσιτά και σε χρήστη αναπηρικού καροτσιού, δηλαδή:

- να υπάρχει κατάλληλος χώρος κυκλοφορίας, ελιγμών και προσέγγισης
- το ύψος του επιπέδου συναλλαγής να είναι 0,80 -1,00 μ.

Σχετική νομοθεσία: ΓΟΚ 1985, άρθρο 29, παράγραφοι 2,3 είσοδοι κοινόχρηστοι χώροι κύριοι και βοηθητικοί. Παράγραφος 3,2 εσωτερικά δάπεδα.

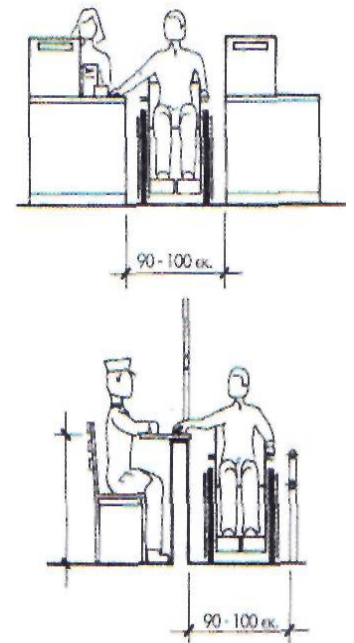

3.14 ΧΩΡΟΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ – ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ

Πρέπει να εξασφαλίζεται ισόπεδη πρόσβαση και ελεύθερη ζώνη όδευσης για τους χρήστες (εξυπηρετούμενους και εργαζόμενους)

Είναι σημαντικό οι χώροι να είναι:

- λειτουργικοί
- ασφαλείς
- άνετοι και να έχουν:
- ευχάριστη θερμοκρασία
- σωστό φωτισμό,
- καλές ακουστικές συνθήκες
- επαρκή και ευδιάκριτη σήμανση

Οι πάγκοι εξυπηρέτησης, ταμεία, θυρίδες κ.λπ., να είναι προσιτά και σε χρήστη αναπηρικού καροτσιού, δηλαδή

- να υπάρχει κατάλληλος χώρος κυκλοφορίας, ελιγμών και προσέγγισης
- το ύψος του επιπέδου εργασίας ή/και συναλλαγής να είναι 0,80- 1,00 μ.

Αν υπάρχουν μπάρες, οι οποίες οριοθετούν διάδρομο

μπροστά σε θυρίδες, ταμεία κ.λπ., ο διάδρομος αυτός πρέπει να έχει πλάτος 0,90-1,00 μ.

Αν τα ταμεία είναι σε σειρά (π.χ, στα μεγάλα καταστήματα), χρειάζεται και μεταξύ τους πλάτος 0,90-1,00 μ. Να προβλέπεται χώρος υγιεινής για ΑΜΕΑ με κατάλληλη ζώνη όδευσης και ανάλογη σήμανση.

Είναι ευνόητο ότι όλες οι παροχές και εξυπηρετήσεις αφορούν σε όλους τους χρήστες (π.χ. ράφια βιβλιοθήκης, θυρίδες αποσκευών, οδεύσεις σε εκθεσιακούς χώρους κ.λπ.).

Είναι σκόπιμο σε ένα κτίριο, εφόσον παρέχονται σύνθετες υπηρεσίες, όλοι οι απαιτούμενοι χώροι για μία ενέργεια (δράση) να προβλέπονται στον ίδιο όροφο και κατά προτίμηση σε ισόγειο.

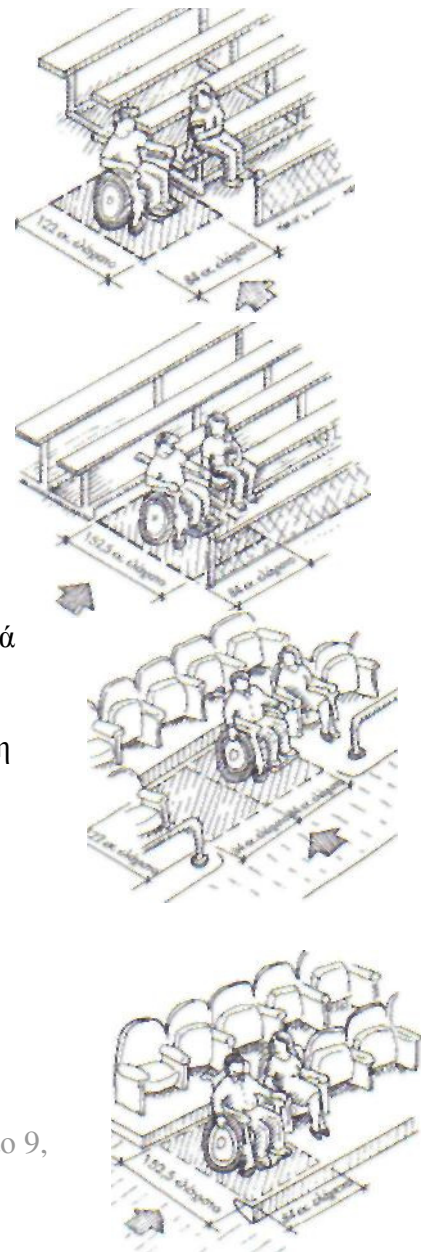
Σχετική νομοθεσία: Οδηγίες Σχεδιασμού Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., κεφάλαιο 9, παράγραφος 2

3.15 ΧΩΡΟΙ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ

Οι χώροι συνάθροισης κοινού (αίθουσες θεάματος, αμφιθέατρα, χώροι εκθέσεων, γήπεδα κ.λπ.) πρέπει να έχουν:

- ισόπεδη πρόσβαση και ελεύθερη όδευση, για όλη τη διαδρομή, από το δρόμο και το χώρο στάθμευσης στην κυρία είσοδο, το ταμείο, την αίθουσα εκδηλώσεων, τη σκηνή, τα παρασκήνια, τα καμαρίνια, τα αποδυτήρια κ.λπ. μέχρι και τις εξόδους κινδύνου
- τον απαραίτητο χώρο κυκλοφορίας και περιστροφής και κατάλληλες θέσεις στάσης ενταγμένες στις κερκίδες, για την κατά περίπτωση χρήση, εκτός της ζώνης κυκλοφορίας
- θέσεις θεατών με περισσότερο χώρο για τα πόδια από τον συνήθη μεταξύ των σειρών των καθισμάτων
- κατάλληλο κυλικείο, ιματιοθήκη και χώρο υγιεινής
- πολύ καλή σήμανση
- ελεύθερες και εύκολες προσβάσεις προς τις εξόδους κινδύνου
- καλές συνθήκες ακουστικής
- σωστό φωτισμό

Σχετική νομοθεσία: Οδηγίες Σχεδιασμού Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., κεφάλαιο 9, παράγραφος 2.

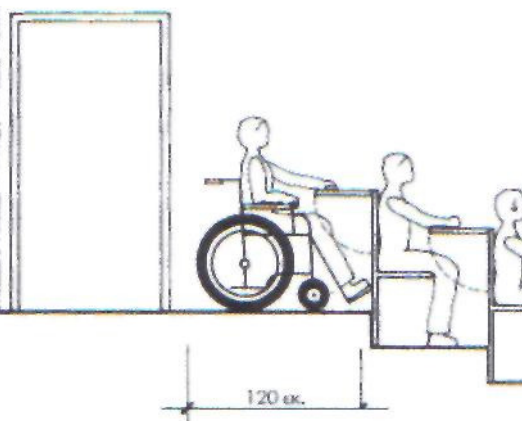

3.16 ΧΩΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Είναι σημαντικό, τα άτομα με κινητικές δυσκολίες να μπορούν να ενταχθούν στη γενική εκπαίδευση όλων των βαθμίδων.

Κατά συνέπεια, σε όλες τις σχετικές εγκαταστάσεις πρέπει να προβλέπονται:

- ισόπεδη πρόσβαση και ελεύθερη όδευση, για όλη τη διαδρομή (και με χρήση ράμπας ή/ και ανελκυστήρα), από τον χώρο στάθμευσης ή/και αποβίβασης, στην κύρια είσοδο, τον αύλειο χώρο, τις αίθουσες διδασκαλίας, και εκδηλώσεων, τα αποδυτήρια, τους χώρους υγιεινής, το κυλικείο, τους χώρους άθλησης κ.λπ. μέχρι και τις εξόδους κινδύνου
- κατάλληλος ανελκυστήρας
- WC, αποδυτήρια, ιματιοθήκες και κυλικείο προσβάσιμα και για ΑΜΕΑ με αναπηρικό καρότσι
- διάδρομοι και κλιμακοστάσια με χειρολισθίρες, σε ύψος 0,90 μ. και 0,70 μ. από το δάπεδο, κατά περίπτωση
- στεγασμένος χώρος διαλείμματος
- σωστή σήμανση

Μέσα στις αίθουσες διδασκαλίας πρέπει:

- η επίπλωση να είναι έτσι τοποθετημένη, ώστε να υπάρχει κατάλληλος πάγκος εργασίας και χώρος κυκλοφορίας και στάσης για χρήστη με αναπηρικό καρότσι.
- ο μαυροπίνακας να μπορεί να χαμηλώνει μέχρι 0,90 μ. από το δάπεδο, σε περιοχή χωρίς βαθμίδα ή βάθρο για την έδρα

Είναι επιθυμητό, στο ίδιο εκπαιδευτικό συγκρότημα, η μετάβαση από ένα κτίριο σε άλλο να μπορεί να γίνεται ισόπεδα και στεγασμένη.

Τα μέτρα ασφαλείας και αποφυγής ατυχημάτων θεωρούνται δεδομένα.

Σχετική νομοθεσία: Γ.Ο.Κ Ν 2831/2000, άρθρο 28, παράγραφος 1.

3.17 ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Από τους χώρους υγιεινής πρέπει να προβλέπονται για ΑΜΕΑ το 10% του συνόλου και τουλάχιστον 1 ανά εγκατάσταση.

Ένας καλοσχεδιασμένος και ευρύχωρος κοινόχρηστος χώρος υγιεινής πρέπει να μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες των «πεζών» που κυκλοφορούν στους δημόσιους χώρους, εκτός εκείνων που κάνουν χρήση αναπηρικού καροτσιού, για τους οποίους απαιτούνται ειδικότερες προδιαγραφές.

Ο κοινόχρηστος χώρος υγιεινής πρέπει να έχει:

- σήμανση χαρακτηρισμού των χώρων με ευδιάκριτες πινακίδες σε κατάλληλο ύψος (και με ΒΚΑΠΠΕ)
- ευρύχωρο προθάλαμο και να έχει νιπτήρες με τα παρελκόμενά τους (βρύσες, μπαταρίες, καθρέφτες, στεγνωτήρες χεριών κ.λπ.)
- καμπίνες WC, με πόρτες που να ανοίγουν πάντα προς τα έξω και να έχουν κατάλληλα κλείστρα, απασφαλιζόμενα εξωτερικά, σε περίπτωση ανάγκης
- άγκιστρα για πανωφόρια, τσάντες
- δοχείο απορριμμάτων
- επαρκή φωτισμό
- κατάλληλη θερμοκρασία χώρου, (όλες τις εποχές)
- σύστημα κλήσης βοήθειας
- οπτική - ακουστική ειδοποίηση κινδύνου
- οπτική και φωνητική αναγγελία (αφίξεων-αναχωρήσεων, π.χ. σε σταθμούς τραίνων και λεωφορείων, λιμάνια, αεροδρόμια, τέλος ωραρίου λειτουργίας π.χ. σε καταστήματα κ.λπ.)

Για χρήστες με αναπηρικό καρότσι χρειάζεται διαφοροποίηση ως προς τα εξής:

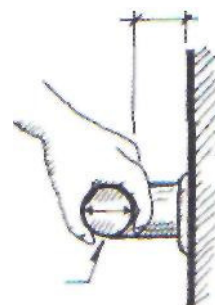
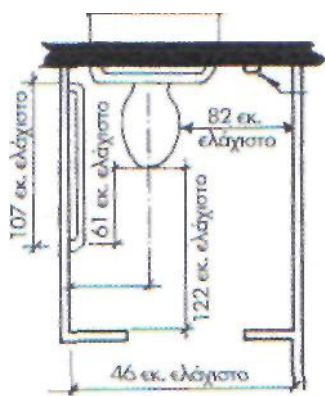
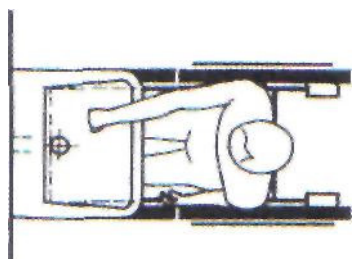
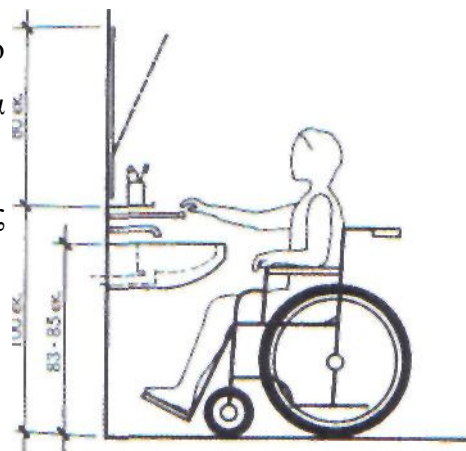
Καταρχήν, κατάλληλη σήμανση χαρακτηρισμού και πρόσβασης του χώρου.

Να προβλέπεται:

- χώρος προσέγγισης, ελιγμών και περιστροφής μέσα και έξω από τις θύρες \ΜΙ και προθάλαμου και σε ορισμένα κτίρια να προβλέπεται μέσα στο \ΥΟ άνεση χώρου και για βοηθό. Τα κτίρια αυτά μπορεί να είναι π.χ. Υγείας και Πρόνοιας, σταθμοί τραίνων, λεωφορείων, λιμάνια, αεροδρόμια, και όπου αλλού μπορεί να βρεθεί, κατά ανάγκη, ένα ΑΜΕΑ σε καρότσι.

- η λεκάνη να τοποθετείται σε ύψος 0,50 μ. (για να διευκολύνεται η μεταφορά από αναπηρικό καρότσι), ο άξονας της να είναι σε απόσταση 0,50 μ. από τον πλαϊνό τοίχο και τουλάχιστον 1,00 μ. από τον άλλο.
- εμπρός από τη λεκάνη και μέχρι τον απέναντι τοίχο η απόσταση να είναι τουλάχιστον 1,50 μ.
- ο νιπτήρας να τοποθετείται σε ύψος 0,85 μ. από το δάπεδο και να μένει ελεύθερος χώρος από κάτω για τα γόνατα, χωρίς να εμποδίζονται από το σιφόνι.
- ειδικές μπάρες στήριξης και άλλα εξαρτήματα όπως μηχανισμοί χειρισμού για το καζανάκι και το χαρτί, άγκιστρα, κ.λπ. να είναι προσεγγίσιμα από τα ΑΜΕΑ.

Συμπέρασμα: ελάχιστες διαστάσεις για χώρο WC κατάλληλο και για ΑΜΕΑ σε αναπηρικό καρότσι είναι 1,50-2,20 μ. με την προϋπόθεση ότι η λεκάνη δεν εξέχει από τον τοίχο περισσότερο από 0,70 μ.

Σχετική νομοθεσία: Γ.Ο.Κ Ν 2831/2000, άρθρο 28, παράγραφος 4.

3.18 ΚΥΛΙΚΕΙΑ

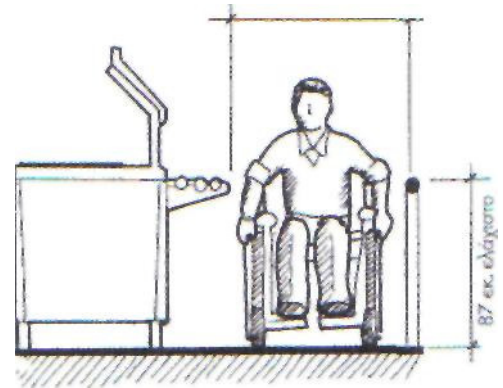
Τα κυλίκεϊα των κτιρίων πρέπει να είναι προσιτά και σε ΑΜΕΑ με αναπηρικό καρότσι.

Δεν αρκεί να μπουνε στο χώρο, πρέπει:

- να μπορούν να διαλέξουν
- να παραλάβουν και
- να πληρώσουν

Σε πολλές περιπτώσεις προβλέπονται βιτρίνες αυτοεξυπηρέτησης με διάδρομο οριοθετημένο με μπάρες.

Οι βιτρίνες και ο πάγκος εξυπηρέτησης πρέπει να έχουν ύψος 0,80 - 0,85 μ. και ο διάδρομος να έχει πλάτος 0,90 - 1,00 μ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Λίγα λόγια για... εξοπλισμό και εξαρτήματα, καθώς και άλλες κρίσιμες και χρήσιμες πληροφορίες για το δομημένο περιβάλλον.

Χειρολισθήρες

Ο χειρολισθήρες είναι πολύ σημαντικό εξοπλιστικό στοιχείο.

Στηρίζουν και υποβαστάζουν αδύναμα άτομα, ηλικιωμένα, με αστάθεια στο βάδισμα, αλλά και πα»δ»ά και ΑΜΕΑ και πρέπει να είναι ασφαλείς.

Προβλέπονται σε ράμπες, κλίμακες, διαδρόμους, εσωτερικό θαλάμου ανελκυστήρα, πεζοδρόμια, πεζόδρομους και άλλες κρίσιμες διαδρομές, σε ύψος 85-90 εκ. για ενήλικες και 70 εκ. για παιδιά.

Πρέπει να είναι συνεχόμενοι για κάθε «διαδρομή» και να μην διακόπτονται απότομα. Όπου διακόπτονται (π.χ. σε διαδρόμους, για τις θύρες), είναι ασφαλέστερο να στρέφονται προς τον τοίχο ή προς τα κάτω, με καμπύλη.

Σε ράμπες και κλίμακες να προεκτείνονται κατά 30 εκ. στην αρχή και το τέλος της κάθε «ανάβασης».

Καταλληλότεροι είναι οι χειρολισθήρες με κυκλική διατομή (σωλήνες) και διάμετρο 4,5-5 εκ. (ειδικότερα για άτομα με χέρια αδύναμα, με αρθρικές αλλοιώσεις κ.λπ.) και με πλαστική επένδυση (πλαστικοποιημένοι) διότι έχουν λεία επιφάνεια και δεν γλιστράνε. Υπάρχει η δυνατότητα σήμανσης για τυφλούς με ανάγλυφα στην κάτω επιφάνεια. Η στήριξη τους πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη επιμέλεια:

- από την κάτω πλευρά τους, για να μην διαταράσσεται η «ολίσθηση» του χεριού
- σταθερά, να μην περιστρέφονται
- πολύ γερά, για να «σηκώνουν βάρος»
- το κενό μεταξύ χειρολισθήρα και τοίχου να είναι 5 εκ.
- ο τοίχος στην περιοχή αυτή να έχει οπωσδήποτε λεία επιφάνεια

Χειρολαβές

Οι χειρολαβές χρησιμεύουν για να τραβήξουμε, να σπρώξουμε ή να σηκώσουμε. Πρέπει να πιάνονται εύκολα και να είναι γερά στερεωμένες. Για τις θύρες διατίθενται σε μεγάλη ποικιλία τύπων και διαστάσεων. Καταλληλότερες είναι οι χειρολαβές Τύπου Γ και Π.

Χειρολαβές-μπάρες που ανοίγουν με (μικρή) πίεση και είναι κατάλληλες και για έξοδο κινδύνου. Για ΑΜΕΑ σε καρότσι είναι σκόπιμη η πρόβλεψη πρόσθετων χειρολαβών επαναφοράς (τραβήγματος κατά το πέρασμα). Ακατάλληλες είναι οι σφαιρικές που λειτουργούν με στρέψη.

Μπάρες και λαβές στήριξης

Οι μπάρες και οι λαβές για να στηρίζουν πρέπει να είναι πολύ γερές και πολύ καλά στερεωμένες. Μπορεί να στερεωθούν:

- σε δάπεδο, τοίχο, οροφή ή συνδυασμό
- δαπέδου-τοίχου
- δαπέδου-οροφής
- τοίχου-οροφής

και να λειτουργούν σαν μέσον:

- απλής στήριξης, έλξης ή ώθησης για μετακίνηση

Υπάρχει μεγάλη ποικιλία στη μορφή, το μέγεθος και την ποιότητα. Σε τοίχο, μπορεί να στερεωθούν:

- σε συγκεκριμένο ύψος ή
- σε βάση μετακινούμενες οριζοντίως ή καθέτως

Υπάρχουν και αναδιπλούμενες για να χρησιμοποιούνται κατά περίπτωση δίπλα στη λεκάνη Μ3

ή στο ντους σε συνδυασμό με κάθισμα.

Κατά συνέπεια η επιλογή πρέπει να γίνεται, κατά περίπτωση, με κριτήριο τη λειτουργικότητα.

Πλήκτρα, διακόπτες, εξαρτήματα χειρισμού

Τα πλήκτρα, οι διακόπτες και τα εξαρτήματα χειρισμού πρέπει:

- να είναι εμφανή, ευδιάκριτα, προσιτά και λειτουργικά,
- να έχουν τυποποιημένο σχήμα ή/και χρώμα, ανάλογα με τη λειτουργία και
- να διαφοροποιούνται, κατά περίπτωση.

Να έχουν κατάλληλο μέγεθος, ώστε τυχόν ενδείξεις να είναι αναγνώσιμες, ανάγλυφες και σε ΒΚΑΠΠΕ.

Εσχάρες φρεατίων & σιφονιών

Είναι σκόπιμο οι εσχάρες φρεατίων σιφονιών, καναλιών κλπ., τόσο μέσα όσο και έξω από κτίρια, να βρίσκονται έξω από την ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να μην εξέχουν περισσότερο από 2 εκ.

Αν έχουν οπές, αυτές θα πρέπει να είναι κυκλικές με διάμετρο μικρότερη των 2 εκ. ή ορθογώνιες, με τη μία τουλάχιστον διάσταση μικρότερη των 2 εκ., ώστε να αποφεύγεται η εμπλοκή μαστουριών, τακουριών και τροχών.

Αναβατόρια

Είναι μηχανικά μέσα μεταφοράς, τα οποία εξυπηρετούν τα ΑΜΕΑ με κινητικά προβλήματα στη

μετακίνηση σε κλίμακες και μεταξύ ορόφων σε φρέαρ.

Σε κλίμακες/βαθμίδες λειτουργούν ηλεκτροκίνητα ή/και με μπαταρία με τη μορφή

- καθίσματος ή
- πλατφόρμας που μπορεί να μεταφέρει όρθιους ή καρότσι

Στηρίζονται σε τοίχο ή κουπαστή, «ανεβαίνουν» ή «κατεβαίνουν» βαθμίδες και «εδράζονται» σε ευρύχωρα πλατύσκαλα.

Είναι αναδιπλούμενα, ώστε να μην εμποδίζουν τη χρήση της κλίμακας όταν δεν βρίσκονται σε λειτουργία.

Σε φρέαρ ή μεταφορά γίνεται:

- σε πλατφόρμα (με απαραίτητα κιγκλιδώματα ή μπάρες ασφαλείας) ή
- σε κλειστή καμπίνα,

δηλαδή είναι μικροί ηλεκτροκίνητοι ανελκυστήρες που συνδέουν δύο ορόφους και μπορεί να εξυπηρετούν π.χ. ημιώροφους κύριας χρήσης ή την πρόσβαση μέχρι την πλησιέστερη στάση ανελκυστήρα.

Δάπεδα

Τα δάπεδα είναι το βατό επίπεδο της ζώνης κυκλοφορίας και γι' αυτό πρέπει να είναι:

- επίπεδα
- σταθερά
- συνεχόμενα
- χωρίς προεξοχές (μεγαλύτερες των 2 εκ.)
- χωρίς κενά (μεγαλύτερα των 2 εκ.)
- αντλιοσθηρά
- σαφώς οριοθετημένα

και παράλληλα είναι μέσον σήμανσης, όταν:

- διαφοροποιούνται χρωματικά στο σύνολο τους ή ορισμένες διαδρομές τους
- διαγράφονται συγκεκριμένες πορείες
- εγγράφονται βέλη και σύμβολα
- διαφοροποιείται η υφή τους

Πρέπει να αποφεύγονται:

- τα υλικά τα οποία γυαλίζουν (δημιουργούν αντανάκλαση), τα ολισθηρά υλικά
- αυτά που προκαλούν αντήχηση
- τα παχιά χαλιά ή μοκέτες και οι χοντρές ψάθες, (δεν κυλάνε τα καρότσια)

Τοίχοι

Οι τοίχοι περιβάλλουν και οριοθετούν το χώρο. Με τη σωστή κατασκευή και την τελική τους επιφάνεια συμβάλλουν στην ποιότητα του χώρου, γιατί τον καθορίζουν. Κυρίως οι τοίχοι (αλλά και τα δάπεδα και οι οροφές) φροντίζουν για την ηχομόνωση και τη θερμομόνωση του εσωτερικού χώρου.

Οι τοίχοι προσφέρονται για διακόσμηση, για σήμανση και συνήθως στους τοίχους βρίσκονται κουδούνια, διακόπτες, τα θυροτηλέφωνα και ό,τι εξοπλιστικό στοιχείο μπορεί να «εντοιχιστεί» ή να αναρτηθεί.

Πρέπει να έχουν αντοχή για την ασφαλή στήριξη:

- χειρολισθήρων
- ειδικών εξοπλιστικών στοιχείων (μπάρες, χειρολαβές κ.λπ.)
- ειδών υγιεινής (νιπτήρες, στεγνωτήρες, κ.λπ.)
- διαφόρων συσκευών, διότι

μπορεί όλα αυτά, σε δεδομένη στιγμή να χρησιμεύσουν για την υποστήριξη ατόμου (π.χ. για αποφυγή πτώσης)

Η τελική επιφάνεια του τοίχου πρέπει να:

- διαφοροποιείται χρωματικά από το δάπεδο και από τα ανοίγματα (θύρες, παράθυρα, υαλοστάσια)
- μην είναι αδρή, κυρίως στις περιοχές τοποθέτησης χειρολισθήρων εξοπλιστικών στοιχείων και εξαρτημάτων χειρισμού τους
 - μην προκαλεί αντίχρηση στον χώρο
 - μην δημιουργεί αντανάκλαση

Η τελική επιφάνεια του τοίχου μπορεί παράλληλα να είναι μέσον **σήμανσης**, με:

- χρωματική διαφοροποίηση γενικά
- χρωματική επισήμανση διαδρομών ή χώρων
- εγγεγραμμένα βέλη και σύμβολα
- διαφοροποίηση της υφής σε κρίσιμα σημεία

Χρώματα

Τα χρώματα επιδρούν άμεσα και έμμεσα στον άνθρωπο και επηρεάζουν τη διάθεση και την ενεργητικότητα του.

Πρέπει να επιλέγονται έτσι ώστε να αξιοποιούνται οι δυνατότητες που προσφέρουν, π.χ. για τη βελτίωση αναλογιών στο χώρο, την κωδικοποίηση πληροφορήσης, την ομαδοποίηση στοιχείων με κοινά χαρακτηριστικά κ.λπ.

Γενικά στους χώρους είναι σκόπιμο π.χ.:

- οι μεγάλες επιφάνειες να έχουν απαλούς χρωματισμούς και να μην γυαλίζουν πολύ
- τα έπιπλα να διαφέρουν χρωματικά από τα δάπεδα και τους τοίχους, όπως και οι τοίχοι από τα δάπεδα
- οι οροφές να μην καθρεφτίζουν το χώρο
- να μην τοποθετούνται καθρέπτες χαμηλότερα από 50 εκ. από το δάπεδο.

Επίπλωση

Τα έπιπλα και τα εξοπλιστικά στοιχεία των χώρων πρέπει να είναι επιλεγμένα και τοποθετημένα «σύμφωνα με τους κανόνες της τέχνης και της τεχνικής» αλλά και της εργονομίας. Δηλαδή να εκπληρώνουν το σκοπό τους, με τη μικρότερη δυνατή κατανάλωση ενέργειας από μέρος του χρήστη. Πρέπει να είναι άνετα, ευπαρουσίαστα, χωρίς εξέχουσες και αιχμηρές γωνίες και να βρίσκονται στη θέση ακριβώς που χρειάζονται. Όχι μόνο να μην εμποδίζουν, αλλά να διευκολύνουν στη διακίνηση, στη ροή διαδοχικών ενεργειών, συναλλαγών και εξυπηρετήσεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Σε αυτό το σημείο παραθέτουμε ένα ερωτηματολόγιο που συντάχθηκε στην αρχή της εργασίας, με την καθοδήγηση του επιβλέποντα καθηγητή, και το οποίο αφορούσε τους σπουδαστές του ΤΕΙ και το πώς αυτοί βλέπουν και αντιμετωπίζουν τα ΑμΕΑ καθώς και το ποια είναι η γνώμη τους για τις συνθήκες που επικρατούν στο ΤΕΙ και αφορούν τα άτομα με αναπηρία.

Το ερωτηματολόγιο δεν χρησιμοποιήθηκε λόγω πίεσης χρόνου αλλά θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση σε μια επόμενη προσπάθεια καλύτερης και πιο αναλυτικής μελέτης του θέματος.

**ΕΡΕΥΝΑ ΣΕ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΤΟΥ ΤΕΙ-Θ ΜΕ ΘΕΜΑ:
«ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΑ
ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ».**

A. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Σχολή:.....
2. Έτος γέννησης:.....
3. φύλλο

Γυναίκα....

Άνδρας.....

B. ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΑμΕΑ

1. *Γνωρίζετε προσωπικά κάποιο άτομο με αναπηρία;*

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2. *Εάν ναι, ποιο είναι το άτομο/α αυτό/α;*

1. Μέλος της οικογένειάς μου
2. Φίλος
3. Συμφοιτητής/τρια
4. Επαγγελματίας
5. Ο ίδιος/α είμαι άτομο με αναπηρία
6. Άλλο. Ποιο

3. *Πόσο συχνά έχετε επαφές με άτομα με αναπηρίες;*

1. Καθημερινά
2. Μερικές φορές την εβδομάδα
3. Μερικές φορές το μήνα
4. Λιγότερο από μια φορά το μήνα

4. Ποιες από τις παρακάτω εκφράσεις θα χρησιμοποιούσατε ως πλέον θετικές (καταγράψτε το πολύ 2 σημειώνοντας με το σύμβολο +) και ποιες απορρίπτετε ως πλέον άστοχες (επιλέξτε το πολύ 2 σημειώνοντας με το σύμβολο -);

Καθυστερημένος	Άτομο με αναπηρία
Ανάπηρος	Παραπληγικός
Σπαστικός	Μοκγολάκι
Στραβός	Άτομο με ειδικές ανάγκες
Χρήστης αναπηρικού αμαξιδίου	
Καθλωμένος σε αναπηρικό καρότσι	

5. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις σας αντιπροσωπεύει περισσότερο όσο / αναφορά στη σχέση σας με ένα άτομο με αναπηρία (μπορείτε να επιλέξετε μόνο με μια απάντηση);

1. Θα αποφύγω να έχω επαφές μαζί του
2. Η λύπη που νιώθω με εμποδίζει να έρθω σε επαφή μαζί του
3. Τον χαιρετώ, τον βοηθώ να περάσει το δρόμο
4. βγαίνω μαζί του, τον καλώ στο σπίτι
5. Μου είναι αδιάφορα τα άτομα αυτά
6. Δεν διαφοροποιώ τη στάση μου απέναντι τους

Γ. ΤΕΙ-Θ και προσβασιμότητα των ΑΜΕ Α

1. Σε ποιο βαθμό, κατά τη γνώμη σας, το ΤΕΙ-Θ είναι προσβάσιμο και «φιλικό» στους σπουδαστές με αναπηρίες;

	Πολύ καλά	Μέτρια	Καθόλου καλά
• Προσπελασιμότητα χώρων (αίθουσες, εργαστήρια, τουαλέτες, βιβλιοθήκη)			
• Μέσα μαζικής μεταφοράς			
• Αντιμετώπιση των σπουδαστών με αναπηρία από τους καθηγητές			
• Αντιμετώπιση των αναπήρων σπουδαστών από τους συμφοιτητές τους			
• Προσαρμογή του τεχνολογικού και οι εκπαιδευτικού εξοπλισμού			
• Εκπαιδευτική υποστήριξη			

2. Θεωρείται ότι η υποδομή του ιδρύματος επαρκεί για την πλήρη εξυπηρέτηση των αναγκών των ατόμων με αναπηρία και την ισότιμη πρόσβαση τους σε αυτό;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

3. Σε ποιο βαθμό οι σπουδές σας περιλαμβάνουν γνωστικά αντικείμενα σχετικά με την αναπηρία;

Καθόλου	Μέτρια	Πολύ

4. Θα σας ενδιέφερε η ενασχόληση με άτομα με αναπηρίες;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

5. Διατυπώστε τυχόν προτάσεις για την προώθηση της προσβασιμότητας των ΑμΕΑ στο χώρο του ΤΕΙ-Θ.

- 1
- 2
- 3

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τελειώνοντας την εργασία καταλήξαμε σε ορισμένα συμπεράσματα που αφορούν την κατάσταση που επικρατεί στο ΤΕΙ σε σχέση με την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία και τα οποία παραθέτουμε στη συνέχεια.

Είναι δυστυχώς πραγματικότητα ότι ελάχιστα έως καθόλου το ίδρυμα καλύπτει τις ανάγκες των σπουδαστών με αναπηρία. Δεν έχει γίνει καμία πρόβλεψη όσο αναφορά την υποδομή του ιδρύματος, κτίρια, αίθουσες, τουαλέτες κλπ. Επίσης, καμία προσαρμογή δεν έχει γίνει ούτε όσο αναφορά τον τεχνολογικό εξοπλισμό που διαθέτουν τα τμήματα και οι σχολές, καθώς ούτε και στο εκπαιδευτικό υλικό.

Τα χρήματα που διαθέτονται συνολικά, από τον κρατικό προϋπολογισμό σε όλα τα ΑΕΙ και τα ΤΕΙ τις χώρες για τα άτομα με ειδικές ανάγκες που σπουδάζουν σε αυτά είναι ελάχιστα και συνεχώς, χρόνο με το χρόνο μειώνονται δραματικά. Η υποχρηματοδότηση και του ΤΕΙ της Θεσσαλονίκης, εκτός από τις γενικότερες συνέπειες που προσκαλεί σε όλα τα επίπεδα τις εκπαιδευτικής διαδικασίας συμβάλλει στο να χρονίζουν και τα προβλήματα των ατόμων με αναπηρίες καθώς δεν γίνεται καμία προσπάθεια για βελτίωση της κατάστασης. Εδώ πρέπει να τονίσουμε ότι οι ελάχιστες αλλαγές που έχουν γίνει, σε ένα και μόνο τμήμα ολόκληρου του ιδρύματος οφείλονται στην προσωπική προσπάθεια και τον προσωπικό αγώνα που κάνουν οι σπουδαστές του τμήματος, που αντιμετωπίζουν προβλήματα αναπηρίας.

Ακόμη ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα είναι ότι το ίδρυμα δεν γνωρίζει πόσοι σπουδαστές με αναπηρία σπουδάζουν σε αυτό και δεν υπάρχει καμία καταγραφή στα μητρώα των σχολών που να αφορά τα άτομα αυτά.

Όπως εύκολα γίνεται αντιληπτό οι σπουδαστές με αναπηρία σε καθημερινή βάση έχουν να αντιμετωπίσουν πολλά και σύνθετα προβλήματα εντός και εκτός του ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, αυτά που συναντά κανείς εντός ΤΕΙ, τα συναντά ίσως και σε μεγαλύτερη έκταση και εκτός αυτού.. Τελειώνοντας αυτή τη μικρή «έρευνα» που κάναμε στο ίδρυμα και διαπιστώνοντας τα παραπάνω θεωρούμε ότι ο καθένας από εμάς που βρίσκεται, εργάζεται ,σπουδάζει σε αυτό το χώρο φέρει και μια ευθύνη για την κατάσταση και τις συνθήκες που συνολικά επικρατούν σε αυτόν. Τα άτομα με αναπηρία που βρίσκονται δίπλα μας, είτε σαν συμφοιτητές, είτε σαν συνάδελφοι, εργαζόμενοι έχουν ανάγκη από την υποστήριξη και τη δική μας συμβολή στον αγώνα που κάνουν καθημερινά για να

βελτιώσουν την ποιότητα στις σπουδές τους, τις μετακινήσεις τους και τελικά τη ποιότητα της ζωής τους.

Υπάρχει, ανάγκη για περαιτέρω μελέτη και έρευνα του θέματος. Υπάρχουν πολλές πλευρές του ζητήματος που δεν αναλύονται στα πλαίσια αυτής της εργασίας, ωστόσο πιστεύουμε ότι μέσα από αυτή δίνεται μια αντιπροσωπευτική εικόνα για τις συνθήκες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα ΑΜΕΑ στο ΤΕΙ της Θεσσαλονίκης.

ΕΝΑ ΟΝΕΙΡΟ ΠΟΥ (ΕΠΙ) ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΠΟΛΛΑ...

...ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ, ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΧΩΡΟ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΤΙΡΙΟ ...

Μεγάλη ανακάλυψη ο τροχός. Αναπτύχθηκε σε όφελος της ανθρωπότητας και έχει πολλές εφαρμογές. Εγώ, για παράδειγμα, μπορώ να πάω όπου θέλω, αν και δεν μπορώ να περπατήσω. Όπου θέλω, βέβαια, είναι μια κουβέντα...

Κάθομαι, λοιπόν, στο *καρότσι* μου και ξεκινάω για τις δουλειές μου.

Ανοίγω την πόρτα μου και κυλάω στο διάδρομο του ορόφου μέχρι τον *ανεγκυστήρα*. Πατάω το «*κομβίον κλήσεως*», που είναι χαμηλά και το φτάνω, μπαίνω στην *καμπίνα* που είναι (σύμφωνα με τον ΓΟΚ) άνετη και λειτουργική και κατεβαίνω στο ημιυπόγειο απ' όπου με μια «*ρόμπα*» (με κλίση 5%) βγαίνω έξω στο *πεζοδρόμιο*.

Θα μου πείτε γιατί δεν βγήκα στο ισόγειο όπως οι άλλοι που μένουν στο σπίτι. Εκείνοι περπατάνε και κατεβαίνουν τα πέντε εσωτερικά και τα τρία εξωτερικά σκαλοπάτια που «γεφυρώνουν» το ισόγειο με το πεζοδρόμιο. Τώρα, αν η ράμπα είχε μεγαλύτερη *κλίση*, όπως συνηθίζεται π.χ. για τους χώρους *στάθμευσης*, θα έπρεπε κάποιος να με σπρώχνει στον ανήφορο ή να με συγκρατεί στον κατήφορο.

Εν πάση περιπτώσει, κι εγώ έξω βρέθηκα, δηλαδή «εξήλθα» στον εξωτερικό *δημόσιο χώρο*.

Το πρόγραμμα μου είναι: *τράπεζα*, *εφορία* και *ταχυδρομείο* οπωσδήποτε. Αν προλάβω τη *Δημοτική Βιβλιοθήκη* να δανειστώ κανένα βιβλίο, αλλιώς θα περάσω από το *Μουσείο* να δω την καινούργια έκθεση, να τσιμπήσω και κάτι στο *κυλικείο* του και μετά σκέφτομαι να πάω να δω την ταινία που δεν θέλω να χάσω γιατί θα την αλλάξουν. Μπορεί να παιχτεί αλλού, θα μου πείτε, σε αυτόν τον *κινηματογράφο* όμως μπορώ να μπω και να σταθώ με το *καρότσι* μου σε θέση που να βλέπω την οθόνη, όχι πίσω από καμιά κολόνα, όπως μου έτυχε προ ημερών σ' ένα *Θέατρο*.

Εξήλθα λοιπόν από το σπίτι μου και «θα πάω - θα μπω - θα χρησιμοποιήσω» όλα τα παραπάνω *Δημόσια Κτίρια*, τα οποία, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, δεν έχουν λόγο ύπαρξης για μένα και για πολλούς άλλους, αν δεν ανταποκρίνονται στις βασικές απαιτήσεις: **έρχομαι - μπαίνω - χρησιμοποιώ.**

Στο *πεζοδρόμιο*, που είναι ευρύχωρο, καλοστρωμένο, χωρίς λακκούβες, σκουπίδια, διαφημιστικές κατασκευές (αυθαίρετες), ψυγεία αναψυκτικών και άλλα αντικείμενα (χρήσιμα κατά βάση, αλλά σε λάθος θέση), προχωρώ προς τη *διάβαση*

πεζών. Εκεί ακριβώς είναι κατασκευασμένη η λεγόμενη «σκάφη» για να κατέβω με μικρή κατηφορίτσα στο οδόστρωμα και να περάσω απέναντι, αν όλως τυχαίως δεν σταθμεύει (παράνομα) κάποιο αυτοκίνητο εκεί μπροστά.

Η τύχη μου δουλεύει και φτάνω στη νησίδα, στη μέση του δρόμου, και είναι αρκετά πλατιά ώστε να περιμένω με ασφάλεια να ανάψει το φανάρι για να συνεχίσω ως το απέναντι πεζοδρόμιο, στο σημείο που με περιμένει η απέναντι «σκάφη», ελεύθερη για μένα. Και η νησίδα έχει φυσικά «σκάφη» στο σημείο της διάβασης. Χρειάζομαι τις «σκάφες» γιατί το καρότσι μου δεν είναι του τύπου που ανεβαίνει σκαλοπάτια (υπάρχουν και τέτοια).

Τα σκαλοπάτια, ακόμη και ένα μικρό, δυσκολεύουν αρκετό κόσμο. Ο γείτονας π.χ. που γύρισε από το χιονοδρομικό κέντρο με τους γύψους, η γειτόνισσα με το καρότσι της λαϊκής, η άλλη με το μωρό στο καροτσάκι, ο κύριος με τα ρευματικά, που όταν έχει νοτιά πονάει το γόνατο του πάνε πάντα από τη «σκάφη». Αν όμως κάποιος δεν βλέπει καλά, μπορεί να παραπατήσει, άρα χρειάζεται **προειδοποίηση**. Αυτό το αναλαμβάνει η **σήμανση**. Όχι εκείνη όπου πιθανόν να πάει ο νους σας, η άλλη, που δίνει πληροφορίες για το χώρο γύρω μας, περιβάλλοντα και ευρύτερο, και μας βοηθάει να **προσανατολιστούμε**.

Η βόλτα μου συνεχίζεται μέσα από έναν πεζόδρομο. Ο χώρος είναι ευχάριστος και καθαρός. Έχει ζαρντινιέρες, παγκάκια για όποιον θέλει να καθίσει λίγο, δέντρα που κάνουν σκιά. Δίπλα στα παγκάκια έχει και χώρο να σταθώ με το καρότσι μου. Καθώς πλησιάζω, βλέπω στο παγκάκι έναν παλιόφιλο. Τα λέμε για κάμποση ώρα, χωρίς να εμποδίζουμε τους διερχόμενους, αφού τα καθιστικά, φυσικά, είναι σε θέση εκτός της ζώνης όδευσης πεζών και καροτσιών. Στο δάπεδο αυτής της ζώνης είναι στρωμένη μία λωρίδα με άλλης υφής πλάκες, που διευκολύνει όσους έχουν δυσκολία με την όραση τους να κινούνται με ασφάλεια και να μην σκοντάφτουν στο λεγόμενο «αστικό εξοπλισμό». Τα λέμε, λοιπόν, με το φιλαράκι, σχολιάζουμε και τους περαστικούς:

Τη γειτόνισσα με τα δίδυμα στο καροτσάκι, τι καροτσάκι, αυτό είναι μάλλον πιο φαρδύ από το δικό μου.

Ο κύριος που τρέχει σχεδόν, είναι δικηγόρος και είναι τυφλός. Ξέρει τη διαδρομή και πάει «στα τυφλά», που λέμε. Έχουν ευαισθητοποιηθεί από τη φύση και αξιοποιούνται, με ειδική εκπαίδευση και εξάσκηση, οι άλλες αισθήσεις, κυρίως η ακοή και η αφή. Νιώθει την παραμικρή αλλαγή στην επιφάνεια του δαπέδου, αντιλαμβάνεται αντικείμενα (και στύλους με διάμετρο από 10 εκατοστά και πάνω), υπολογίζει την απόσταση, αισθάνεται ακόμα και έντονες χρωματικές διαφορές από τη θερμότητα και το μήκος κυμάτων που εκπέμπουν.

Με την κουβέντα πέρασε η ώρα. Βιάζομαι, του λέω, έχω πολλές δουλειές. Πάμε, λέει, εγώ θα πάρω το αυτοκίνητο έτσι κι αλλιώς, μπορώ να σ' αφήσω στην τράπεζα, να γλιτώσεις μερικές εισπνοές καυσαερίου, περίμενε με στη γωνία να το φέρω. Εντάξει, λέω, σ' ευχαριστώ, το καρότσι μου είναι εύχρηστο, διπλώνει και δεν είναι πολύ βαρύ, δεν θα σε παιδέψει. Έτσι κι έγινε.

Κοντά στην είσοδο της τράπεζας έχει θέση στάθμευσης για ΑΜΕΑ και είναι, συμπτωματικά, ελεύθερη. Παρκάρει το φιλαράκι, μου ανοίγει την πόρτα, φέρνει το καρότσι κοντά, και να 'μαι πάλι στους τέσσερις τροχούς μου. Ένα ειδικό Βέλος στο δάπεδο και μια ειδική πινακίδα με το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης (ΔΣΠ) με παραπέμπουν στο σημείο που βρίσκεται μια ράμπα, παράλληλα με τον τοίχο (ευτυχώς το πεζοδρόμιο είναι φαρδύ και βολεύτηκε η κατάσταση), για να ανεβώ στο πλατύσκαλο της εισόδου από τα πλάγια, γιατί από μπροστά έχει δύο σκαλοπάτια.

Μόλις πλησιάζω στις πόρτες, ανοίγουν αυτόματα. Λάθος. Καθόλου δεν ανοίγουν αυτόματα οι πόρτες της τράπεζας. Είναι όμως εδώ ο φρουρός ασφαλείας και μου τις ανοίγει, και μάλιστα και τις δύο στη σειρά γιατί έχει ανεμοφράκτη.

Μπαίνω κι έχω αμέσως εποπτεία του χώρου και του απέναντι ευρύχωρου διαδρόμου με τους ανελκυστήρες. Βλέπω τα γκισέ (θυρίδες) στη σειρά. Το τελευταίο ή πρώτο, εξαρτάται από πού τα κοιτάζεις, κάνει γωνία με ένα χαμηλότερο πάγκο με εσοχή μπροστά, για να πλησιάσω και άνετα, σαν στο γραφείο μου, ν' ακουμπήσω τον χαρτοφύλακα μου, να βγάλω ότι χρειάζομαι. Ο υπάλληλος απλώς θα γυρίσει με την καρέκλα του προς εμένα.

Καθώς περιμένω, αναρωτιέμαι τι θα γινόταν αν χρειαζόταν επειγόντως να πάω σε χώρο υγιεινής. Αυτό, βέβαια, δεν συμβαίνει συχνά αλλά, από περιέργεια, ας ρωτήσω μήπως το έχουν προβλέψει. Κανονικά θα έπρεπε να υπάρχει το ειδικό σήμα σε εμφανές σημείο.

Πάνω στην ώρα χτυπάει ένα κινητό. Να θυμηθώ ν' αγοράσω κάρτα για το καρτοτηλέφωνο, ή μήπως καλύτερα να πάρω κι εγώ ένα κινητό; Εκείνο χτυπάει ακόμη... ανοίγω τα μάτια μου και ...κλείνω το ξυπνητήρι. Όλα τα παραπάνω, δυστυχώς, ήταν όνειρο. Το θέμα είναι αν είναι άπιαστο, απραγματοποίητο, που λένε. Θα δείξει...Ζητούμενο είναι πρώτα η κατανόηση του θέματος, για να βρεθούν στη συνέχεια οι λύσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «Οδηγός προσβασιμότητας κοινόχρηστων κτιρίων και χώρων δήμου Ζωγράφου, Απρίλιος 1999»- φορέας υλοποίησης: Διαδημοτικό κέντρο επαγγελματικής κατάρτισης "ΗΡΙΑΔΑΝΟΣ"- συνεργαζόμενοι φορείς: Δημοτική επιχείρηση ανάπτυξης δήμου Ζωγράφου (Δ.Ε.Η.Α.ΔΗ.Ζ), Κέντρο συνεχιζόμενης εκπαίδευσης Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου.

2. «Οδηγός πρόσβασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στον δημόσιο χώρο, 2001»- Αγωγή Υγείας, Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας.

ΑΡΘΡΑ

1. «ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ»- Νίκος Φασούλας, απόφοιτος του τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, 7/02/2007. (www.disabled.gr)

2. «Περπάτημα: ένας αγώνας μετ' εμποδίων»- Σπύρος Κάραλης, 29/01/2006. (www.kathimerini.gr)

3. «Ευρωπαϊκή Ένωση για τα ΑΜΕΑ»- εφημερίδα Ριζοσπάστης, Κυριακή 14/09/2003. (www.rizospastis.gr)

4. «Απροσπέλαστα ΑΕΙ σε ανάπηρους φοιτητές»- Ελληνικό παράρτημα Euroscience, 22/01/2006. (www.euroscience.gr)

5. «Στην πράξη η προσπελασιμότητα είναι προβληματική»- Νικολέττα Λάσκαρη, ψυχολόγος (nfla).(www.disabled.gr)

6. «Απροσπέλαστα τα προσπελάσιμα λεωφορεία στη Θεσσαλονίκη» (www.disabled.gr)

7. «Προσπελασιμότητα στην πόλη και τη Ζωή»- Εργασία στο μάθημα της Τεχνολογίας του μαθητή Ιωάννη- Αλέξανδρου Μορφούλη, Θεσσαλονίκη 2006-2007.

8. «Ερμηνεία της αναπηρίας σε σχέση με την υγεία, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας»- Δ. Κουκουλιάς, Π. Τσακλής, Γ. Αμπατζίδης

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

1. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ (www.ypeyp.gr)
2. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ (www.minenv.gr)
3. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ (Π.Ο.Υ.) (www.who.com)
4. ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ- ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΤΩΡΑ (www.disabled.gr)
5. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ EUROSCIENCE (www.euroscience.gr)
6. ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ- ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ (www.rizospastis.gr)
7. ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (www.kathimerini.gr)